МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра обліку та оподаткування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему: Організаційно-методичне забезпечення облікового процесу в умовах використання інформаційних технологій в ТОВ «ОФІС КОМФОРТ»

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0713-оа-з-дн
спеціальності 071 Облік і оподаткування
освітньої програми Облік і аудит
І. В. Кулик
Керівник: к.е.н., доцент Сейсебаєва Н.Г.
Рецензент к.е.н., доцент Саєнко О. Р.

ЗАПОРІЖЖЯ – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 071 Облік і оподаткування»
Освітня програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав. кафедрою _____ Н.М. Проскуріна
«___» _____2024 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Кулик Ірині В’ячеславівні

1. Тема роботи: Організаційно–методичне забезпечення облікового процесу в умовах використання інформаційних технологій в ТОВ «ОФІС КОМФОРТ», керівник роботи: Сейсебаєва Наталія Григорівна, к.е.н., доцент, затверджені наказом ЗНУ від 29 грудня 2023 року № 2251-с.

2. Строк подання студентом роботи 03 лютого 2025 року

2. Вихідні дані до роботи: спеціальна література, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, дані фінансової звітності підприємства.

3. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): розкрити сутність, завдання та принципи організаційно-методичного забезпечення облікового процесу, дослідити та проаналізувати роль інформаційних технологій в організаційно-методичному забезпеченні облікового процесу; проаналізувати ефективні підходи до вибору програмного забезпечення для автоматизації облікового процесу та вибору інформаційно-аналітичних систем цифрової трансформації облікових процесів, провести аналіз концепції автоматизації та вибору програмного забезпечення для організації ефективного облікового процесу на підприємстві з використанням інноваційних технологій; розробити схему етапів впровадження програмного забезпечення для ТОВ «ОФІС КОМФОРТ»; визначити проблеми формування системи облікового процесу в умовах цифровізації та шляхи їх вирішення.

4. Перелік графічного матеріалу: кваліфікаційна робота містить 28 табл., 7 рис.

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	Сейсебаєва Н.Г. доцент	08.11.2024 р.	08.11.2024 р.
2	Сейсебаєва Н.Г. доцент	06.12.2024 р.	06.12.2024 р.
3	Сейсебаєва Н.Г. доцент	30.12.2024 р.	30.12.2024 р.

7. Дата видачі завдання: 01 жовтня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану роботи, підбір літератури	жовтень 2024	виконано
2.	Написання вступу	листопад 2024	виконано
3.	Виконання першого розділу	листопад 2024	виконано
4.	Виконання другого розділу	грудень 2024	виконано
5.	Виконання третього розділу	січень 2025	виконано
6.	Написання висновків	січень 2025	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	січень 2025	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	лютий 2025	виконано

Студент ________ І.В. Кулик
(підпис)

Керівник роботи _____ Н.Г.Сейсебаєва
(підпис)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ В.В. Сьомченко

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 124 с., 3 розділи, 28 табл., 7 рис., 1 додаток, 76 джерел.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ, ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ СИСТЕМИ, ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН, ОБЛІКОВИЙ ПРОЦЕС, АВТОМАТИЗАЦІЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, КІБЕРБЕЗПЕКА, ЕФЕКТИВНІСТЬ, НАВЧАННЯ ПЕРСОНАЛУ

Об’єктом дослідження є процес організаційно–методичного забезпечення облікового процесу в умовах використання інформаційних технологій.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження організаційно-методичного забезпечення облікового процесу в умовах використання інформаційних технологій та розробка рекомендацій щодо його вдосконалення.

При написанні кваліфікаційної роботи та для достовірності висновків і результатів були застосовані такі методи: аналіз і синтез, порівняльний аналіз, метод узагальнення, економіко-математичні методи, метод групування і класифікації, метод експертних оцінок, графічний метод.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо напрямів удосконалення облікового процесу з використанням інформаційних технологій, а саме:

– удосконалено поняття «обліковий процес», який слід розглядати як сукупність взаємопов’язаних дій та процедур, спрямованих на систематичне

спостереження, фіксацію, обробку, аналіз та узагальнення інформації про господарську діяльність підприємства з метою забезпечення її достовірного відображення у фінансовій та управлінській звітності для прийняття обґрунтованих управлінських рішень;

– запропоновано класифікацію облікового процесу, яка дозволяє розглянути його з різних точок зору та розкрити його особливості залежно від умов господарської діяльності підприємства;

– запропоновано контрольні механізми для мінімізації ризиків простроченої дебіторської заборгованості, що дозволять мінімізувати ризики її виникнення, покращити платіжну дисципліну клієнтів та підвищити фінансову стабільність підприємства;

– запропоновано методичний підхід щодо впровадження рейтингової системи контрагентів, що допомагає визначити оптимальні умови співпраці з кожним контрагентом, встановити відповідні кредитні ліміти, застосовувати заходи контролю та своєчасно реагувати на потенційні фінансові загрози;

– запропоновано на підприємстві впровадити програму MASTER: Бухгалтерія, яка дозволить отримати ефективну, автоматизовану та зручну систему бухгалтерського обліку, що підвищує точність фінансових розрахунків, оптимізує документообіг та полегшує подання податкової звітності;

– розроблено етапи впровадження MASTER: Бухгалтерія на підприємстві, що забезпечить ефективне його впровадження, оптимізує бухгалтерський облік підприємства та підвищить операційну ефективність і фінансовий контроль;

– розроблено матрицю компетенцій для бухгалтера, яка допоможе встановити чіткі критерії для оцінки кваліфікації бухгалтерів, дає змогу спланувати їх професійний розвиток і служить основою для ефективного навчання, оскільки дозволяє зрозуміти, які саме навички потребують покращення або додаткового навчання в процесі впровадження нових інформаційних технологій.

SUMMARY

Qualifying work contains: 124 p., 3 sections, 28 tab., 7 fig., 1 appendix, 76 references.

DIGITIZATION OF THE ACCOUNTING PROCESS, INFORMATION AND ANALYTIC SYSTEMS, DIGITAL TRANSFORMATION, ARTIFICIAL INTELLIGENCE, CLOUD TECHNOLOGIES, BLOCKCHAIN TECHNOLOGIES, ACCOUNTING PROCESS, AUTOMATION, SOFTWARE, CYBER SECURITY, EFFICIENCY T, STAFF TRAINING

The object of the study is the process of organizational and methodological support of the accounting process under the conditions of using information technologies.

The aim of the qualification work is to investigate the organizational and methodological support of the accounting process in the context of information technology usage and to develop recommendations for its improvement.

In writing this qualification work, the following methods were used to ensure the reliability of the conclusions and results: analysis and synthesis, comparative analysis, method of generalization, economic and mathematical methods, grouping and classification methods, expert assessment method, graphical method.

The scientific novelty of the results obtained lies in the justification of theoretical provisions and the development of practical recommendations on ways to improve the accounting process through the use of information technologies, specifically:

– the concept of the «accounting process» has been improved, which should be considered as a set of interconnected actions and procedures aimed at systematically observing, recording, processing, analyzing, and generalizing information about the economic activities of an enterprise in order to ensure its

reliable reflection in financial and managerial reporting for making well-grounded management decisions;

– a classification of the accounting process has been proposed, allowing it to be viewed from different perspectives and revealing its features depending on the conditions of the enterprise's economic activity;

– control mechanisms have been proposed to minimize the risks of overdue receivables, which will minimize the risk of their occurrence, improve client payment discipline, and increase the financial stability of the enterprise;

– a methodological approach to implementing a counterparty rating system has been proposed, helping to determine optimal cooperation conditions with each counterparty, establish appropriate credit limits, apply control measures, and respond in a timely manner to potential financial threats;

– it is proposed to implement the MASTER: Accounting program at the enterprise, which will provide an effective, automated, and convenient accounting system that increases the accuracy of financial calculations, optimizes document flow, and simplifies the submission of tax reports;

– the stages of implementing MASTER: Accounting at the enterprise have been developed, which will ensure its effective implementation, optimize the enterprise's accounting, and enhance operational efficiency and financial control;

– a competency matrix for accountants has been developed, which will help establish clear criteria for evaluating accountants' qualifications, plan their professional development, and serve as the basis for effective training, as it allows for understanding which skills need improvement or additional training during the implementation of new information technologies.

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ

ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю

ШІ – штучний інтелект

Big Data –великі дані

GDPR (General Data Protection Regulation) – закон про захист даних

CRM (Customer Relationship Management) – система управління взаємовідносинами з клієнтами

ERP (Enterprise Resource Planning) – система управління взаємовідносинами з підприємствами (планування ресурсів підприємства)

BPM (Business Process Management) – система для управління бізнес-процесами

НП(С)БО – Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку

МСФЗ – Міжнародні стандарти фінансової звітності

iXBRL (eXtensible Business Reporting Language) – це міжнародний стандарт для подання фінансової звітності в електронному вигляді

ТМЦ – товарно-матеріальні цінності

FIFO (First In, First Out) – метод оцінки запасів

ПДВ – податок на додану вартість

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
РЕФЕРАТ
SUMMARY
СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ
ВСТУП ……. 11
РОЗДІЛ 1 КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
1.1 Сутність та значення облікового процесу в управлінні підприємством…….. 17
1.2 Інформаційні технології в обліковому процесі : сучасні тенденції та можливості…….…..…… 26
1.3 Нормативно-правове забезпечення обліку в умовах використання інформаційних технологій…….. 39
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ В ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства……. 48
2.2 Організація та документальне забезпечення облікового процесу на підприємстві……...……... 56
2.3 Методичні підходи до організації облікового процесу на підприємстві…….. 70
РОЗДІЛ 3 СТАН ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ТОВ «ОФІС КОМФОРТ»
3.1 Оцінка економічної ефективності автоматизації облікового процесу на підприємстві……..…… 85

3.2 Напрями удосконалення облікової політики підприємства як інструменту управління фінансовими ризиками……...…... 96
3.3 Перспективи впровадження сучасних інформаційних технологій в обліковому процесі підприємства…….....……. 103
ВИСНОВКИ…….. 114
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ……..…….. 117
ДОДАТОК А Витяг з Наказу про облікову політику ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» ……...…….……. 125

ВСТУП

Сучасний бізнес дедалі більше залежить від інформаційних технологій, які стають невід'ємною частиною бухгалтерського обліку. Використання цифрових інструментів дозволяє підприємствам оптимізувати облікові процеси, зменшувати кількість ручних операцій, підвищувати точність облікових даних та забезпечувати швидкий доступ до фінансової інформації. Автоматизація бухгалтерського обліку є особливо актуальною для підприємств оптової торгівлі, які працюють із великими обсягами даних про товарні запаси, взаєморозрахунки з клієнтами та податковий облік. Впровадження інформаційних технологій у бухгалтерію дозволяє підвищити ефективність фінансового управління, посилити контроль за витратами та покращити якість аналітичної звітності.

Проблематика організаційно-методичного забезпечення облікового процесу в умовах цифровізації є предметом досліджень як зарубіжних, так і вітчизняних учених. Серед зарубіжних науковців, які займалися вивченням впливу інформаційних технологій на бухгалтерський облік, варто відзначити Дж. Боднара, В. Гопвуда, які досліджували автоматизацію обліку та використання інформаційних систем у фінансовому менеджменті. М. Ромні та П. Стайнбарт аналізували цифрові технології в облікових процесах, зокрема вплив ERP-систем на управлінський облік. Ф. Макфарлан розглядав стратегічні аспекти впровадження інформаційних технологій у фінансовий менеджмент. Р. Ентоні та Л. Джонс досліджували проблеми автоматизації бухгалтерського обліку в державному секторі та великих корпораціях.

Серед вітчизняних учених важливий внесок у дослідження автоматизації бухгалтерського обліку зробили Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, В.В. Сопко, Л.К. Сук, О.В. Петренко, Н.М. Малюга, О.М. Кузьмін, О.В. Лень, Т.О. Васильєва та Л.М. Савченко. Ф.Ф. Бутинець досліджував методологію бухгалтерського обліку в умовах автоматизації, С.Ф. Голов розглядав

питання впливу цифрових технологій на формування облікової політики підприємств, а В.В. Сопко аналізував застосування ERP-систем у бухгалтерському обліку. Н.М. Малюга та О.В. Лень досліджували роль хмарних технологій у бухгалтерському обліку, а Л.М. Савченко вивчала питання впровадження електронного документообігу.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю підвищення ефективності бухгалтерського обліку через впровадження сучасних інформаційних технологій. ТОВ «ОФІС КОМФОРТ», яке спеціалізується на оптовій торгівлі канцелярськими товарами, працює в динамічному середовищі, що потребує високого рівня автоматизації облікових процесів. Для ефективного управління підприємство має використовувати сучасні програмні продукти, що дозволяють автоматизувати основні облікові процеси та мінімізувати ризики помилок.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні основи організаційно-методичного забезпечення бухгалтерського обліку та його автоматизація на основі сучасних інформаційних технологій, що використовується для підвищення ефективності облікового процесу на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ».

Об’єктом дослідження є процес організаційно–методичного забезпечення облікового процесу в умовах використання інформаційних технологій.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження організаційно-методичного забезпечення облікового процесу в умовах використання інформаційних технологій та розробка рекомендацій щодо його вдосконалення.

З поставленої мети випливають такі завдання даної кваліфікаційної роботи:

– дослідити сутність та значення облікового процесу в управлінні підприємством;

– вивчити сучасні тенденції та можливості інформаційних технологій в

бухгалтерському обліку;

– вивчити організацію та документальне забезпечення облікового процесу на підприємстві;

– визначити методичні підходи до організації облікового процесу на підприємстві;

– оцінити ефективність використання інформаційних технологій на підприємстві;

– визначити основні проблеми та ризики, пов’язані з цифровізацією облікових процесів;

– розробити рекомендації щодо оптимізації облікового процесу підприємства в умовах цифрової трансформації.

Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення облікового процесу підприємства, підвищення ефективності управління фінансами та оптимізації взаємодії з контрагентами через впровадження сучасних інформаційних технологій.

При написанні кваліфікаційної роботи та для достовірності висновків і результатів були застосовані такі методи: аналіз і синтез – для дослідження теоретичних аспектів організації облікового процесу та вивчення наукових підходів щодо використання інформаційних технологій в бухгалтерському обліку; порівняльний аналіз – для оцінки та зіставлення традиційного і електронного ведення бухгалтерського обліку, а також для порівняння різних інформаційних систем, що застосовуються в бухгалтерській практиці; метод узагальнення – для формування висновків щодо перспектив вдосконалення організаційно-методичного забезпечення облікового процесу в умовах автоматизації; економіко-математичні методи – для аналізу фінансових показників підприємства; метод групування і класифікації – для систематизації даних щодо функціональних можливостей сучасних бухгалтерських програм, а також розподілу клієнтів підприємства за рівнем платоспроможності; метод експертних оцінок – для визначення ефективності впровадження інформаційних технологій у бухгалтерський облік та їхнього

впливу на якість облікової інформації; графічний метод – для візуального представлення отриманих результатів дослідження у вигляді таблиць, діаграм та схем. Застосування цих методів дозволило комплексно дослідити проблематику організаційно-методичного забезпечення облікового процесу в умовах використання інформаційних технологій та сформулювати практичні рекомендації щодо його вдосконалення на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ».

Теоретичною і методологічною основою дослідження є поєднання сучасних теорій бухгалтерського обліку, принципів фінансового обліку, а також концепцій, що стосуються цифровізації бізнес-процесів і автоматизації облікових функцій, нормативно-правові акти та законодавчі документи, що регулюють організаційно-методичне забезпечення облікового процесу в умовах використання інформаційних технологій, сформували правову основу кваліфікаційної роботи. У процесі виконання роботи використовувалися матеріали з наукових праць у галузі теорії та практики бухгалтерського обліку, а також галузеві інструкції, нормативні документи, статистичні дані та інформація з наукових і науково-практичних конференцій, присвячених проблемам бухгалтерського обліку.

Інформаційною базою дослідження є вся спеціальна література, нормативно-правові джерела (закони України, положення, акти), які мають законодавчий характер, економічні праці та література, що стосується бухгалтерського обліку.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо напрямів удосконалення облікового процесу з використанням інформаційних технологій, а саме:

– удосконалено поняття «обліковий процес», який слід розглядати як сукупність взаємопов’язаних дій та процедур, спрямованих на систематичне спостереження, фіксацію, обробку, аналіз та узагальнення інформації про господарську діяльність підприємства з метою забезпечення її достовірного відображення у фінансовій та управлінській звітності для прийняття

обґрунтованих управлінських рішень;

– запропоновано класифікацію облікового процесу, яка дозволяє розглянути його з різних точок зору та розкрити його особливості залежно від умов господарської діяльності підприємства;

– запропоновано контрольні механізми для мінімізації ризиків простроченої дебіторської заборгованості, що дозволять мінімізувати ризики її виникнення, покращити платіжну дисципліну клієнтів та підвищити фінансову стабільність підприємства;

– запропоновано методичний підхід щодо впровадження рейтингової системи контрагентів, що допомагає визначити оптимальні умови співпраці з кожним контрагентом, встановити відповідні кредитні ліміти, застосовувати заходи контролю та своєчасно реагувати на потенційні фінансові загрози;

– запропоновано на підприємстві впровадити програму MASTER: Бухгалтерія, яка дозволить отримати ефективну, автоматизовану та зручну систему бухгалтерського обліку, що підвищує точність фінансових розрахунків, оптимізує документообіг та полегшує подання податкової звітності;

– розроблено етапи впровадження MASTER: Бухгалтерія на підприємстві, що забезпечить ефективне його впровадження, оптимізує бухгалтерський облік підприємства та підвищить операційну ефективність і фінансовий контроль;

– розроблено матрицю компетенцій для бухгалтера, яка допоможе встановити чіткі критерії для оцінки кваліфікації бухгалтерів, дає змогу спланувати їх професійний розвиток і служить основою для ефективного навчання, оскільки дозволяє зрозуміти, які саме навички потребують покращення або додаткового навчання в процесі впровадження нових інформаційних технологій.

Практичне значення отриманих результатів. Запропоновані в кваліфікаційній роботі рекомендації щодо організаційно-методичного забезпечення облікового процесу з урахуванням впровадження

інформаційних технологій дозволять ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» підвищити ефективність бухгалтерського обліку, забезпечити автоматизацію облікових операцій, а також оптимізувати управлінські процеси, знизити ймовірність помилок та покращити контроль за фінансовими і господарськими операціями підприємства.

Основні результати дослідження, що викладені в кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію: шляхом обговорення на «XXXI Міжнародній науково-практичній конференції «Scientific Research in the Conditions of Rapid Development of Information Technologies» (27-29 червня 2024 року; Чикаго, США) не тему «Методика організації облікового процесу з використанням інформаційних технологій», а також шляхом публікації наукової статті у фаховому виданні наукових праць «Фінансові стратегії інноваційного розвитку економіки» випуск №3 (63)/2024 (Запоріжжя, 2024 р.).

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків. Загальний обсяг роботи становить 124 стандартних машинописних аркушів, що містять – 28 таблиць, 7 рисунків. Список використаних джерел із 76 найменувань подано на 7 сторінках.

РОЗДІЛ 1
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

1.1 Сутність та значення облікового процесу в управлінні підприємством

Обліковий процес відіграє ключову роль у діяльності будь-якого підприємства, оскільки він забезпечує систематизацію, узагальнення та аналіз фінансової інформації, необхідної для прийняття ефективних управлінських рішень. Його значення виходить за межі простого відображення господарських операцій та охоплює контроль, планування, прогнозування та управління фінансовими ресурсами. Основною його метою є формування достовірних та об’єктивних даних, необхідних для прийняття управлінських рішень, що безпосередньо впливає на ефективність функціонування підприємства.

Функції облікового процесу є ключовими елементами для забезпечення ефективного управління підприємством і контролю за його діяльністю. Вони сприяють правильному і своєчасному збору, обробці та аналізу фінансової та економічної інформації, що дозволяє керівництву приймати обґрунтовані рішення та забезпечує стабільну роботу підприємства.

Основні функції облікового процесу наведено на рисунку 1.1.

Отже, функції облікового процесу необхідні для забезпечення точності та достовірності фінансової інформації, підвищення ефективності управлінських рішень і зменшення ризиків у підприємницькій діяльності. Вони створюють основи для автоматизації та інтеграції сучасних інформаційних технологій, що допомагає оптимізувати облікові процеси і

зробити їх більш прозорими та ефективними.

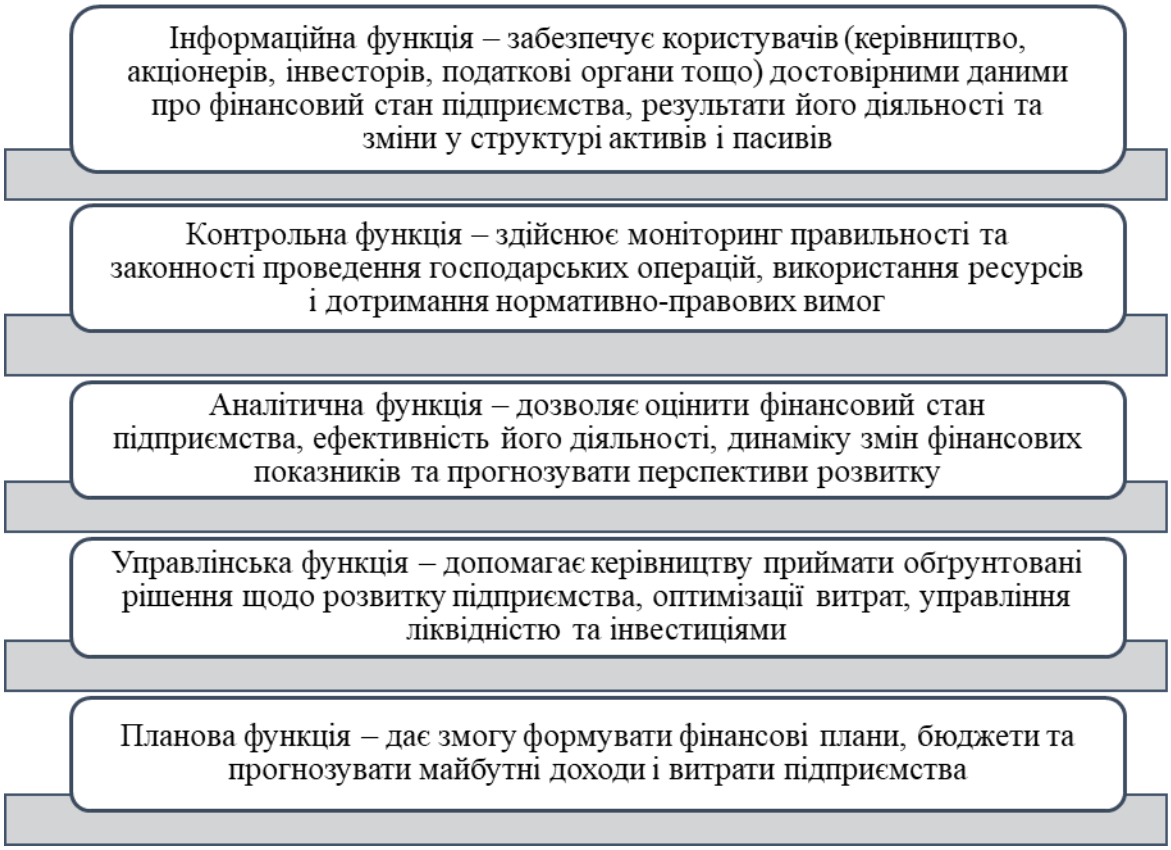

Рисунок 1.1 – Основні функції облікового процесу

Дослідженню бухгалтерського обліку та його ролі в господарській діяльності присвячено багато праць як українських, так і зарубіжних учених. Обліковий процес – це складна система збору, реєстрації, узагальнення та аналізу інформації, яка використовується для управління підприємством та оцінки його фінансового стану. Його визначення в науковій літературі є досить широким і залежить від теоретичних підходів, що застосовуються вченими різних шкіл.

Розглянемо далі різні види підходів до облікового процесу.

Класичний підхід до облікового процесу. Один із найдавніших підходів до розгляду облікового процесу сформувався ще у період промислової революції. В його основі лежить ідея, що бухгалтерський облік є засобом реєстрації господарських операцій та контролю за використанням ресурсів.

Представниками цього підходу є Ф. Тейлор та Р. Ентоні.

Ф. Тейлор, засновник наукового управління, розглядав бухгалтерський облік як інструмент контролю витрат і підвищення продуктивності праці. Він вважав, що ефективний облік допомагає керівництву приймати обґрунтовані управлінські рішення на основі точних даних про виробничий процес [61].

Р. Ентоні акцентував увагу на функції фінансового контролю обліку, зазначаючи, що основна його роль – це забезпечення прозорості фінансової діяльності підприємства та оцінка його ефективності. Його концепція була спрямована на вдосконалення механізмів внутрішнього контролю, які дозволяють уникати фінансових ризиків [20].

Інформаційний підхід. У сучасних умовах обліковий процес все частіше розглядається через призму інформаційної функції. Г. Нікбахт у своїх дослідженнях називав бухгалтерський облік «мовою бізнесу», яка дозволяє учасникам ринку комунікувати та обмінюватися фінансовою інформацією. Він підкреслював, що ефективна організація облікового процесу є запорукою успішного ведення бізнесу, оскільки забезпечує зацікавлених осіб достовірними даними для прийняття рішень [32]..

Також прихильники інформаційного підходу розглядають бухгалтерський облік як систему, яка дозволяє мінімізувати асиметрію інформації між суб’єктами економічної діяльності. Зокрема, це стосується інвесторів, кредиторів, державних органів та акціонерів.

Системний підхід. О. С. Бородкін запропонував системний підхід до визначення облікового процесу, який передбачає його поділ на кілька етапів:

– спостереження за господарськими операціями – фіксація змін у фінансово-господарській діяльності підприємства;

– реєстрація даних – документування операцій у первинних документах;

– класифікація та узагальнення інформації – систематизація облікових даних у відповідних реєстрах;

– аналіз та інтерпретація даних – оцінка фінансових показників та

підготовка звітності [3].

Цей підхід дозволяє розглядати облік не лише як механізм реєстрації, а як комплексну систему збору, обробки та аналізу інформації, що забезпечує управлінські рішення.

Регуляторний підхід. Ю. В. Великий підходив до облікового процесу з точки зору його нормативно-правового регулювання. Він розглядав бухгалтерський облік як історично сформовану систему, що розвивається відповідно до змін у законодавстві та суспільних потребах. На його думку, розвиток бухгалтерського обліку обумовлений еволюцією економічних відносин та необхідністю гармонізації облікових стандартів на міжнародному рівні [6].

Прихильники цього підходу наголошують, що бухгалтерський облік є важливим елементом державного контролю за фінансовою діяльністю підприємств. Вони звертають увагу на роль міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), які сприяють гармонізації облікових процедур у різних країнах.

Стратегічний підхід. М. Голуб запропонував концепцію стратегічного бухгалтерського обліку, яка передбачає використання облікової інформації для довгострокового планування та прогнозування. У межах цього підходу обліковий процес виконує такі завдання:

– формування бази даних для стратегічного управління;

– оцінка фінансових ризиків і прогнозування їх впливу на діяльність підприємства;

– визначення ефективності капіталовкладень та оцінка рентабельності окремих напрямів бізнесу [9].

Цей підхід підкреслює, що сучасний бухгалтерський облік має виходити за межі стандартного обліку витрат і доходів та слугувати основою для розробки фінансової стратегії підприємства.

Узагальнена інформація щодо визначення суті та значення облікового процесу наведена у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Наукові підходи до визначення суті та значення облікового процесу

Науковці	Визначення облікового процесу	Ключові аспекти
1	2	3
Ф. Тейлор	Облік як частина системи наукового управління, що забезпечує контроль за витратами та ефективність використання ресурсів	Контроль, продуктивність, управління
Г. Нікбахт	Облік – це універсальна мова бізнесу, яка забезпечує комунікацію між учасниками економічних процесів	Інформаційна функція, комунікація, прозорість
О. С. Бородкін	Обліковий процес – це система, що складається з кількох послідовних етапів: спостереження, реєстрації, узагальнення та аналізу господарських операцій	Етапність, системний підхід, узагальнення даних
Р. Ентоні	Облік виконує функцію фінансового контролю та є основним інструментом оцінки ефективності діяльності підприємства	Контрольна функція, аналіз ефективності, відповідальність
Ю. В. Великий	Бухгалтерський облік – це історично сформована система реєстрації господарських операцій, що має відповідати нормативно-правовим вимогам	Регламентація, нормативність, історична обумовленість
М. Голуб	Облік – це методологічна система збору та узагальнення інформації для прогнозування та управління підприємством	Прогнозування, стратегічне управління, методологія

Аналізуючи наукові підходи до облікового процесу, можна зробити висновок, що бухгалтерський облік не обмежується лише реєстрацією господарських операцій, а є складною багатофункціональною системою. Він виконує не лише контрольну функцію, а й інформаційну, узагальнювальну, аналітичну та регуляторну. Окрім того, сучасний бухгалтерський облік є інструментом стратегічного планування та прогнозування, що дає змогу ефективніше управляти підприємством.

Дослідивши підходи вітчизняних і зарубіжних учених до визначення поняття облікового процесу, відзначимо його багатогранність. Одні автори розглядають його як сукупність послідовних етапів ведення обліку, інші акцентують увагу на його ролі у формуванні достовірної інформації для зацікавлених користувачів. Узагальнюючи різні точки зору, нами сформульовано власне визначення цього поняття.

Отже, обліковий процес – це сукупність взаємопов’язаних дій та

процедур, спрямованих на систематичне спостереження, фіксацію, обробку, аналіз та узагальнення інформації про господарську діяльність підприємства з метою забезпечення її достовірного відображення у фінансовій та управлінській звітності для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Він охоплює всі етапи бухгалтерського обліку, включаючи первинне документування, реєстрацію господарських операцій, групування та узагальнення даних у системі рахунків, складання звітності та її аналіз. Обліковий процес є основою для ефективного фінансового контролю та управління підприємством, забезпечуючи прозорість, відповідність законодавчим нормам і підтримку стратегічних цілей організації.

Сучасні підходи до облікового процесу базуються на принципах економічної доцільності, достовірності та інформаційної прозорості. Це підтверджується положеннями Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), які наголошують на тому, що інформація, отримана в процесі бухгалтерського обліку, має бути доречною, достовірною, порівнянною та зрозумілою. Обліковий процес є інструментом підвищення ефективності підприємства, оскільки він забезпечує (рис. 1.2):

Рисунок 1.2 – Значення облікового процесу у сучасних умовах

Значення облікового процесу у сучасних умовах складно переоцінити, адже він забезпечує прозорість фінансової інформації, необхідної для оцінки стану підприємства, формує інформаційну базу для прийняття управлінських рішень, дозволяє здійснювати контроль за витратами та ресурсами, а також гарантує дотримання законодавчих норм і правил.

Отже, обліковий процес є складним і багатогранним явищем, яке можна класифікувати за різними критеріями. Враховуючи підходи вітчизняних і зарубіжних науковців, пропонується така класифікація облікового процесу (табл. 1.2):

Таблиця 1.2 – Запропонована класифікація облікового процесу

Критерій класифікації	Види облікового процесу	Характеристика
1	2	3
За етапами здійснення	Первинний облік	Реєстрація господарських операцій на підставі первинних документів (накладні, рахунки-фактури, касові ордери тощо).
	Поточний облік	Систематизація, реєстрація та накопичення даних у бухгалтерських рахунках.
	Підсумковий облік	Узагальнення інформації та складання фінансової та управлінської звітності.
За рівнем автоматизації	Ручний облік	Ведення записів без використання програмного забезпечення.
	Автоматизований облік	Використання бухгалтерських програм для обробки облікової інформації (M.E.Doc, SAP тощо).
	Комплексний електронний облік	Інтеграція бухгалтерського обліку з іншими бізнес-процесами через ERP-системи.
За змістом облікових даних	Фінансовий облік	Реєстрація та узагальнення інформації для складання фінансової звітності відповідно до вимог стандартів бухгалтерського обліку.
	Управлінський облік	Формування інформації для внутрішнього використання менеджментом.
	Податковий облік	Ведення обліку відповідно до вимог податкового законодавства.
За обліковими носіями	Паперовий облік	Використання традиційних носіїв інформації (журнали, відомості, картки).
	Електронний облік	Ведення обліку в цифровій формі.
	Змішаний облік	Поєднання електронних і паперових носіїв.
За рівнем деталізації	Аналітичний облік	Детальне відображення інформації по кожному об’єкту (контрагенти, запаси, розрахунки).

Продовження таблиці 1.2

1	2	3
	Синтетичний облік	Узагальнене відображення операцій у бухгалтерських рахунках.
За сферою застосування	Облік у промисловості	Специфіка ведення обліку на виробничих підприємствах.
	Облік у торгівлі	Акцент на товарно-матеріальні цінності, розрахунки з постачальниками та покупцями.
	Облік у бюджетній сфері	Врахування державних коштів та звітності за бюджетними програмами.

В таблиці 1.2 систематизовано основні аспекти класифікації облікового процесу.

Запропонована класифікація дозволяє розглянути обліковий процес з різних точок зору та розкрити його особливості залежно від умов господарської діяльності підприємства.

Сучасний бухгалтерський облік стикається з низкою важливих завдань, серед яких головне місце посідає забезпечення точного та своєчасного відображення господарських операцій.

Важливою функцією є систематизація та аналіз фінансової інформації, що використовується для складання звітності та прийняття управлінських рішень. Облік також виконує контрольну функцію, сприяючи раціональному використанню ресурсів підприємства та мінімізації ризиків.

Цифровізація економіки суттєво впливає на всі аспекти діяльності підприємств, зокрема на обліковий процес.

Використання сучасних інформаційних технологій дозволяє автоматизувати бухгалтерський облік, прискорювати обробку фінансових даних, підвищувати точність розрахунків та мінімізувати ризики людського фактору.

Одним із ключових елементів цифрової трансформації облікового процесу є впровадження автоматизованих інформаційних систем, таких як ERP-системи (Enterprise Resource Planning), які дозволяють інтегрувати бухгалтерський, управлінський та фінансовий облік в єдину систему [37].

Завдяки цьому підприємства отримують можливість у режимі

реального часу відстежувати фінансові показники, контролювати витрати та ефективно управляти ресурсами.

Також цифровізація сприяє широкому використанню хмарних технологій в бухгалтерському обліку. Хмарні сервіси забезпечують віддалений доступ до даних, знижують витрати на підтримку IT-інфраструктури та підвищують безпеку збереження інформації завдяки автоматичному резервному копіюванню та захисту від кібератак.

Ще одним важливим аспектом є впровадження штучного інтелекту та машинного навчання, які допомагають аналізувати великі обсяги фінансової інформації, прогнозувати економічні ризики, автоматично розпізнавати документи та виконувати рутинні бухгалтерські операції без втручання людини.

Сучасні блокчейн-технології забезпечують надійність фінансових операцій та підвищують рівень прозорості облікового процесу. Завдяки використанню розподіленого реєстру даних підприємства можуть запобігти шахрайству та маніпуляціям з фінансовими документами [2]/

В умовах цифрової економіки також змінюється роль бухгалтера: фахівці з обліку тепер не лише ведуть бухгалтерську документацію, а й аналізують фінансові показники, прогнозують економічну діяльність підприємства та працюють з аналітичними системами.

Таким чином, цифровізація облікового процесу дозволяє підприємствам працювати більш ефективно, знижувати витрати та адаптуватися до сучасних ринкових умов, забезпечуючи конкурентоспроможність і фінансову стійкість.

Таким чином, бухгалтерський облік виконує важливу роль у діяльності підприємства, забезпечуючи формування достовірної інформації, контроль за фінансовими потоками та відповідність законодавчим вимогам. Його вдосконалення та автоматизація є необхідною умовою підвищення ефективності управління підприємством в умовах цифрової економіки.

1.2 Інформаційні технології в обліковому процесі : сучасні тенденції та можливості

Розвиток інформаційних технологій у вітчизняній науці має глибокі корені та значний історичний контекст. Багато українських науковців зробили вагомий внесок у створення теоретичних основ і практичних рішень, що стали основою для розвитку сучасних інформаційних технологій. Ці дослідження охоплюють широкий спектр – від теоретичних основ обчислень і алгоритмів до розробки нових програмних і апаратних систем, а також досліджень у галузі обробки та зберігання даних.

Одним з основоположників кібернетики та розвитку інформаційних технологій в Україні є В.М. Глушков. Його роботи з математичного моделювання, а також створення першої автоматизованої системи обробки даних стали основою для розвитку обчислювальної техніки в країні. В.М. Глушков активно працював над теоретичними аспектами управління інформацією та штучним інтелектом, що дозволило значно розширити можливості обчислювальних систем [8]

Не менш важливі дослідження у галузі інформатики проводив Ю. В. Великий, який зробив вагомий внесок у розвиток математичних методів для обробки та аналізу даних, а також у створення алгоритмів для реального часу. Його наукові праці не лише підвищили ефективність інформаційних систем, але й допомогли вирішити важливі проблеми в області штучного інтелекту та обробки великих даних [3].

Ще одним важливим представником української науки є М.Г. Швидкий. Його дослідження в галузі автоматизації обробки даних і програмування мали значний вплив на розробку нових методів обчислень та програмних систем. Роботи Швидкого у галузі інформаційних технологій зокрема в бухгалтерії та фінансовому управлінні були новаторськими і сприяли розвитку обчислювальних технологій на практиці [66].

Вклад вітчизняних науковців також відображений у роботах таких учених, як В.П. Лобанов, який досліджував проблеми математичного моделювання та обробки даних, створюючи ефективні алгоритми для роботи з великими обсягами інформації [31].

О.О. Сєдов, у свою чергу, вніс важливий внесок у розвиток теорії баз даних та інтеграції інформаційних технологій, розробивши нові методи зберігання і обробки даних [56].

Значний внесок у науку вніс і О.І. Єфименко, роботи якого стосуються розробки нових методів автоматизації обробки інформації. Його дослідження не лише удосконалювали інформаційні технології, але й активно впливали на застосування цифрових технологій у фінансових і управлінських процесах [21].

Таким чином, внесок українських науковців у розвиток інформаційних технологій є важливим як на національному, так і на міжнародному рівні. Їхні роботи стали основою для розробки сучасних інформаційних систем і технологій, які активно використовуються в різних галузях, від економіки до науки та промисловості.

Розвиток інформаційних технологій (ІТ) кардинально змінив бухгалтерський облік, автоматизувавши значну частину рутинних процесів та значно підвищивши ефективність роботи бухгалтерів. Зростання обсягів фінансової інформації, необхідність оперативного аналізу даних та підвищення вимог до прозорості обліку сприяли активному впровадженню сучасних програмних рішень.

Використання ІТ у бухгалтерському обліку дозволяє досягти таких переваг (рис. 1.3):

Основні сучасні тенденції інформаційних технологій у бухгалтерському обліку.

1. Хмарні технології. Хмарні бухгалтерські системи стають дедалі популярнішими, оскільки вони дають змогу працювати з фінансовими даними з будь-якого місця та на будь-якому пристрої. До основних переваг

таких рішень належать:

– доступність у режимі онлайн;

– автоматичне оновлення програмного забезпечення;

– висока безпека та резервне копіювання даних.

Популярними хмарними бухгалтерськими сервісами є Xero, QuickBooks Online, SAP S/4HANA Cloud тощо.

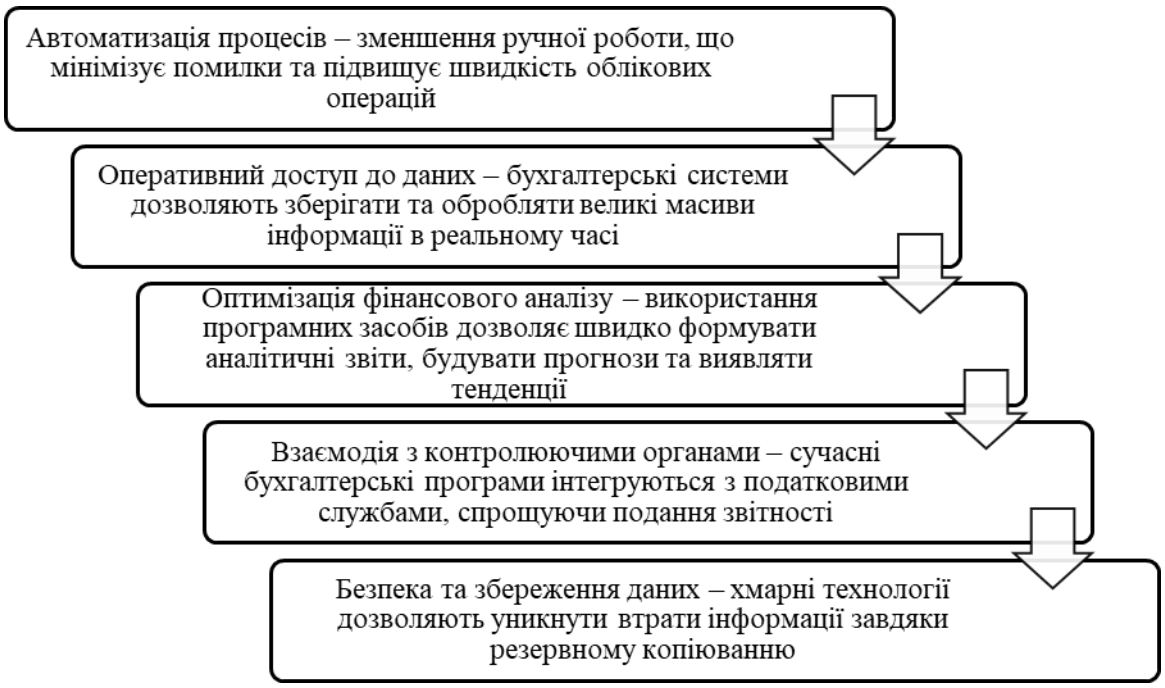

Рисунок 1.3 – Переваги використання ІТ у бухгалтерському обліку

2. Штучний інтелект (ШІ) та автоматизація дозволяє автоматизувати процеси розпізнавання документів, аналізу даних та виявлення фінансових аномалій. Наприклад, системи OCR (оптичного розпізнавання символів) можуть автоматично обробляти скановані документи та витягувати з них потрібну інформацію.

Штучний інтелект та хмарні технології [16] революціонізуючи бухгалтерський облік, надаючи бізнесам нові можливості для підвищення ефективності та точності фінансових операцій. Використання ШІ та хмарних технологій у бухгалтерському програмному забезпеченні наведені в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Використання ШІ та хмарних технологій у бухгалтерському програмному забезпеченні

Програма	Способи використання ШІ	Використання хмарних технологій
1	2	3
QuickBooks	Автоматичне розпізнавання та класифікація чеків, квитків та інших фінансових документів. Прогнозування витрат та доходів. Інтелектуальний пошук даних. Персоналізовані рекомендації щодо оптимізації податків.	Доступ до даних та програмного забезпечення з будь-якого пристрою з підключенням до інтернету. Автоматичне оновлення програмного забезпечення. Збільшення масштабованості та гнучкості для бізнесів різних розмірів.
Oracle	Розширені можливості аналізу фінансових даних, включаючи виявлення аномалій та прогнозування тенденцій. Автоматизація рутинних бухгалтерських завдань, таких як створення звітів та узгодження рахунків. Інтеграція з іншими системами планування ресурсів підприємства (ERP).	Централізоване зберігання даних та забезпечення безпеки. Можливість масштабування обчислювальних ресурсів відповідно до потреб бізнесу. Інтеграція з іншими хмарними сервісами.
FreshBooks	Автоматичне створення рахунків та відстеження платежів. Швидке та точне розпізнавання даних з банківських виписок. Персоналізовані звіти та аналітика для прийняття обґрунтованих бізнес-рішень.	Можливість роботи з будь-якого пристрою. Автоматичне резервне копіювання даних. Зручна співпраця з клієнтами та бухгалтерами.
Zoho Books	Інтелектуальне розпізнавання текстів на документах для автоматичного заповнення записів. Прогнозування потоків готівки. Автоматизація податкових розрахунків.	Централізоване зберігання даних та забезпечення безпеки. Можливість інтеграції з іншими додатками Zoho для створення комплексного бізнес-рішення.

Джерело: Складено автором за [26]

Таким чином, ШІ має великий потенціал для трансформації облікової сфери, роблячи її більш ефективною, точною та адаптованою до потреб сучасного бізнесу. Важливо зазначити, що ШІ не замінює бухгалтерів, а доповнює їхню роботу, дозволяючи їм зосередитися на більш складних завданнях, що вимагають аналітичних навичок та розуміння бізнесу.

3. Блокчейн у бухгалтерському обліку потенційно може змінити підхід до ведення бухгалтерського обліку, оскільки забезпечує:

– незмінність даних – неможливість внесення неправомірних змін у

записи;

– прозорість – всі учасники облікового процесу мають доступ до єдиного реєстру операцій;

– автоматизацію через смарт-контракти – що може значно знизити ризики помилок та шахрайства.

Блокчейн-технології в обліку: нова ера прозорості та довіри [48]:

Блокчейн, технологія, що лежить в основі криптовалют, набирає все більшої популярності за межами фінансового сектору. Сьогодні вона розглядається як потенційно революційна технологія, яка може змінити правила гри у багатьох галузях, зокрема, в обліку.

Блокчейн – це розподілена база даних, яка зберігає інформацію у блоках. Кожен блок містить певну кількість даних і посилання на попередній блок, створюючи таким чином незмінний ланцюжок. Завдяки децентралізованій структурі, дані в блокчейні є надзвичайно безпечними, прозорими та неможливими для підробки.

Переваги використання блокчейну в обліку складаються із:

– прозорості та довіри: кожна транзакція записується в блокчейн і доступна для перевірки всіма учасниками мережі. Це усуває потребу в посередниках та підвищує рівень довіри між контрагентами;

– безпеки: завдяки криптографічним алгоритмам дані в блокчейні є надзвичайно захищеними від підробок та хакерських атак;

– незмінності: після того, як дані записані в блокчейн, їх неможливо змінити без впливу на всі наступні блоки, щ забезпечує цілісність даних;

– автоматизації: багато процесів обліку можуть бути автоматизовані завдяки смарт-контрактам, які виконують певні дії за досягнення певних умов;

– ефективності: блокчейн дозволяє скоротити витрати на ведення обліку завдяки автоматизації та усуненню посередників.

Блокчейн для малого та середнього бізнесу може бути використаний для ведення обліку доходів та витрат, управління інвентарем, а також для

взаємодії з постачальниками та клієнтами, блокчейн дозволяє відстежувати рух товарів по всьому ланцюжку постачання, забезпечуючи прозорість та безпеку, блокчейн використовується для проведення фінансових транзакцій, управління активами та забезпечення регуляторної відповідності, блокчейн може бути використаний для проведення аудитів в режимі реального часу, що дозволяє виявляти потенційні проблеми на ранніх етапах.

Попри всі переваги, впровадження блокчейну в облік пов'язане з певними труднощами, такими як:

– технічна складність: для успішної імплементації блокчейну потрібні фахівці з відповідними знаннями та досвідом;

– регуляторні бар'єри: в багатьох країнах відсутні чіткі регуляторні рамки для використання блокчейну;

– сумісність системами, які вже існують: інтеграція блокчейну в облікові системи, які вже існують, може бути складною та дорогою [54].

Однак, перспективи використання блокчейну в обліку є дуже позитивними. З розвитком технології та зростанням довіри до блокчейну, все більше компаній будуть впроваджувати цю технологію у свої бізнес-процеси.

4. Інтеграція з Big Data та аналітичними платформами. Великі обсяги даних (Big Data) у поєднанні з аналітичними платформами дозволяють здійснювати більш точний прогноз фінансових показників та аналізувати ринки в режимі реального часу. Це сприяє ухваленню стратегічних рішень та управлінню фінансовими ризиками [70].

Великі дані– це структуровані і неструктуровані дані великого обсягу, які генеруються різноманітними джерелами, такими як системи управління базами даних, соціальні мережі, сенсори та інші. Характерними рисами великих даних є їхній обсяг (volume), різноманітність (variety), швидкість (velocity) та правдивість (veracity).

Великі дані змінюють обліковий аналіз. Відбувається:

– поглиблена аналітика: великі дані дозволяють проводити більш детальний аналіз фінансової діяльності підприємства. Завдяки цьому можна

виявити не тільки загальні тенденції, але й окремі аномалії та відхилення від норми;

– прогнозування: аналіз великих даних дозволяє будувати точні прогнози майбутніх фінансових показників, що допомагає приймати проактивні управлінські рішення;

– оптимізація бізнес-процесів: за допомогою аналізу великих даних можна виявити вузькі місця в бізнес-процесах та розробити заходи для їх усунення;

– персоналізація обслуговування клієнтів: аналіз даних про поведінку клієнтів дозволяє розробляти індивідуальні пропозиції та підвищувати рівень задоволеності клієнтів;

– виявлення нових можливостей бізнесу: аналіз великих даних дозволяє виявити нові ринки, сегменти та бізнес-моделі.

Для аналізу великих даних використовуються спеціальні програмні інструменти, такі як: системи управління базами даних (для зберігання та обробки великих обсягів даних), інструменти для візуалізації даних (для наочного представлення результатів аналізу), інструменти для машинного навчання (для побудови прогнозних моделей та виявлення закономірностей).

Попри величезний потенціал, використання великих даних в обліку пов’язане з певними труднощами: великі дані часто бувають неповними, суперечливими або мають низьку якість, захист великих даних від несанкційованого доступу є складним завданням, для ефективного використання великих даних необхідні фахівці з аналізу даних та машинного навчання.

Однак, перспективи використання великих даних в обліку є дуже позитивними. З розвитком технологій та зростанням обчислювальних потужностей, аналіз великих даних стане доступнішим і ефективнішим. Це дозволить підприємствам приймати більш обґрунтовані рішення, підвищувати свою конкурентоспроможність та досягати нових висот.

Великі дані є потужним інструментом для сучасного обліку. Їх

використання дозволяє підвищити ефективність бізнес-процесів, приймати більш обґрунтовані рішення та відкриває нові можливості для розвитку бізнесу.

Однак, для успішного використання великих даних необхідно вирішити ряд проблем, пов’язаних з якістю даних, безпекою та кваліфікацією персоналу. Статистика проведення аналізу «великих даних» наведена в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Статистика проведення аналізу «великих даних»

Категорія	Кількість	2020	2021	2022
1	2	3	4	5
Частка кількості підприємств, що проводили аналіз «великих даних»:	% до загальної кількості підприємств	11,9	12,7	8,2
у т.ч. на основі даних, отриманих зі смарт–пристроїв або датчиків		5,7	5,7	2,1
у т.ч. на основі геолокаційних даних, отриманих із портативних пристроїв		3,7	4,0	4,5
у т.ч. на основі даних, згенерованих із соціальних мереж		3,3	3,4	3,0

Джерело: Державна служба статистики [7]

Наведена таблиця 1.4 демонструє позитивну динаміку використання «великих даних» на підприємствах України протягом досліджуваного періоду. Частка підприємств, що здійснювали аналіз «великих даних», зросла з 11,9% у 2020 році до 12,7% у 2021 році. Однак, у 2022 році спостерігається певне зниження цього показника до 8,2%. Це може бути пов’язано з різними факторами, такими як економічна нестабільність, початок повномасштабного воєнного вторгнення Росії в Україну та переорієнтація ресурсів на інші потреби.

5. Використання мобільних додатків дозволяють бухгалтерам оперативно контролювати фінансові показники, створювати рахунки-фактури, відправляти податкові звіти та переглядати фінансові дані без прив’язки до офісного комп’ютера.

Використання сучасних ІТ-рішень дозволяє суттєво покращити

бухгалтерський облік, серед основних можливостей варто виділити:

– підвищення точності обліку – автоматизація процесів дозволяє зменшити кількість помилок, пов’язаних з людським фактором.

– прискорення обробки фінансових операцій – скорочується час на складання звітів, ведення розрахунків, формування платежів.

– зменшення витрат на облік – завдяки автоматизації підприємства можуть скорочувати витрати на бухгалтерський персонал та аудит.

– забезпечення відповідності законодавчим нормам – бухгалтерські програми враховують чинне податкове законодавство та допомагають формувати коректну звітність.

– аналітична підтримка прийняття рішень – програмні рішення дозволяють швидко оцінювати фінансовий стан підприємства та прогнозувати можливі ризики.

Сучасні інформаційні технології докорінно змінили бухгалтерський облік, зробивши його більш автоматизованим, точним та ефективним. Впровадження хмарних рішень, штучного інтелекту, блокчейну та аналітичних платформ сприяє підвищенню прозорості фінансової діяльності підприємств та оптимізації процесів обліку. В умовах цифрової економіки використання сучасних IT-рішень є необхідною умовою успішного функціонування бізнесу, а адаптація підприємств до нових технологій визначає їхню конкурентоспроможність на ринку.

Хмарні технології забезпечують сучасний підхід до ведення бухгалтерського обліку, дозволяючи підприємствам працювати з фінансовими даними в режимі реального часу, автоматизувати рутинні процеси та покращувати управління ресурсами. Залежно від організаційних потреб та рівня безпеки, компанії можуть використовувати різні види хмарних технологій, які класифікуються за моделями розгортання та надання послуг.

За моделями розгортання виділяють публічні, приватні та гібридні хмари.

Публічні хмари є найпоширенішими та пропонують доступ до ресурсів через інтернет на основі підписки. Вони широко використовуються для автоматизації бухгалтерії, зберігання фінансової документації та аналітики. Прикладами таких сервісів є SAP, Xero, QuickBooks, які дозволяють компаніям мінімізувати витрати на власну IT-інфраструктуру.

Приватні хмари, навпаки, використовуються виключно однією організацією, що забезпечує вищий рівень безпеки та контроль над конфіденційними даними. Вони підходять для великих корпорацій, які потребують власних серверів для зберігання фінансової інформації та інтеграції з ERP-системами.

Гібридні хмари поєднують переваги двох попередніх варіантів: публічні ресурси можуть використовуватися для аналізу та обробки даних, тоді як приватні – для зберігання конфіденційної фінансової документації, що дозволяє оптимізувати безпеку та витрати.

Порівняльна характеристика хмарних технологій за моделями розгортання наведена в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Порівняння видів хмарних технологій за моделями розгортання

Критерій	Публічна хмара (Public Cloud)	Приватна хмара (Private Cloud)	Гібридна хмара (Hybrid Cloud)
Доступність	Для всіх користувачів	Використовується лише однією організацією	Комбінація обох типів
Безпека	Середній рівень безпеки	Високий рівень безпеки	Гнучке налаштування безпеки
Витрати	Низькі (оплата за використання)	Високі (власне обладнання)	Залежить від конфігурації
Гнучкість	Висока, легко масштабувати	Обмежена гнучкість	Гнучке налаштування
Контроль	Мінімальний контроль	Повний контроль	Баланс між контролем і доступністю
Приклади	AWS, Google Cloud, Microsoft Azure	Внутрішні сервери компанії, OpenStack	IBM Cloud, Microsoft Hybrid Solutions

Отже, вибір моделі хмарних технологій для облікового процесу залежить від потреб підприємства, рівня конфіденційності фінансової

інформації, доступності ресурсів та вимог до безпеки.

Публічна хмара є оптимальним варіантом для малого та середнього бізнесу завдяки доступності та економічній ефективності, проте має обмежений контроль над даними. Приватна хмара забезпечує максимальну безпеку та гнучкість, але потребує значних фінансових і технічних ресурсів для впровадження та підтримки. Гібридна хмара дозволяє підприємствам балансувати між безпекою та масштабованістю, використовуючи переваги як публічних, так і приватних сервісів.

Таким чином, компанії, що прагнуть цифровізувати обліковий процес, повинні враховувати свої стратегічні цілі, фінансові можливості та технічну підготовленість, щоб обрати оптимальну модель хмарних технологій, яка забезпечить ефективність, безпеку та гнучкість ведення бухгалтерського обліку.

Окрім моделей розгортання, хмарні технології в обліковому процесі також класифікуються за моделями надання послуг: IaaS (Інфраструктура як послуга), PaaS (Платформа як послуга) та SaaS (Програмне забезпечення як послуга). Кожна з цих моделей має свої особливості та використовується для різних задач у бухгалтерському обліку, що дозволяє підприємствам обирати оптимальне рішення відповідно до своїх потреб. Види хмарних технологій за моделями надання послуг наведено в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Види хмарних технологій за моделями надання послуг

Модель	Опис	Приклади використання в обліковому процесі
IaaS (Інфраструктура як послуга)	Надання віртуальних серверів, мереж і сховищ даних через інтернет.	Використання хмарних серверів для зберігання бухгалтерських даних, розміщення ERP-систем.
PaaS (Платформа як послуга)	Надає середовище для розробки, тестування та запуску програм.	Створення кастомних бухгалтерських додатків, розширення можливостей фінансового аналізу.
SaaS (Програмне забезпечення як послуга)	Готові програмні рішення, доступні через інтернет.	Онлайн-бухгалтерія, фінансовий аналіз, автоматизація податкового обліку (1С, SAP, QuickBooks, Xero).

Таблиця 1.6 демонструє три основні моделі надання хмарних послуг: IaaS (Інфраструктура як послуга), PaaS (Платформа як послуга) та SaaS (Програмне забезпечення як послуга). Кожна з цих моделей має своє призначення, рівень керованості та область застосування в обліковому процесі.

IaaS (Infrastructure as a Service) передбачає оренду підприємством обчислювальних ресурсів, таких як сервери, сховища даних і мережеві можливості, що дозволяє створювати гнучку та масштабовану інфраструктуру. У бухгалтерському обліку IaaS використовується для зберігання великих обсягів фінансової інформації, забезпечення безперебійного функціонування ERP-систем та автоматизованих платформ обліку.

PaaS (Platform as a Service) надає компаніям середовище для розробки, тестування та розгортання програмного забезпечення без необхідності адміністрування інфраструктури. Ця модель корисна для підприємств, які бажають створити власні фінансові аналітичні системи або адаптувати облікові програми під специфічні потреби бізнесу.

SaaS (Software as a Service) є найбільш доступною та поширеною моделлю, оскільки надає готові програмні рішення через інтернет. У бухгалтерському обліку SaaS-сервіси, такі як SAP, QuickBooks, Xero, дозволяють автоматизувати фінансові операції, спрощувати податковий облік та забезпечувати віддалений доступ до даних.

Загалом, таблиця 1.6 дозволяє швидко оцінити ключові відмінності між моделями, їхні можливості та роль у цифровізації бухгалтерського обліку. Вибір конкретної моделі залежить від масштабу бізнесу, рівня технічної підготовленості та потреб у персоналізації облікового процесу.

Тенденція розвитку обсягів хмарних послуг [25] за останній період набула значного зростання як у світі, так і в Україні. На ринку України представлені кілька незалежних провайдерів [42]. Це, наприклад, компанії «Baltneta» (Литва), «FreeAgent» (Великобританія), «GigaCloud» (Україна),

«Intuit Quickbooks» (США), «KashFlow» (США), «Netsapiens» (США), «Netsuite» (США), «SAP Business One» (Німеччина), «Sage 50c Premium» (США), «Wave» (Канада), «Xero» (Нова Зеландія) та інші.. За даними аналізу Techjury [11] 98 % усіх підприємств у світі вже розробили або перебувають у розробці мультіхмарної стратегії, яка ґрунтується на використанні послуг кількох хмарних провайдерів для зберігання та обробки даних, запуску додатків та інших потреб. Її основна мета – оптимізувати використання хмарних ресурсів, підвищити гнучкість та зменшити залежність від одного постачальника. Економія внутрішніх обчислювальних ресурсів зумовила те, що приблизно 67 % корпоративної інфраструктури підприємств будують на хмарі за умови розміщення в ній до 82 % робочого навантаження.

Проаналізуємо статистику використання хмарних послуг підприємствами України протягом 2020-2022 років (табл. 1.7).

Таблиця 1.7 – Статистика послуг хмарних обчислень

Категорія	Кількість	2020	2021	2022
1	2	3	4	5
Частка кількості підприємств, що купують послуги хмарних обчислень	% до загальної кількості підприємств	10,3	10,2	9,8
З них за видами послуг хмарних обчислень:				
електронна пошта		5,9	6,6	6,1
офісне програмне забезпечення		4,8	4,6	4,7
хостинг бази/баз даних підприємства		4,0	4,2	4,0
зберігання файлів		4,2	5,3	4,6
прикладне програмне забезпечення бухгалтерського обліку, фінансів		5,9	5,5	5,1

Джерело: Державна служба статистики [7]

Наведена таблиця 1.7 демонструє відносно стабільний рівень використання хмарних обчислень підприємствами України протягом досліджуваного періоду. Частка підприємств, що купують послуги хмарних обчислень, коливається в межах 9,8-10,3% від загальної кількості підприємств. Це свідчить про поступове проникнення хмарних технологій у

бізнес-середовище України, але також вказує на значний потенціал для зростання.

1.3 Нормативно-правове забезпечення обліку в умовах використання інформаційних технологій

Розвиток інформаційних технологій значно змінив підхід до ведення бухгалтерського обліку, зробивши його більш автоматизованим, зручним та ефективним. Водночас використання цифрових інструментів потребує чіткої правової регламентації, яка б гарантувала безпеку фінансових даних, відповідність облікових процедур чинному законодавству та забезпечувала прозорість облікового процесу. У зв'язку з цим нормативно-правове регулювання охоплює як національні законодавчі акти, так і міжнародні стандарти, що визначають основні принципи ведення обліку в умовах цифровізації.

Основним документом, що визначає загальні засади ведення бухгалтерського обліку в Україні, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». У ньому встановлено загальні принципи ведення бухгалтерського обліку, обов'язковість дотримання підприємствами певних стандартів та вимоги до збереження облікових даних. Зокрема, він регламентує необхідність використання надійних і перевірених інформаційних систем для ведення обліку, що є особливо актуальним в умовах цифровізації економіки [50].

Податковий кодекс України також відіграє важливу роль у регулюванні бухгалтерського обліку, оскільки визначає правила ведення податкового обліку та подання фінансової звітності. У контексті використання інформаційних технологій цей документ регулює питання застосування електронного документообігу, подання електронної звітності та

використання електронних підписів. Це дає змогу підприємствам спростити процеси обліку та уникати зайвого паперового документообігу [41].

Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» визначає правила використання електронного цифрового підпису (ЕЦП) та інших довірчих послуг, які забезпечують автентичність електронних документів. Електронний підпис є важливим елементом захисту фінансової інформації, оскільки гарантує її цілісність та дозволяє ідентифікувати особу, яка підписала документ. У бухгалтерському обліку це означає можливість повноцінного використання електронного документообігу, що спрощує взаємодію між підприємствами, банками та контролюючими органами [52].

Окрім національних нормативних актів, важливе значення мають міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), які встановлюють загальноприйняті правила ведення бухгалтерського обліку. Впровадження інформаційних технологій у бухгалтерський облік має відповідати вимогам цих стандартів, які регламентують формати подання фінансової звітності, правила оцінки активів і зобов’язань, а також забезпечують єдині підходи до контролю за достовірністю фінансової інформації.

У контексті цифровізації бухгалтерського обліку та автоматизації фінансових процесів ключову роль відіграють такі міжнародні стандарти:

МСФЗ 1 «Перше застосування міжнародних стандартів фінансової звітності» визначає правила переходу на МСФЗ для компаній, які вперше впроваджують ці стандарти. Використання інформаційних технологій, зокрема автоматизованих облікових систем, допомагає підприємствам швидше адаптуватися до вимог МСФЗ і коректно відображати перехідні дані у фінансовій звітності [38].

МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» регулює визнання, оцінку та облік фінансових інструментів, зокрема активів, зобов’язань і похідних фінансових інструментів. Використання спеціалізованих програм для обліку фінансових операцій дозволяє автоматизувати розрахунки кредитного ризику, оцінку

активів та ведення бухгалтерських записів відповідно до вимог цього стандарту [63].

МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» встановлює правила визнання доходів та зобов’язань компаній, що надають послуги або продають товари. Інформаційні технології, такі як CRM-системи та ERP-системи, дозволяють автоматизувати облік контрактів із клієнтами, визначати доходи за етапами виконання договорів та контролювати відповідність вимогам МСФЗ 15 [15].

МСФЗ 16 «Оренда» встановлює порядок обліку оренди як для орендодавців, так і для орендарів. У зв’язку з тим, що компанії повинні визнавати права на користування активами та зобов’язання за орендою, використання автоматизованих облікових систем дозволяє значно спростити розрахунки дисконтованих платежів та відображення операцій в обліку [34].

МСФЗ 17 «Страхові контракти» є важливим для страхових компаній, оскільки регулює облік страхових зобов’язань та оцінку ризиків. Інформаційні системи, що застосовуються в облікових процесах, допомагають у точному розрахунку страхових резервів, аналізі ризиків та автоматизації процесу подання фінансової звітності [5].

Окрім конкретних стандартів, важливу роль у регулюванні цифрового бухгалтерського обліку відіграють МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність» та МСФЗ 11 «Спільні угоди», які встановлюють правила обліку для холдингових компаній та підприємств, що беруть участь у спільних проєктах. Завдяки цифровізації обліку та впровадженню хмарних платформ компанії можуть ефективно узгоджувати свої звітні дані та централізовано управляти фінансовими потоками [27, 57].

Таким чином, застосування інформаційних технологій у бухгалтерському обліку сприяє кращому дотриманню вимог міжнародних стандартів фінансової звітності, знижує ризики людського фактору та дозволяє автоматизувати ключові процеси, пов’язані з обліком активів, зобов’язань, доходів і витрат. Це не лише підвищує ефективність управління

фінансами, а й забезпечує прозорість фінансової звітності відповідно до міжнародних вимог.

Законодавство також містить положення щодо автоматизації бухгалтерського обліку та регулювання використання хмарних технологій. Зокрема, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) встановлюють вимоги до ведення облікових регістрів, звітності та організації контролю за автоматизованими системами бухгалтерського обліку. Використання сучасних бухгалтерських програм, таких як SAP чи Xero, має відповідати вимогам із захисту персональних даних і комерційної таємниці. Крім того, існують державні стандарти у сфері кібербезпеки, які визначають заходи захисту інформаційних систем, що використовуються для зберігання фінансових та бухгалтерських даних.

Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» регламентує юридичну силу електронних документів та їх використання у фінансовій звітності. Його положення забезпечують можливість ведення бухгалтерського обліку без використання паперових носіїв, що суттєво спрощує облікові процедури. Також регламентами Державної податкової служби передбачено подання електронної звітності через спеціальні цифрові сервіси, такі як Єдине вікно подання звітності або електронний кабінет платника податків [51]

Один із важливих нормативних актів є Наказ Міністерства фінансів України від 06.06.2017 № 557 «Про затвердження Порядку обміну електронними документами з контролюючими органами» визначає механізм електронного документообігу між платниками податків та контролюючими органами. Документ регулює подання звітності, обміну податковими накладними, актами перевірок та іншими офіційними документами в електронному вигляді. Згідно з цим Порядком, електронний документообіг здійснюється за умови реєстрації платника податків у системі електронного документообігу Державної податкової служби (ДПС). Важливою вимогою є використання кваліфікованого електронного підпису (КЕП), що забезпечує

юридичну значущість електронних документів. Документ також встановлює порядок обробки, зберігання та підтвердження отримання електронних документів. Контролюючі органи надсилають квитанції про отримання та обробку документів, що підтверджує їх прийняття або містить зауваження щодо можливих помилок. Цей наказ є важливим нормативним актом у сфері цифровізації податкового адміністрування, оскільки сприяє автоматизації процесів, скороченню часу на обмін інформацією, зменшенню паперової документації та підвищенню рівня контролю за достовірністю поданих даних [53].

Наступним важливим регламентом є «Порядок прийняття рішень про реєстрацію/відмову в реєстрації податкових накладних/ розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних» : Наказ Міністерства фінансів України від 13.12.2019 № 520. Цей порядок визначає процедуру реєстрації податкових накладних і розрахунків коригування в електронному вигляді, що спрощує процес і знижує адміністративне навантаження як для платників податків, так і для податкових органів [45].

Наказ Міністерства фінансів України від 21.08.2023 № 494/446 «Порядок електронної інформаційної взаємодії Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов’язаних та резервістів і Державного реєстру фізичних осіб – платників податків» визначає, як саме відбувається електронний обмін інформацією між двома державними реєстрами: Єдиним державним реєстром призовників, військовозобов’язаних та резервістів і Державним реєстром фізичних осіб – платників податків. Він встановлює правила передачі даних, які саме відомості можуть обмінюватися між реєстрами та як забезпечується їхня актуальність. Завдяки цьому наказу інформація про громадян автоматично оновлюється в державних базах, що спрощує військовий облік і податкову звітність. Це допомагає уникнути помилок, дублювання даних і робить взаємодію між держорганами більш ефективною. Громадянам більше не потрібно самостійно подавати окремі довідки чи документи, оскільки вся необхідна інформація передається

автоматично [44].

Останнім важливим нормативним актом є «Порядок роботи з електронними документами у діловодстві та їх підготовки до передавання на архівне зберігання», затверджений Наказом Міністерства юстиції України від 11.11.2014 № 1886/5. Цей наказ визначає порядок роботи з електронними документами в установах та організаціях України. Він регулює всі етапи роботи з такими документами: їх створення, обробку, реєстрацію, облік, зберігання та підготовку до передачі в архів. Наказ встановлює правила ведення електронного діловодства, зокрема вимоги до оформлення документів, використання електронних підписів та забезпечення їхньої юридичної сили. Він також визначає, як мають зберігатися електронні документи, щоб гарантувати їхню цілісність, достовірність і доступність протягом усього терміну зберігання [46].

Окрему увагу приділено порядку передавання електронних документів до архівних установ для довготривалого зберігання. У наказі описано процес конвертації файлів у різні формати, а також правила переведення електронних документів у паперову форму та навпаки, якщо це необхідно. Загалом, цей наказ допомагає організаціям ефективно організувати роботу з електронними документами, забезпечити їхню належну обробку та збереження, а також спростити документообіг завдяки використанню сучасних інформаційних технологій.

Ці нормативні акти допомагають забезпечити ефективне функціонування податкової служби і створюють необхідні умови для оптимізації і спрощення податкових процесів. Вони знижують адміністративне навантаження на платників податків, забезпечують більшу точність у веденні податкового обліку і роблять взаємодію з органами ДПС більш прозорою та доступною.

У сфері кібербезпеки в Україні важливими є державні стандарти, які визначають вимоги до захисту інформації та інформаційних систем. Ці стандарти допомагають організаціям забезпечувати належний рівень безпеки

і захисту від кіберзагроз.

Один з основних стандартів – ДСТУ 3396.1-96 «Захист інформації. Технічний захист інформації. Порядок проведення робіт», чинний від 01 липня 1997 року. Цей стандарт встановлює правила та вимоги щодо захисту інформації, яка зберігається, обробляється або передається в інформаційних системах та інших технічних засобах. Він визначає, як мають проводитися роботи із захисту інформації від несанкціонованого доступу, витоку, зміни або знищення [16].

Документ описує основні методи та засоби технічного захисту, порядок їхнього впровадження та контролю ефективності. Він також регулює організацію роботи з безпеки інформації на підприємствах, в установах і державних органах, визначає процедури оцінки ризиків та тестування захисту. Стандарт сприяє створенню єдиного підходу до технічного захисту інформації в Україні, що допомагає попереджати витоки даних і підвищувати рівень інформаційної безпеки.

ДСТУ ISO/IEC 27001:2015 «Інформаційні технології. Методи захисту. Системи управління інформаційною безпекою. Вимоги», чинний від 18 грудня 2015 року, є українською адаптацією міжнародного стандарту ISO/IEC 27001. Він встановлює вимоги до систем управління інформаційною безпекою (СУІБ), які застосовуються для забезпечення захисту інформації в організаціях. Стандарт спрямований на ідентифікацію та управління ризиками, що виникають у процесі обробки та зберігання даних, забезпечуючи ефективне управління кібербезпекою [18].

Ще один важливий стандарт – ДСТУ ISO/IEC 27002:2023 (ISO/IEC 27002:2022, IDT) Інформаційна безпека, кібербезпека та захист конфіденційності. Засоби контролювання інформаційної безпеки, чинний від 22.08.2023. Цей стандарт надає настанови щодо кращих практик в управлінні інформаційною безпекою. Він описує заходи та методи для захисту від кіберзагроз, включаючи адміністрування доступу до інформації, управління інцидентами та розробку процедур для забезпечення безпеки в організаціях.

Нарешті, ДСТУ 9001:2015 «Системи управління якістю. Вимоги», чинний від 01 липня 2016 року, хоча цей стандарт зосереджений на управлінні якістю, він також має важливе значення для кібербезпеки. Зокрема, він описує процеси та підходи до управління системами, що можуть включати елементи кіберзахисту як частину забезпечення загальної якості управлінських процесів у організації [17].

Ці державні стандарти забезпечують основу для розвитку і впровадження ефективних систем захисту інформації та управління кібербезпекою в Україні. Вони сприяють підвищенню безпеки інформаційних систем, зниженню ризиків і запобіганню кіберзагрозам.

Попри наявність розвиненої законодавчої бази, використання інформаційних технологій в обліковому процесі стикається з певними проблемами. Наприклад, в Україні поки що не існує єдиного регулювання для використання хмарних технологій у бухгалтерському обліку. Крім того, підприємства малого та середнього бізнесу часто мають обмежений доступ до якісного захисту своїх інформаційних систем, що підвищує ризики витоку даних або кібератак. Також українське законодавство потребує подальшої адаптації до міжнародних стандартів цифрового обліку, що дозволило б забезпечити вищий рівень безпеки та ефективності ведення бухгалтерського обліку.

У майбутньому очікується вдосконалення нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку, зокрема розробка нових законодавчих актів, які регламентуватимуть захист фінансових даних у хмарних середовищах, використання штучного інтелекту в автоматизованих системах обліку та впровадження блокчейн-технологій у фінансовій звітності.

Таким чином, ефективне нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку в умовах цифровізації є ключовим фактором для забезпечення прозорості фінансової звітності, мінімізації ризиків шахрайства та покращення фінансового контролю.

Використання інформаційних технологій у бухгалтерії потребує не

лише технологічних інновацій, а й надійного правового підґрунтя, яке гарантуватиме безпеку, відповідність стандартам та ефективність облікових процесів.

РОЗДІЛ 2
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ В ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» – це успішне підприємство, що спеціалізується на оптовій торгівлі канцелярськими товарами, господарськими товарами, офісними меблями, побутовою хімією та іншими необхідними товарами для бізнесу. Компанія працює на ринку України понад 10 років, що свідчить про її стабільність та надійність як партнера для багатьох підприємств.

ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» у своїй діяльності керується Господарським та Цивільним кодексами України, іншими актами чинного законодавства України, Статутом та внутрішніми документами товариства. Метою діяльності ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» є одержання прибутку.

Органом управління ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» є загальні збори учасників – вищий орган товариства, який вирішує будь-які питання товариства – одноособовий власник.

Статутний капітал ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» складається з номінальної вартості часток його учасника, виражених у національній валюті України. Вкладом учасника товариства є грошові кошти. Статутний капітал підприємства складає 10000 грн.

ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» здійснює комплексне забезпечення офісів усіма необхідними матеріалами. Компанія пропонує понад 10000 найменувань товарів, що охоплюють широкий спектр потреб підприємств, має можливість доставки на замовлення понад 50000 товарів та адресне

зберігання товарів, що дозволяє швидко і безпомилково комплектувати замовлення будь-якої складності та обсягів.

Організаційна структура підприємства є лінійно-функціональна (рис. 2.1).

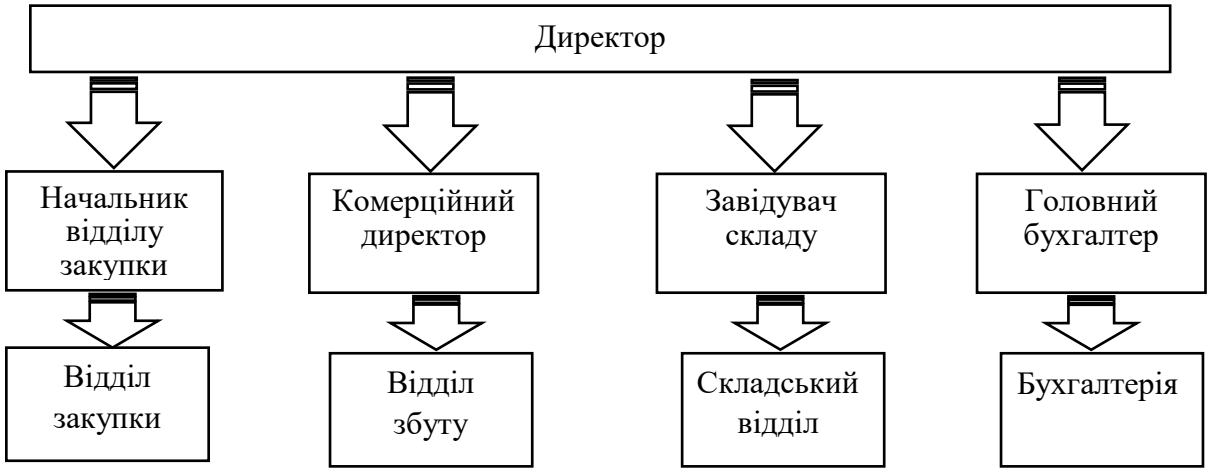

Рисунок 2.1 – Організаційна структура ТОВ «ОФІС КОМФОРТ»

Окрім власного імпорту ексклюзивних торгових марок, компанія співпрацює з відомими українськими та міжнародними виробниками, що дозволяє пропонувати якісну продукцію за вигідними цінами.

Компанія має дві філії – у м. Києві та м. Запоріжжі, що дозволяє ефективно обслуговувати клієнтів по всій території України. Власні складські приміщення загальною площею понад 1850 м² дають змогу забезпечити оперативне формування та відправлення замовлень. Також у розпорядженні підприємства є власний автопарк, що гарантує швидку та безкоштовну доставку товарів клієнтам упродовж 24 годин.

Основними клієнтами компанії є державні установи, приватні компанії, навчальні заклади, медичні установи, промислові підприємства та роздрібні магазини. ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» співпрацює з великими корпораціями, банками, ІТ-компаніями та бізнес-центрами, які потребують постійного постачання канцелярських товарів та офісних аксесуарів.

До найбільших замовників товарів, що постачає ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» відносяться: ДП «Науково-виробниче об'єднання «Павлоградський хімічний завод», ПАТ «Запоріжсталь», ПАТ «ДТЕК Павлоградвугілля», АТ «ОЩАДБАНК», АТ «Укрзалізниця», ТОВ «Нова Пошта», Південне міжрегіональне управління Міністерства Юстиції (м. Одеса), АТ «Водафон Україна», ТОВ «Дніпровський Птахокомплекс», АТ «Укрнафта», ТОВ «Комфі Трейд», АТ «Мотор Січ».

Аналізуючи фінансовий стан ТОВ «ОФІС КОМФОРТ», визначимо показники платоспроможності, рентабельності та фінансової стабільності. Це дозволить виявити сильні та слабкі сторони компанії, оцінити ефективність використання ресурсів і визначити перспективи подальшого розвитку.

Основні показники діяльності ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» за останні три роки за даними фінансової звітності наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні показники діяльності ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» за 2021-2023 рр.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Чистий прибуток (збиток), склав тис. грн.;	1953,1	1811,0	7693,6
Дохід, тис. грн.;	110503,0	86613,1	248348,3
Поточні зобов'язання, тис. грн.;	31330,9	50744,4	76495,1
Довгострокові зобов'язання, грн.;	426,9	188,1	434,8
Активи, тис. грн.	34481,8	55503,0	89194
Середньоспикова чисельність персоналу, осіб	33	29	20

Аналізуючи фінансові показники ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» за 2021-2023 рр., можна простежити значну динаміку змін у діяльності підприємства.

У 2021 році підприємство отримало 1953,1 тис. грн., у 2022 році він зменшився до 1811,0 тис. грн. або на 7,3% порівняно з 2021 роком. Проте в 2023 році компанія змогла суттєво наростити прибуток до 7693,6 тис. грн, що в 3,9 раза більше, ніж у 2021 році. Це свідчить про значне покращення фінансової ефективності та зростання прибутковості бізнесу.

У 2021 році дохід складав 110503,0 тис. грн., у 2022 році він знизився

на 21,5% до 86613,1 тис. грн. Однак у 2023 році спостерігається суттєвий приріст – 248348,3 тис. грн., що на 124,7% більше ніж у 2021 році. Це свідчить про активне розширення діяльності компанії та збільшення обсягів продажів.

Обсяг поточних зобов'язань у 2021 році склав 31330,9 тис. грн., у 2022 році він збільшився на 62% до 50744,4 тис. грн., а в 2023 році досягли 76495,1 тис. грн., що на 144% більше у порівнянні з 2021 р. Це може свідчити про зростання кредиторської заборгованості або збільшення закупівельних витрат у зв'язку з масштабуванням бізнесу.

Довгострокові зобов'язання у 2021 році становили 426,9 тис. грн, у 2022 році вони зменшилися до 188,1 тис. грн., або на 56%, але у 2023 році зросли до 434,8 тис. грн., що на 1,9% більше, ніж у 2021 році.

Загальна вартість активів підприємства у 2021 році становила 34481,8 тис. грн, у 2022 році вона зросла до 55503,0 тис. грн., або на 61%, а у 2023 році досягла 89194,0 тис. грн., що на 158,7% більше, ніж у 2021 році. Це свідчить про суттєве нарощення ресурсної бази підприємства.

Кількість працівників у 2021 році становила 33 особи, у 2022 році вона скоротилася до 29 осіб або на 12,1%, а у 2023 році – до 20 осіб або на 39,4% порівняно з 2021 р. Незважаючи на скорочення персоналу, підприємству вдалося суттєво збільшити прибуток та дохід, що свідчить про оптимізацію бізнес-процесів та підвищення продуктивності праці.

У порівнянні з 2021 роком підприємство продемонструвало значний ріст доходу на 124,7% та прибутку у 3,9 раза, що свідчить про успішний розвиток та ефективність управління. Водночас зросли поточні зобов'язання на 144%, що може вказувати на збільшення кредитного фінансування чи розширення закупівельної діяльності. Активи підприємства також зросли на 158,7%, що підтверджує розширення бізнесу.

Важливо зазначити, що скорочення персоналу не вплинуло негативно на фінансові результати, а навпаки, підприємство змогло збільшити продуктивність та ефективність своєї діяльності.

На основі фінансової звітності підприємства можна зробити висновок про його стабільне зростання. Оборот компанії щорічно збільшується завдяки розширенню асортименту та залученню нових клієнтів. ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» має стабільний рівень платоспроможності та ефективно управляє дебіторською заборгованістю, що підтверджується високим рівнем довіри серед постачальників і фінансових партнерів.

Фінансовий стан підприємства визначається за допомогою різних показників, які характеризують його ліквідність, рентабельність, фінансову стабільність та рівень заборгованості. Аналіз фінансових коефіцієнтів дозволяє оцінити, наскільки ефективно компанія використовує свої активи, чи здатна вона своєчасно виконувати зобов’язання перед кредиторами та партнерами, а також наскільки прибутковою є її діяльність.

У таблиці 2.2 наведено ключові фінансові показники ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» за 2021–2023 рр., що дозволяє оцінити динаміку змін і визначити основні тенденції розвитку підприємства.

Таблиця 2.2 – Аналіз показників платоспроможності та ліквідності ТОВ «ОФІС КОМФОРТ»

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	1,10	1,09	1,17
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,05	0,04	0,06
Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,37	0,40	0,43
Коефіцієнт автономії (Ка)	0,08	0,08	0,14
Рентабельність активів (Ра)	5,67%	3,26%	8,63%
Рентабельність власного капіталу (Рвк)	71,7%	39,6%	62,8%
Коефіцієнт заборгованості (Кз)	0,92	0,92	0,86

Проведений аналіз свідчить про те, що ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» поступово покращує свою фінансову стійкість. Збільшення коефіцієнта поточної ліквідності та швидкої ліквідності вказує на покращення платоспроможності та здатність компанії розраховуватися за короткостроковими зобов’язаннями. Хоча коефіцієнт абсолютної ліквідності залишається низьким, що свідчить про обмежену частку грошових коштів,

загальна тенденція до підвищення ліквідності є позитивною.

Фінансова незалежність ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» покращується, про що свідчить зростання коефіцієнта автономії. Це означає, що компанія поступово знижує свою залежність від позикового капіталу. Паралельно з цим спостерігається зниження коефіцієнта заборгованості, що є важливим чинником стабільності.

Рентабельність активів та власного капіталу демонструє зростання, особливо в 2023 році, що вказує на ефективне використання ресурсів та збільшення прибутковості. Це свідчить про підвищення ефективності діяльності підприємства, покращення управління фінансами та оптимізацію операційних процесів.

Отже, за результатами аналізу можна зробити висновок, що ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» має позитивну динаміку розвитку, поступово зміцнює свої фінансові позиції, підвищує ліквідність і рентабельність, що є запорукою його подальшої стабільності та конкурентоспроможності на ринку.

Основними конкурентними перевагами ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» є:

– персоналізоване обслуговування – кожен клієнт має закріпленого менеджера, який забезпечує індивідуальний підхід та оперативну комунікацію;

– гнучка система знижок і бонусів – діють накопичувальні знижки для постійних клієнтів, спеціальні акції та індивідуальні умови співпраці;

– електронний документообіг – компанія активно впроваджує цифрові технології для зручності ведення бухгалтерії та мінімізації паперового документообігу;

– соціальна відповідальність – підприємство підтримує благодійні ініціативи, допомагає дитячим будинкам і співпрацює з волонтерськими організаціями.

ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» приділяє значну увагу корпоративній соціальній відповідальності, розуміючи важливість підтримки суспільства та сприяння його розвитку. Компанія не лише займається комерційною

діяльністю, а й активно долучається до соціальних ініціатив, допомагаючи тим, хто цього потребує.

Одним із ключових напрямів соціальної діяльності підприємства є співпраця з благодійним фондом «Таблеточки» – організацією, яка підтримує дітей, що борються з онкологічними захворюваннями. ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» регулярно бере участь у спільних благодійних акціях, спрямованих на збір коштів та забезпечення необхідних медикаментів для маленьких пацієнтів. Завдяки цій співпраці компанія робить вагомий внесок у боротьбу з тяжкими захворюваннями та допомагає покращити якість життя дітей.

Ще одним важливим напрямом соціальної відповідальності є допомога дитячим будинкам. Підприємство систематично передає канцелярські товари, необхідні для навчання та творчості дітей. Це дозволяє забезпечити малечу необхідними ресурсами для розвитку, стимулює їхню зацікавленість у навчанні та сприяє створенню комфортних умов для освіти.

ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» вважає, що підтримка благодійних ініціатив є важливою частиною діяльності кожного відповідального бізнесу. Участь у соціальних проєктах сприяє зміцненню позитивного іміджу компанії, підвищенню довіри серед клієнтів та партнерів, а також формуванню корпоративної культури, заснованої на принципах взаємодопомоги та людяності. Компанія планує й надалі розширювати спектр соціальних ініціатив, аби приносити ще більше користі суспільству та підтримувати тих, хто цього потребує.

ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» є платником податку на прибуток на загальних підставах та є платником податку на додану вартість.

ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» здійснює оперативний та бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, веде статистичну звітність у встановленому порядку, несе відповідальність за їх достовірність, та подає державним органам згідно з установленими формами та строками. У разі необхідності перевірок фінансової звітності та господарської діяльності

товариства можуть залучатися спеціалізовані служби, в тому числі й аудиторські фірми.

Особливу увагу на підприємстві приділяють автоматизації облікових процесів. Пріоритетним є складське господарство. Впровадження сучасних програмних продуктів забезпечує прозорість всіх процесів і дозволяє вести бізнес-процес із прибутком.

ІТ-фахівці в ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» розробили власний продукт – програму Axxent. Дана програма автоматизує складський облік, процес закупівель та замовлення товарів та забезпечує зв'язок офісу з складами в оперативному режимі на всіх етапах руху товару. Програма Axxent надала величезний ефект, після початку автоматизації обліку (рис. 2.2).

Рисунок 2.2 – Ефект від застосування програми Axxent на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ»

Основні можливості Axxent включають:

– єдина база даних документів – зберігання і управління всіма документами підприємства в одній централізованій системі. Це спрощує доступ до важливої інформації, забезпечує її безпеку і дозволяє швидко знаходити потрібні дані;

– інструменти для аналізу діяльності підприємства – система надає

можливості для комплексного аналізу всіх аспектів роботи підприємства: аналітичні звіти, графіки і діаграми дозволяють управлінському персоналу ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» приймати обґрунтовані рішення на основі актуальних даних.

Програма Axxent розроблена з урахуванням специфіки роботи ТОВ «ОК» і інтегрується з існуючими системами управління, забезпечуючи плавний перехід і мінімізацію часу на адаптацію. Цей програмний продукт дозволяє підприємству підвищити продуктивність, покращити якість управління і забезпечити стабільний розвиток в умовах сучасного ринку.

Таким чином, ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» є стабільним та конкурентоспроможним підприємством, що пропонує комплексні рішення для офісів та підприємств по всій Україні. Інноваційні підходи до роботи, висока якість товарів та ефективна логістика дозволяють компанії залишатися лідером у своїй сфері.

2.2 Організація та документальне забезпечення облікового процесу на підприємстві

Правильна організація облікового процесу на підприємстві є основою для ефективного управління фінансами, контролю за діяльністю компанії та виконанням податкових зобов’язань. Це включає не лише ведення обліку, а й забезпечення прозорості, точності та достовірності фінансової інформації. Важливими складовими цього процесу є організація облікової роботи та документальне забезпечення, яке є основою для здійснення бухгалтерських операцій на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ».

Організація облікового процесу на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» охоплює створення чіткої структури для ведення бухгалтерії, розподіл обов’язків серед співробітників та визначення процедур, які гарантують точність і

своєчасність облікових записів. Одним з важливих етапів є розробка облікової політики, яка визначає правила ведення обліку, методи оцінки активів, способи нарахування амортизації та інші важливі моменти, що впливають на формування фінансових звітів. Також важливо правильно розподілити обов’язки серед бухгалтерів і інших співробітників облікової служби, щоб уникнути конфлікту інтересів і забезпечити належний контроль за обліковими операціями. Визначення облікових процедур, які регулюють всі етапи облікової діяльності, від оформлення первинних документів до складання звітності, є основою для ефективного ведення бухгалтерії. Важливі аспекти організації облікового процесу на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» наведено на рисунку 2.3.

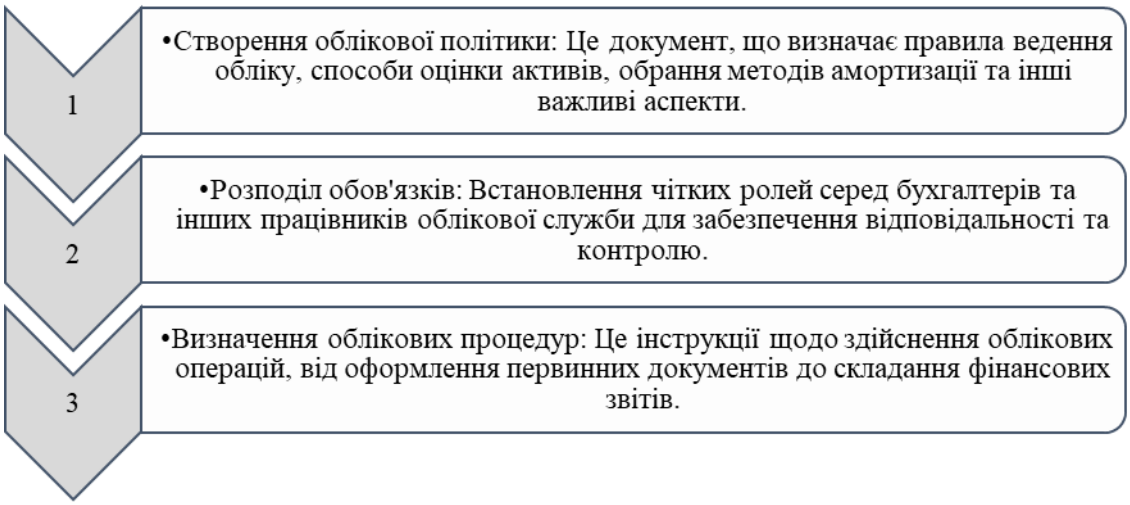

Рисунок 2.3 – Важливі аспекти організації облікового процесу на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ»

Документальне забезпечення обліку включає створення та зберігання всіх документів, що підтверджують здійснення господарських операцій. Це не лише первинні документи, такі як накладні, рахунки-фактури, платіжні доручення, але й розпорядчі документи (наприклад, накази або внутрішні регламенти, що регулюють обліковий процес) і облікові регістри. До останніх належать різні таблиці, журнали, книги обліку, в яких фіксуються

всі фінансові операції підприємства. Фінансові звіти, які складаються на основі цих даних (баланс, звіт про прибутки та збитки), є основними документами для аналізу фінансового стану компанії.

У процесі організації облікового процесу на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» виникають різні труднощі. Однією з основних проблем є неузгодженість документації, коли облікові регістри не відповідають первинним документам або фінансові звіти не відображають реальний стан справ. Це спричинено відсутністю чіткої облікової політики, неправильним оформленням документів та використанням застарілих методів обліку. Також підприємство зіткнулося з проблемами через невикористання автоматизованих систем для обробки бухгалтерських даних, що значно ускладнює облікові операції та підвищує ризик помилок.

Для вирішення цих проблем важливо впроваджувати автоматизовані системи обліку, які допомагають інтегрувати документи та облікові регістри з програмами для складання звітності. Це дозволяє значно знизити ймовірність помилок, забезпечити актуальність даних і автоматично генерувати фінансові звіти. Системи електронного документообігу (ЕДО) сприяють значному скороченню часу на обробку документів і полегшують їх архівування та доступність для перевірок. Крім того, важливим аспектом є організація архівування документів, що дозволяє відповідати вимогам законодавства щодо збереження первинних документів на довготривалу перспективу.

Загалом, організація облікового процесу та документальне забезпечення є невід’ємною частиною успішної діяльності підприємства. Чітко визначені процедури, правильне оформлення та зберігання документів, а також впровадження сучасних інформаційних технологій допомагають знизити витрати часу та зусиль, забезпечити точність і надійність фінансової інформації. Тому підприємства повинні постійно вдосконалювати ці процеси, використовуючи новітні технології для досягнення максимального ефекту в управлінні обліком та фінансами.

Документальне забезпечення товарно-матеріальних запасів та товарів є важливою складовою облікового процесу на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ». Його основна мета – забезпечити належний контроль за рухом запасів, їхньою наявністю, використанням та відповідністю фінансовим і податковим вимогам. Правильне документування господарських операцій, пов’язаних із ТМЗ та товарами, дозволяє підприємству ефективно управляти ресурсами, уникати фінансових порушень і зменшувати ризики шахрайства або зловживань.

Облік товарно-матеріальних запасів на підприємстві ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» здійснюється на основі кількох основних документів, що забезпечують правильність і своєчасність усіх господарських операцій. При закупівлі товарів підприємство використовує кілька первинних документів, зокрема договір поставки, який укладається між підприємством та постачальником і визначає умови поставки, обсяги та ціни на товар. На підставі договору постачальник виставляє рахунок-фактуру, що містить всю необхідну інформацію про кількість та вартість товару.

При прийманні товару на склад оформляється накладна (наприклад, товарно-транспортна накладна, ТТН), яка підтверджує факт відвантаження товару постачальником та його отримання підприємством. Для внутрішнього обліку на складі застосовується прибуткова накладна (ф. М-4), яка фіксує факт оприбуткування товарів на складі. У разі виникнення невідповідностей між фактичними поставками та документами складається акт приймання товару (ф. М-7), який може бути використаний у випадку виявлення нестач або пошкоджень товарів.

Крім того, для обліку товарів на складі використовуються такі документи, як картка складського обліку (ф. М-12), де фіксуються рух товарів на складі, і оборотна відомість по рахунку 28 «Товари», яка ведеться для аналітичного обліку залишків товарів. Для переміщення товарів між підрозділами підприємства застосовуються накладні внутрішнього переміщення (ф. М-11). Всі документи, що стосуються руху товарів,

забезпечують точне відображення всіх операцій на складі.

Коли підприємство реалізує товари своїм покупцям, для цього використовуються такі документи, як рахунок-фактура, яка виставляється покупцю на оплату, а також видаткова накладна, що підтверджує відвантаження товару покупцю. Якщо товар транспортується покупцю, оформлюється товарно-транспортна накладна (ТТН), яка визначає умови доставки. Крім того, для оформлення податкових зобов'язань використовуються податкові накладні, які реєструються в Єдиному реєстрі податкових накладних, а також касовий чек або квитанція, якщо операція відбувається за готівку.

Якщо під час інвентаризації виявляється нестача або пошкодження товарів, оформлюється акт на списання товарів (ф. М-8), в якому зазначаються причини і обсяги списаних товарів. В разі виявлення надлишків товарів під час інвентаризації складається акт про результати інвентаризації (ф. ІНВ-3), де вказуються відмінності між фактичними залишками товарів та даними обліку. Якщо під час інвентаризації виявлено нестачу товару, то складається акт про нестачу або псування товарно-матеріальних цінностей (ф. ІНВ-5), який є підтвердженням втрат.

Основні етапи документального забезпечення товарно-матеріальних запасів наведено в таблиці 2.3.

Таким чином, документальне забезпечення обліку товарно-матеріальних запасів є важливим елементом фінансової діяльності підприємства, що дозволяє уникнути неточностей, забезпечити належний контроль за запасами та підвищити ефективність господарської діяльності.

Фінансові операції на підприємстві відіграють ключову роль у забезпеченні його стабільного функціонування. Одним із найважливіших аспектів ведення бухгалтерського обліку є документальне оформлення платежів постачальникам і отриманих коштів від покупців. Коректне документування цих операцій дозволяє вести точний фінансовий облік, дотримуватися законодавчих вимог і забезпечувати прозорість грошових

потоків підприємства.

Таблиця 2.3 – Основні етапи документального забезпечення товарно-матеріальних запасів

Етап	Документи, що використовуються	Призначення
Придбання та оприбуткування	Договір постачання, рахунок-фактура, накладна, товарно-транспортна накладна (ТТН), акт приймання-передачі, прибутковий ордер, акт оприбуткування матеріалів (ф. М-4)	Фіксація умов постачання, підтвердження отримання товарів, оприбуткування запасів у бухгалтерському обліку.
Зберігання та рух запасів	Складська картка обліку матеріалів, лімітно-забірна картка (ф. М-8), видатковий ордер (ф. М-2), акт про передачу матеріалів (ф. М-11)	Контроль руху ТМЗ на складі, списання у виробництво або передачу в експлуатацію.
Реалізація товарів та списання запасів	Видаткова накладна, рахунок-фактура, касовий або товарний чек, податкова накладна, акт списання товарів	Відображення реалізації товарів, облік доходів та зобов’язань підприємства, списання товарів через втрату або псування.
Інвентаризація товарно-матеріальних запасів	Наказ про проведення інвентаризації, інвентаризаційний опис (ф. ІНВ-3, ІНВ-1), акт інвентаризації (ф. ІНВ-19), порівняльна відомість	Перевірка фактичних залишків запасів, виявлення розбіжностей з обліковими даними.
Архівування та зберігання документів	Електронний документообіг, паперові архіви	Збереження документів у встановлені законом строки, забезпечення контролюючих перевірок та аудитів.

Кожен платіж або надходження коштів має бути підтверджено відповідними первинними документами, які містять інформацію про суму, призначення платежу, контрагента та реквізити операції. Документальне забезпечення обліку фінансових операцій включає не лише оформлення первинних документів, а й їхню перевірку, узгодження та зберігання відповідно до нормативних вимог.

Крім того, для обліку фінансових операцій, таких як оплата постачальникам або покупцям, використовуються платіжні доручення, які є підтвердженням безготівкових розрахунків. Операції з банківськими рахунками реєструються в банківських виписках, які підтверджують надходження або списання коштів. Для розрахунку податкових зобов’язань

використовується відомість нарахування податкових зобов’язань з ПДВ, яка визначає суму ПДВ до сплати або повернення.

Загалом, всі ці документи дають можливість вести коректний облік запасів і товарів, а також забезпечують контроль за рухом товарів і розрахунками з постачальниками та покупцями. Вони також є основою для складання фінансової та податкової звітності, що дозволяє забезпечити відповідність обліку вимогам законодавства та внутрішніх стандартів підприємства.

В таблиці 2.4 систематизовано основні документи для обліку фінансових операцій.

Таблиця 2.4 – Основні документи для обліку фінансових операцій

Вид фінансової операції	Документи, що використовуються	Призначення
1	2	3
Оплата постачальникам	Договір, рахунок-фактура, платіжне доручення, банківська виписка	Підтвердження оплати за отримані товари, послуги або роботи, контроль виконання зобов’язань перед контрагентами.
Отримання коштів від покупців	Договір, рахунок-фактура, видаткова накладна, банківська виписка, касовий чек або квитанція	Фіксація факту оплати за реалізовані товари чи послуги, контроль дебіторської заборгованості.
Безготівкові розрахунки	Платіжне доручення, банківська виписка, меморіальний ордер	Відображення операцій у банківських системах, підтвердження проведених транзакцій.
Готівкові операції	Касовий ордер (прибутковий або видатковий), касова книга, звіт касира	Оформлення операцій із готівкою, контроль за правильністю ведення касової дисципліни.
Взаємозалік взаємних зобов’язань	Акт звірки взаєморозрахунків, угода про взаємозалік	Узгодження заборгованості між підприємством і контрагентами, скорочення обсягу грошових платежів.

Таким чином, документальне оформлення фінансових операцій є основою для надійного бухгалтерського обліку. Чітке ведення фінансової документації сприяє фінансовій стабільності підприємства та знижує ризики невиконання зобов’язань перед контрагентами.

Підприємство ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» використовує різноманітні

документи для обліку доходів і витрат. При реалізації товарів підприємство використовує рахунки-фактури, які виставляються покупцям і містять інформацію про товар, вартість, умови постачання і ПДВ. Також формується видаткова накладна, яка підтверджує факт відвантаження товару покупцю. Документи, що підтверджують оплату, такі як платіжні доручення, касові чеки або квитанції, фіксують рух грошових коштів при розрахунках з покупцями.

У випадку нарахування витрат на оплату праці, використовуються відрядні відомості або розрахункові листи, що фіксують нараховану заробітну плату працівникам. Для обліку витрат на закупівлю товарів ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» використовує прибуткові накладні та товарно-транспортні накладні (ТТН), які підтверджують надходження товарів на склад. Під час обліку витрат на транспортування товарів використовуються платіжні документи та товарно-транспортні накладні, що містять витрати на доставку.

Для обліку витрат на рекламу ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» використовує акти виконаних робіт або договора з рекламними агентствами, а також платіжні доручення на оплату послуг. Що стосується амортизації основних засобів, то для цього використовуються акти нарахування амортизації або відомості по амортизації, що надають деталізовану інформацію щодо зносу основних засобів підприємства.

Таким чином, ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» має чітку систему документообігу для обліку доходів і витрат, що дозволяє своєчасно і коректно відображати всі господарські операції та забезпечувати точність фінансової звітності.

Основні засоби відіграють ключову роль у діяльності будь-якого підприємства, адже вони використовуються для виробництва продукції, надання послуг та здійснення господарської діяльності. До основних засобів належать будівлі, машини, обладнання, транспортні засоби, комп’ютерна техніка тощо. Важливим аспектом бухгалтерського обліку основних засобів є

правильне документальне оформлення їх придбання, використання, модернізації, списання та нарахування амортизації.

Документальне забезпечення обліку основних засобів включає оформлення первинних документів, які підтверджують їх надходження, введення в експлуатацію, ремонт, модернізацію та списання. Важливим є також облік амортизації, що дозволяє поступово розподіляти вартість основних засобів на витрати підприємства протягом їхнього корисного використання.

Для обліку основних засобів на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» використовуються кілька документів, які забезпечують правильність обліку і нарахування амортизації. Першим документом є акт приймання-передачі основних засобів, який складається при отриманні нових основних засобів, таких як комп'ютерна техніка чи офісні меблі. Цей акт містить інформацію про найменування, кількість, вартість та інші характеристики придбаного майна. Для переведення основного засобу в експлуатацію підприємство також використовує акт введення в експлуатацію.

При нарахуванні амортизації ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» використовує облікові відомості або картки обліку основних засобів, де фіксуються суми нарахованої амортизації, терміни служби основних засобів та метод нарахування. Кожен об'єкт має свою картку, в якій зазначено, коли він був введений в експлуатацію, скільки амортизації нараховано на даний момент, і коли він буде повністю амортизований.

Крім того, для обліку вибуття основних засобів (наприклад, у разі продажу або списання) використовується акт на списання основних засобів, який складається в разі їх морального чи фізичного зношення. У цьому документі фіксується дата списання, вартість основного засобу та залишкова вартість, яка враховується при формуванні фінансової звітності підприємства.

В таблиці 2.5 наведена узагальнена інформація щодо обліку основних засобів та нарахування амортизації на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ».

Таблиця 2.5 – Основні документи для обліку основних засобів та нарахування амортизації на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ»

Господарська операція	Документи, що використовуються	Призначення документа
Придбання основних засобів	Договір купівлі-продажу, рахунок-фактура, накладна, акт приймання-передачі ОЗ (ф. ОЗ-1)	Фіксація факту придбання основного засобу, визначення його первісної вартості.
Введення в експлуатацію	Акт введення в експлуатацію (ф. ОЗ-1), наказ про введення в експлуатацію	Підтвердження готовності об’єкта до використання у господарській діяльності.
Нарахування амортизації	Розрахунок амортизації (бухгалтерська довідка), відомість амортизаційних відрахувань	Визначення амортизаційних відрахувань згідно з обліковою політикою підприємства.
Ремонт та модернізація ОЗ	Акт на виконані ремонтні роботи (ф. ОЗ-2), кошторис витрат, накладні на отримані матеріали	Відображення витрат на ремонт або модернізацію основних засобів.
Списання основних засобів	Акт списання (ф. ОЗ-3), наказ про списання, висновок комісії, документ про утилізацію	Фіксація вибуття основного засобу у зв’язку з непридатністю або продажем.

Всі ці документи дозволяють ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» вести точний облік основних засобів, своєчасно нараховувати амортизацію та коректно списувати витрати, пов’язані з їх використанням.

ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» використовує різноманітні документи для обліку податкових зобов’язань, які є підставою для нарахування та сплати податків. Одним із основних документів є рахунок-фактура, який складається під час реалізації товарів або послуг. Він містить інформацію про нарахований ПДВ, суму продажу та податкові зобов’язання, які підлягають сплаті до бюджету.

Підприємство має право на податковий кредит, якщо на підставі рахунка-фактури отримано товари чи послуги з ПДВ від постачальника.

У процесі закупівель підприємство отримує товарно-транспортні накладні або прибуткові накладні, які є основою для нарахування податкового кредиту. Ці накладні підтверджують наявність витрат та відповідно – право на зменшення податкових зобов’язань за рахунок податкового кредиту.

Для обліку податкових зобов’язань та податкового кредиту ТОВ

«ОФІС КОМФОРТ» веде журнал обліку податкових накладних, у якому відображаються всі податкові накладні, отримані за звітний період. Крім того, підприємство повинно заповнювати податкові декларації з ПДВ (для ПДВ) та податкові декларації з податку на прибуток. Ці документи відображають нараховані податкові зобов'язання, податковий кредит і податкові зобов'язання до сплати.

Крім того, під час сплати податків використовуються платіжні доручення або платіжні документи, які підтверджують факт сплати податків до бюджету. Платіжні доручення містять реквізити підприємства, а також суму податку, що сплачується, і бюджетний рахунок, на який надходять кошти.

Усі ці документи дозволяють підприємству забезпечити правильність обліку податкових зобов'язань та податкового кредиту, а також своєчасно виконувати зобов'язання перед бюджетом відповідно до вимог законодавства.

ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» для обліку розрахунків із контрагентами використовує низку документів, які допомагають правильно відображати всі фінансові операції, пов'язані з купівлею та продажем товарів, а також наданням послуг.

Рахунок-фактура є основним документом для підтвердження наявності зобов'язань перед постачальниками або покупцями. Рахунок-фактура надається постачальником при реалізації товару або послуг і містить інформацію про суму, яку повинно сплатити підприємство, а також ПДВ, якщо це передбачено договором. В обліку цей документ є підставою для нарахування розрахунків із контрагентами.

Товарно-транспортні накладні також використовуються для документування розрахунків із постачальниками товарів. Вони підтверджують фактичну доставку товару на підприємство і слугують підставою для здійснення платежу. Відповідно до цих документів підприємство фіксує придбання товарів у постачальників.

При отриманні попередньої оплати від покупця або сплати авансу постачальнику ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» складає платіжні доручення або платіжні документи, які містять інформацію про суму платежу, платника, одержувача, а також рахунки, на які здійснюється переказ коштів. Цей документ використовується для відображення грошових переказів у бухгалтерії.

У разі повернення товару покупцем або постачальником, підприємство оформлює акт повернення товару, який підтверджує повернення товару або отримання компенсації за нього. Однак, при цьому необхідно виправити і бухгалтерський облік, зменшуючи доходи та заборгованість перед покупцем або постачальником.

Контракти та угоди між підприємством і контрагентами також є важливими документами, які визначають умови виконання зобов’язань. Це можуть бути договори купівлі-продажу, постачання товарів, надання послуг, тощо. Ці документи допомагають у вирішенні спорів та підтверджують права та зобов’язання сторін.

Податкові накладні формуються постачальниками при здійсненні продажу товарів та послуг з ПДВ, а також при наданні послуг. Вони є підставою для нарахування податкового кредиту та є важливим елементом обліку податку на додану вартість при розрахунках із постачальниками і покупцями.

Завдяки цим документам підприємство має можливість правильно вести облік усіх фінансових операцій з контрагентами та забезпечити точність фінансових звітів.

Отже, аналізуючи організацію та документальне забезпечення облікового процесу на підприємстві ТОВ «ОФІС КОМФОРТ», можемо зазначити, що він характеризується високим рівнем автоматизації, що значно спрощує ведення обліку, зменшує ймовірність помилок та пришвидшує процес обробки даних. Підприємство використовує сучасне програмне забезпечення, яке дозволяє автоматично фіксувати операції, здійснювати

розрахунки податків, вести контроль за фінансовими потоками та формувати звітність. Автоматизація допомагає зменшити витрати часу на введення даних, а також мінімізує ризик людських помилок. Завдяки інтегрованим модулям бухгалтерського обліку, система об’єднує фінансовий, податковий і складський облік, що забезпечує оперативний доступ до необхідної інформації.

Крім цього, ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» має чітко налагоджену систему документообігу. Всі документи, що підтверджують господарські операції, проходять кілька етапів перевірки та реєстрації. Це стосується рахунків-фактур, накладних, актів виконаних робіт, податкових накладних та інших важливих документів, які є основою для ведення бухгалтерського обліку. Більшість документів зберігаються в електронному вигляді, що дозволяє швидко їх знаходити та використовувати для формування звітності. Така система сприяє прозорості бухгалтерського обліку та мінімізує ризики втрати важливих паперів.

Особливо важливим аспектом є прозоре відображення товарних операцій. Оскільки ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» займається оптовою торгівлею канцелярськими товарами, господарськими товарами, офісними меблями, побутовою хімією та іншими необхідними товарами для бізнесу, правильний облік товарів відіграє ключову роль. Всі операції, пов’язані з надходженням товарів, їх переміщенням між складами та реалізацією клієнтам, ретельно фіксуються в бухгалтерських записах. Це дозволяє контролювати товарні залишки, уникати нестачі чи надлишків на складі, а також оперативно реагувати на зміни попиту. Чіткий облік товарних операцій допомагає не лише вести точний облік запасів, а й правильно розраховувати собівартість реалізованої продукції.

Окрему увагу ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» приділяє контролю дебіторської заборгованості. Ведеться ретельний аналіз платіжної дисципліни клієнтів, визначаються строки погашення боргів, що дозволяє уникати проблем із ліквідністю. Вчасне отримання коштів від покупців є

важливим для фінансової стабільності підприємства, адже затримки в оплатах можуть спричинити касові розриви та ускладнити виконання зобов'язань перед постачальниками та податковими органами. Для мінімізації таких ризиків запроваджено контрольні механізми, які дозволяють своєчасно нагадувати клієнтам про необхідність оплати або застосовувати заходи щодо стягнення простроченої заборгованості.

Проте, незважаючи на ці позитивні аспекти, підприємство ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» стикається з певними труднощами. Однією з найбільш значущих проблем є несвоєчасна оплата з боку клієнтів. Частина покупців затримує платежі, що може створювати фінансові труднощі, зокрема тимчасову нестачу коштів для закупівлі нових партій товарів чи виконання поточних зобов'язань. Це змушує підприємство шукати шляхи вирішення проблеми: застосовувати штрафні санкції за прострочення платежів, пропонувати клієнтам більш вигідні умови при здійсненні передоплати, а також більш ретельно аналізувати платоспроможність нових контрагентів перед укладанням угод.

Ще однією проблемою на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» є великий обсяг первинної документації, що потребує значного адміністративного ресурсу для її обробки. Кожен день на підприємстві формується значна кількість документів, що підтверджують господарські операції, і всі вони повинні бути правильно оформлені, зареєстровані та збережені відповідно до законодавчих вимог. Ведення такого обсягу документації вимагає значних витрат часу та людських ресурсів. У зв'язку з цим підприємству доцільно впроваджувати додаткові автоматизовані рішення, які б дозволяли зменшити ручне введення даних, використовувати електронний документообіг та застосовувати сканування документів із автоматичним розпізнаванням інформації.

Таким чином, бухгалтерський облік на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» є добре організованим і прозорим, однак існують певні труднощі, пов'язані з управлінням дебіторською заборгованістю та адмініструванням великого обсягу документації. Для подальшого вдосконалення системи обліку

доцільно впроваджувати додаткові автоматизовані механізми, які дозволять спростити роботу бухгалтерії та підвищити ефективність фінансового управління.

2.3 Методичні підходи до організації облікового процесу на підприємстві

ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» веде бухгалтерський облік відповідно до законодавства України, зокрема Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО).

Облікова політика – це сукупність принципів, методів та процедур, які використовує підприємство для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Вона є внутрішнім нормативним документом, який визначає підхід до оцінки активів і зобов’язань, порядок ведення обліку та методи розрахунків.

На ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» розроблено та затверджено власну облікову політику відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО). Основна мета цього документа – забезпечити достовірність облікових даних, контроль за господарськими операціями та фінансовою стабільністю підприємства.

ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» використовує автоматизовану форму бухгалтерського обліку, що передбачає застосування спеціального програмного забезпечення для обробки інформації та формування фінансової звітності. Основною програмою є програма «Акцент» (комплексна автоматизація обліку діяльності підприємств), яка дозволяє вести облік у розрізі товарних операцій, розрахунків із постачальниками та покупцями,

обліку витрат і доходів, а також формувати необхідну звітність.

Для подання податкової звітності підприємство використовує систему M.E.Doc, що дає можливість електронного обміну документами з державними органами та контрагентами.

Синтетичний облік товарних запасів здійснюється шляхом узагальнення інформації про наявність і рух товарів у грошовому вираженні на відповідних бухгалтерських рахунках.

Основною метою такого обліку є контроль за товарними запасами, правильне формування собівартості, а також забезпечення достовірної звітності про фінансовий стан підприємства. ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» здійснює облік товарних запасів згідно з НП(С)БО 9 «Запаси», який регулює порядок оцінки та списання товарів.

Оцінка запасів здійснюється за методом FIFO (First In, First Out – «перший надійшов – перший вибув»). Це означає, що реалізуються ті товари, які були закуплені першими, а залишки оцінюються за більш пізніми закупівельними цінами.

Використання методу FIFO є доцільним для підприємства, оскільки:

– забезпечує реалістичне відображення собівартості товарів;

– мінімізує ризик втрати вартості через інфляцію або коливання цін;

– відповідає економічним принципам руху товарів в оптовій торгівлі.

Облік товарів ведеться на рахунку 28 «Товари», а аналітичний облік здійснюється за місцями зберігання (складські приміщення) та видами продукції (канцелярські товари, господарські товари тощо).

Основні операції з обліку запасів та товарів у торгівельному підприємстві ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» наведено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 відображає основні операції з обліку запасів та товарів у торгівельному підприємстві, яке займається оптовою торгівлею канцелярськими товарами, господарськими товарами, офісними меблями, побутовою хімією та іншими необхідними товарами для бізнесу.

Таблиця 2.6 – Основні бухгалтерські проведення з обліку запасів та товарів на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ»

№	Господарська операція	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	Оприбуткування закуплених товарів від постачальника	28 «Товари»	63 «Розрахунки з постачальниками»	100000
2	Визнання податкового кредиту з ПДВ за закупленими товарами	6412 «Податковий кредит»	63 «Розрахунки з постачальниками»	20000
3	Оплата постачальнику за отримані товари	63 «Розрахунки з постачальниками»	311 «Поточні рахунки в банку»	120000
4	Списання витрат на транспортування товарів	93 «Витрати на збут»	631 «Розрахунки з постачальниками»	5000
5	Реалізація товарів покупцю	36 «Розрахунки з покупцями»	702 «Дохід від реалізації товарів»	150000
6	Визнання ПДВ при реалізації	702 «Дохід»	6411 «Податкові зобов’язання»	30000
7	Списання собівартості реалізованих товарів	902 «Собівартість реалізованих товарів»	28 «Товари»	100000
8	Отримання оплати від покупця	311 «Поточні рахунки в банку»	36 «Розрахунки з покупцями»	180000
9	Виявлено недостачу товарів при інвентаризації	947 «Втрати від нестач і псування цінностей»	28 «Товари»	2000
10	Оприбуткування надлишкових товарів при інвентаризації	28 «Товари»	719 «Інші доходи»	3000

На основі синтетичного обліку формуються бухгалтерські звіти, що містять інформацію про залишки товарних запасів, їх рух і собівартість. Основні звітні форми:

– Баланс (рядок «Запаси» у розділі Оборотні активи);

– Звіт про фінансові результати (відображення собівартості реалізованих товарів);

– внутрішня управлінська звітність (аналітичні відомості про складські залишки, рух товарів, реалізацію тощо).

Таким чином, синтетичний облік товарних запасів забезпечує контроль за рухом товарів, формує інформацію для управління запасами та фінансової звітності підприємства.

Синтетичний облік доходів і витрат здійснюється шляхом групування та узагальнення фінансових результатів підприємства у грошовому

вираженні. Він дозволяє оцінити ефективність господарської діяльності, формувати фінансову звітність та аналізувати прибутковість підприємства. ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» визнає дохід у момент відвантаження товару покупцеві та підписання відповідних первинних документів. Згідно з НП(С)БО 15 «Дохід», виручка від реалізації визнається, якщо:

– покупцеві передано ризики та вигоди, пов’язані з товаром;

– сума доходу може бути достовірно визначена;

– є впевненість у отриманні економічних вигід.

Доходи обліковуються на рахунку 702 «Доходи від реалізації товарів», а собівартість реалізованих товарів – на рахунку 902 «Собівартість реалізованих товарів».

Облік витрат є ключовою складовою бухгалтерського обліку, оскільки дозволяє ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» контролювати рівень витрат, оцінювати ефективність діяльності та формувати фінансову звітність.

Витрати підприємства поділяються на три основні групи залежно від їхнього призначення та характеру виникнення:

– адміністративні витрати – витрати на утримання офісу, заробітну плату адміністративного персоналу, оренду приміщень;

– витрати на збут – витрати, пов’язані з транспортуванням товарів, маркетингом, оплатою праці менеджерів із продажу;

– фінансові витрати – банківські комісії, проценти за кредитами та інші витрати, пов’язані з фінансовою діяльністю.

Доходи визнаються в момент, коли підприємство отримує економічні вигоди в результаті своєї діяльності, а витрати – при використанні ресурсів для отримання цих доходів.

Основні принципи обліку:

– принцип нарахування – доходи та витрати відображаються у тому періоді, коли вони фактично виникають, а не в момент надходження чи сплати грошей;

– відповідність доходів і витрат – витрати визнаються у тому ж

періоді, що й пов’язані з ними доходи;

– принцип документального підтвердження – кожна операція має бути підтверджена первинними документами;

– принцип обачності – витрати відображаються у звітності з урахуванням можливих ризиків.

Синтетичний облік витрат на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» ведеться на рахунках класу 9 «Витрати діяльності».

Основні рахунки для обліку витрат:

– 90 «Собівартість реалізації» – враховує собівартість проданої продукції;

– 91 «Загальновиробничі витрати» – містить витрати на організацію виробничого процесу;

– 92 «Адміністративні витрати» – включає витрати на управління та утримання офісу;

– 93 «Витрати на збут» – враховує витрати, пов’язані з реалізацією продукції;

– 94 «Інші операційні витрати» – відображає штрафи, курсові різниці та інші нестандартні витрати;

– 95 «Фінансові витрати» – містить витрати на сплату відсотків за кредитами.

Наприкінці звітного періоду всі витратні рахунки закриваються шляхом перенесення сальдо на рахунок 791 «Результат фінансової діяльності».

Якщо доходи перевищують витрати, отримується прибуток, який списується на рахунок 44 «Нерозподілений прибуток».

Якщо витрати перевищують доходи, формується збиток, який також списується на рахунок 44.

Основні операції з обліку доходів і витрат у торгівельному підприємстві ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» наведено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Основні бухгалтерські проведення з обліку доходів і витрат на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ»

№	Господарська операція	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	2	3	4	5
1	Реалізація канцелярських товарів покупцю	36 «Розрахунки з покупцями»	702 «Дохід від реалізації товарів»	120000
2	Визнання ПДВ при реалізації товарів	702 «Дохід»	6411 «Податкові зобов'язання»	24000
3	Отримання оплати від покупця за товар	311 «Поточні рахунки в банку»	36 «Розрахунки з покупцями»	144000
4	Нарахування заробітної плати працівникам підприємства	23 «Витрати на оплату праці»	66 «Розрахунки з оплати праці»	20000
5	Виплата заробітної плати	66 «Розрахунки з оплати праці»	311 «Поточні рахунки в банку»	20000
6	Визнання витрат на закупівлю товарів	28 «Товари»	63 «Розрахунки з постачальниками»	100000
7	Визнання витрат на транспортування товарів	93 «Витрати на збут»	631 «Розрахунки з постачальниками»	5000
8	Списання витрат на рекламу	92 «Інші витрати операційної діяльності»	631 «Розрахунки з постачальниками»	3000
9	Нарахування амортизації основних засобів	91 «Інші операційні витрати»	13 «Знос основних засобів»	2000
10	Оплата постачальнику за товари	63 «Розрахунки з постачальниками»	311 «Поточні рахунки в банку»	100000

Отже, облік доходів і витрат є важливим інструментом фінансового управління підприємством. Грамотна система обліку дозволяє керівництву контролювати рівень витрат, оцінювати фінансовий стан підприємства та ухвалювати ефективні рішення для його розвитку.

Синтетичний облік основних засобів ведеться для узагальнення інформації про їх наявність, рух та знос. Основні засоби – це довгострокові активи підприємства, які використовуються у господарській діяльності більше одного року.

Облік основних засобів на підприємстві ведеться відповідно до НП(С)БО 7 «Основні засоби».

У синтетичному обліку основних засобів використовуються рахунки класу 1 «Необоротні активи»:

– рахунок 10 «Основні засоби» – для обліку залишкової вартості

основних засобів;

– рахунок 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» – для обліку накопиченого зносу;

– рахунок 15 «Капітальні інвестиції» – для обліку витрат на придбання та модернізацію основних засобів;

– рахунок 18 «Інші необоротні активи» – для обліку нематеріальних активів, що не підпадають під категорію основних засобів.

Облік амортизації здійснюється на рахунку 131 «Знос основних засобів», а витрати на амортизацію включаються до складу адміністративних витрат (рахунок 92).

Основні операції з обліку основних засобів у торгівельному підприємстві ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» наведено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Основні бухгалтерські проведення з обліку основних засобів на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ»

№	Господарська операція	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	Придбання комп'ютерної техніки для офісу	103 «Основні засоби»	631 «Розрахунки з постачальниками»	50000
2	Придбання офісних меблів	103 «Основні засоби»	631 «Розрахунки з постачальниками»	15000
3	Нарахування амортизації на комп'ютерну техніку	91 «Інші операційні витрати»	13 «Знос основних засобів»	5000
4	Нарахування амортизації на офісні меблі	91 «Інші операційні витрати»	13 «Знос основних засобів»	2500
5	Вибуття комп'ютерної техніки	13 «Знос основних засобів»	103 «Основні засоби»	50000
6	Вибуття офісних меблів	13 «Знос основних засобів»	103 «Основні засоби»	15000

Підприємство ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» застосовує два основних методи нарахування амортизації на своїх основних засобах: метод прямолінійної амортизації та метод прискореної амортизації.

При прямолінійному методі амортизація нараховується рівномірно протягом строку корисного використання основного засобу. Наприклад, комп'ютерна техніка та офісні меблі амортизуються на основі їх початкової

вартості та встановленого терміну служби. Для комп'ютерної техніки строк служби може бути 3 роки, а для меблів – 5 років. В результаті нарахування амортизації відбувається рівномірно, тобто за кожен рік нараховується однакова сума.

Такий підхід дозволяє:

– зменшити коливання витрат у різні періоди;

– забезпечити стабільність фінансового результату;

– формувати реалістичний план майбутніх витрат на заміну активів.

Метод прискореної амортизації передбачає нарахування більшої суми амортизації на початку терміну використання основного засобу та зменшення суми в подальші роки.

Це застосовується для техніки, яка швидко морально застаріває, наприклад, для комп'ютерної техніки. При цьому амортизація значно більша на початку, що дозволяє скоротити податкові зобов'язання в перші роки.

Отже, синтетичний облік основних засобів забезпечує контроль за їх використанням, правильне нарахування амортизації та відображення їх у фінансовій звітності. Це дозволяє підприємству ефективно планувати витрати на модернізацію та оновлення активів.

Облік податкових зобов'язань – це система відображення в бухгалтерському обліку сум податків, які підприємство зобов'язане сплатити до бюджету. Правильний облік податків забезпечує відповідність податкового та бухгалтерського обліку, мінімізацію податкових ризиків і дотримання законодавства.

ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» є платником ПДВ та здійснює облік податкових зобов'язань відповідно до Податкового кодексу України.

Податковий кредит та податкові зобов'язання формуються на основі податкових накладних, зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Основні податкові рахунки, які використовуються:

641 «Розрахунки за податками» – для відображення зобов'язань перед

бюджетом.

644 «Податковий кредит» – для відображення податкового кредиту з ПДВ.

Підприємств здійснює ведення обліку наступних основних податкових зобов'язань (табл. 2.9):

Таблиця 2.9 – Основні операції з обліку податкових операцій на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ»

Податок	Об'єкт оподаткування	Бухгалтерський рахунок
1	2	3
Податок на додану вартість (ПДВ)	Операції з постачання товарів і послуг	641 «Розрахунки за податками»
Податок на прибуток підприємств	Фінансовий результат до оподаткування	641 «Розрахунки за податками»
Єдиний податок	Доходи підприємств-спрощенців	641 «Розрахунки за податками»
Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО)	Заробітна плата працівників	641 «Розрахунки за податками»
Військовий збір	Заробітна плата працівників	642 «Інші розрахунки»
Єдиний соціальний внесок (ЄСВ)	Фонд оплати праці	651 «Розрахунки за ЄСВ»
Акцизний податок	Продаж підакцизних товарів	643 «Податкові зобов'язання»
Місцеві податки (земельний податок, податок на нерухомість тощо)	Земельні ділянки, нерухоме майно	641, 642

Основні операції з обліку податкових зобов'язань у торгівельному підприємстві ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» наведено в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Основні бухгалтерські проведення з обліку податкових зобов'язань на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ»

№	Господарська операція	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	23	3	4	5
1	Реалізація товару покупцю (з ПДВ)	36 «Розрахунки з покупцями»	702 «Дохід від реалізації товарів»	120000
2	Нарахування ПДВ при реалізації товарів	702 «Дохід»	6411 «Податкові зобов'язання»	24000
3	Оплата ПДВ до бюджету	6411 «Податкові зобов'язання»	311 «Поточні рахунки в банку»	24000

Продовження таблиці 2.10

1	23	3	4	5
4	Покупка товарів у постачальника (з ПДВ)	28 «Товари»	631 «Розрахунки з постачальниками»	100000
5	Нарахування податкового кредиту по ПДВ	631 «Розрахунки з постачальниками»	6412 «Податковий кредит»	20000
6	Зарахування податкового кредиту на зменшення ПДВ	6412 «Податковий кредит»	6411 «Податкові зобов’язання»	20000
7	Рахунок-фактура на послуги, отримані від контрагента	92 «Інші витрати операційної діяльності»	631 «Розрахунки з постачальниками»	6000
8	Сплата податку на прибуток	99 «Нерозподілений прибуток»	311 «Поточні рахунки в банку»	12000
9	Нарахування податку на прибуток	99 «Нерозподілений прибуток»	6411 «Податкові зобов’язання»	12000

Отже, облік податкових зобов’язань є важливою частиною фінансового обліку підприємства. Він забезпечує своєчасне та правильне виконання податкових зобов’язань перед бюджетом, запобігає штрафам і фінансовим ризикам. Ведення обліку згідно з чинним законодавством та контроль за податковими платежами допомагають підприємству підтримувати фінансову стабільність та уникати податкових ризиків.

ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» здійснює закупівлю канцелярських товарів, господарських товарів, офісних меблів, побутової хімії та іншими необхідних товарів для бізнесу у виробників та дистриб’юторів, а потім реалізує їх оптовими партіями. Тому ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» взаємодіє з великою кількістю постачальників та покупців, тому веде детальний облік та контроль взаєморозрахунків.

Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» використовується для обліку заборгованості перед постачальниками, а рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» – для обліку дебіторської заборгованості.

Розрахунки можуть здійснюватися:

– готівковим способом (касові ордери);

– безготівковим способом (банківські платіжні доручення);

– бартером або заліком взаємних вимог (у разі обміну товарами без грошових платежів).

Для запобігання ризикам несплати або затримок платежів підприємство повинно здійснювати контроль за дебіторською та кредиторською заборгованістю:

– аналіз строків оплати – регулярний моніторинг прострочених платежів.

– автоматизовані нагадування – використання бухгалтерських програм для відстеження строків оплати.

– ліміти кредитування – встановлення максимального кредитного ліміту для контрагентів.

– рейтинговий підхід до клієнтів – оцінка надійності контрагентів і встановлення умов співпраці.

– ведення реєстру заборгованостей – контроль і звітність щодо боргів.

Таблиця 2.11 – Основні бухгалтерські проведення з обліку розрахунків із контрагентами на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ»

№	Господарська операція	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	Купівля товару у постачальника	28 «Товари»	631 «Розрахунки з постачальниками»	100000
2	Оплата товару постачальнику	631 «Розрахунки з постачальниками»	311 «Поточні рахунки в банку»	100000
3	Надання послуг замовнику	36 «Розрахунки з покупцями»	701 «Доходи від реалізації товарів»	150000
4	Отримання попередньої оплати від покупця	311 «Поточні рахунки в банку»	36 «Розрахунки з покупцями»	30000
5	Виправлення помилки в рахунку-фактурі (зменшення суми)	631 «Розрахунки з постачальниками»	28 «Товари»	5000
6	Відшкодування витрат за повернення товару покупцем	701 «Доходи від реалізації товарів»	36 «Розрахунки з покупцями»	10000
7	Виплата штрафу контрагенту за порушення умов договору	92 «Інші витрати операційної діяльності»	631 «Розрахунки з постачальниками»	5000

Основні операції з обліку розрахунків із контрагентами у торгівельному підприємстві ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» наведено в таблиці 2.11.

Правильний облік розрахунків із контрагентами є ключовим для фінансової стабільності підприємства. Він дозволяє своєчасно отримувати платежі від покупців, контролювати заборгованість перед постачальниками та уникати фінансових ризиків. Використання сучасних автоматизованих систем бухгалтерського обліку значно спрощує цей процес і дозволяє ефективніше контролювати фінансові потоки.

Резерв сумнівних боргів – це сума, яку підприємство відкладає для покриття можливих втрат від дебіторської заборгованості, яка може стати безнадійною. Формування такого резерву передбачено НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», який регламентує порядок оцінки та обліку дебіторської заборгованості.

Однак ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» не формує резерв сумнівних боргів, хоча існують певні ризики, пов’язані з можливими неплатежами з боку контрагентів.

Основні ризики, пов’язані з відсутністю резерву:

– ймовірність виникнення безнадійної заборгованості – попри ретельний відбір контрагентів, існує ризик їх фінансової неспроможності або затримки платежів;

– вплив на фінансову звітність – у разі значного обсягу безнадійної дебіторської заборгованості підприємство може зіткнутися з необхідністю одноразового списання витрат, що вплине на фінансовий результат;

– зниження ліквідності – затримки у платежах можуть призвести до тимчасового дефіциту обігових коштів.

Для мінімізації цих ризиків підприємство застосовує такі заходи:

– ретельний контроль дебіторської заборгованості – регулярний моніторинг платежів та фінансового стану контрагентів;

– обмеження кредитних лімітів – встановлення максимального обсягу

відстрочених платежів для кожного контрагента;

– договірні гарантії – передбачення штрафних санкцій та можливість застосування авансових платежів;

– активна робота з боржниками – оперативне врегулювання прострочених платежів шляхом переговорів або юридичних заходів.

Хоча підприємство не створює резерв сумнівних боргів, воно застосовує альтернативні механізми управління дебіторською заборгованістю, що дозволяє мінімізувати ризики та забезпечити фінансову стабільність.

Таким чином, заборгованість покупців у бухгалтерському обліку відображається за первісною вартістю без урахування резерву сумнівних боргів. У разі визнання дебіторської заборгованості безнадійною її списання здійснюється на підставі відповідних підтвердних документів та рішення керівництва підприємства.

Облік оплати праці на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» організований відповідно до чинного законодавства України. Вся інформація про робочий час працівників фіксується у табелі обліку робочого часу, на основі якого бухгалтерія розраховує заробітну плату. Виплата зарплати проводиться безготівковим способом – шляхом перерахування коштів на банківські картки працівників.

На підприємстві використовуються різні форми оплати праці. Для адміністративного персоналу та менеджерів з продажу встановлено фіксований оклад. Крім того на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ», передбачені оплата лікарняних і відпусток, додаткові виплати, такі як матеріальне стимулювання працівників, які включає преміювання за результатами роботи та можливість отримання матеріальної допомоги.

Преміювання здійснюється на основі внутрішніх положень підприємства, які регулюють порядок виплати премій залежно від виробничих результатів, виконання планових показників та загального фінансового стану компанії. Працівники можуть отримувати премії за

підсумками місяця, кварталу або року, а також за виконання особливих завдань.

Матеріальна допомога може надаватися працівникам у разі виникнення складних життєвих обставин (наприклад, хвороба, народження дитини, смерть близьких тощо). Порядок надання такої допомоги визначається керівництвом підприємства на підставі відповідних заяв працівників. Такі заходи сприяють підвищенню мотивації персоналу, зміцненню лояльності до компанії та створенню комфортних умов праці.

З нарахованої заробітної плати утримуються податки: податок на доходи фізичних осіб у розмірі 18% та військовий збір у розмірі 1,5%. Окрім цього, підприємство самостійно сплачує єдиний соціальний внесок у розмірі 22% від фонду оплати праці.

Для обліку розрахунків з працівниками за заробітною платою використовується рахунок 661 «Розрахунки за заробітною платою». Він відображає нарахування, утримання та виплату заробітної плати.

Нижче в таблиці 2.12 наведено приклад відображення операцій з оплати праці на рахунках бухгалтерського обліку.

Приклад нарахування та виплати заробітної плати. Нехай у лютому 2024 року загальна сума нарахованої заробітної плати всім працівникам підприємства склала 200000 грн.

Таблиця 2.12 – Бухгалтерські проведення з обліку оплати праці на підприємстві

№	Господарська операція	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	Нарахована заробітна плата працівникам	92	661	200000
2	Утримано ПДФО (18%)	661	641/ПДФО	36000
3	Утримано військовий збір (1,5%)	661	642/ВЗ	3000
4	Нараховано ЄСВ (22%)	92	651	44000
5	Перераховано зарплату працівникам	661	311	161000
6	Перераховано ПДФО до бюджету	641/ПДФО	311	36000
7	Перераховано військовий збір до бюджету	642/ВЗ	311	3000
8	Перераховано ЄСВ до бюджету	651	311	44000

Таким чином, після утримання податків та обов’язкових платежів

працівники підприємства отримають 161000 грн. на свої карткові рахунки. Податки та ЄСВ будуть перераховані до бюджету відповідно до встановлених строків.

Таким чином, на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» облік оплати праці організований відповідно до чинного законодавства та ведеться із застосуванням безготівкових розрахунків. Використання рахунку 661 дозволяє систематизувати інформацію про нарахування, утримання та виплату заробітної плати.

Запроваджена на підприємстві система оплати праці забезпечує стабільність фінансових розрахунків із працівниками, своєчасну сплату податків та внесків до бюджету, а також стимулює персонал до продуктивної роботи завдяки можливості отримання премій та додаткових виплат.

Впровадження сучасних методів бухгалтерського обліку дозволяє оптимізувати процес розрахунку заробітної плати, мінімізувати ризики помилок та сприяє ефективному управлінню витратами на оплату праці.

РОЗДІЛ 3
СТАН ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ТОВ «ОФІС КОМФОРТ»

3.1 Оцінка економічної ефективності автоматизації облікового процесу на підприємстві

У сучасних умовах цифрової трансформації підприємства все більше приділяють увагу автоматизації бухгалтерського обліку та використанню сучасних інформаційних технологій. Це дозволяє не лише підвищити ефективність облікових процесів, а й забезпечити їхню відповідність законодавчим вимогам та сучасним стандартам управління фінансовими даними. У рамках дослідження було проведено аналіз використання інформаційних технологій в обліковому процесі ТОВ «ОФІС КОМФОРТ», зокрема вивчено можливості та обмеження програми «Акцент», яка застосовується підприємством для ведення бухгалтерського обліку.

Оцінка відповідності цієї програми сучасним вимогам дозволяє визначити її сильні та слабкі сторони, а також розглянути потенційні напрями для вдосконалення автоматизації обліку.

Для успішного впровадження на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» автоматизованих систем необхідно враховувати низку вимог, які охоплюють різні аспекти роботи бухгалтерського обліку: від процесів автоматизації до інтеграції з іншими інформаційними системами, навчання персоналу та моніторингу ефективності.

Ключові критерії автоматизації облікових процесів наведені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Ключові критерії автоматизації облікових процесів

Критерії	Детальний опис вимог
1	2
Процеси автоматизації	Автоматизація введення первинних документів (накладні, рахунки тощо). Розрахунок зарплати та податків. Формування фінансової звітності. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю. Інвентаризація. Аналітична звітність. Контроль доступу до системи. Архівування даних
Інтеграція з системами, які існують	Інтеграція з банківськими системами для автоматичного імпорту виписок. Інтеграція з системою управління запасами. Інтеграція з CRM–системою (якщо є). Інтеграція з системою електронного документообігу
Навчання персоналу	Розробка навчальних матеріалів (інструкції, відеоуроки) Проведення тренінгів для користувачів. Надання технічної підтримки в період адаптації
Моніторинг та оцінка	Відстеження ефективності роботи системи. Аналіз часу, витраченого на виконання облікових операцій. Оцінка точності даних. Збір відгуків користувачів

Джерело: Складено автором за [56]

Для більш детального аналізу вимог автоматизації облікового процесу можна використовувати такі методи, як інтерв’ю з користувачами, що дозволить з’ясувати їхні потреби та очікування від системи. Метод аналізу і процесів, які існують, виявить «вузькі місця» та можливості для автоматизації. Методом моделювання процесів можна створити модель процесів, які вже існують та майбутніх для візуалізації змін.

Для автоматизації облікового процесу на підприємстві ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» з 2015 року використовується програма «Акцент» (комплексна автоматизація обліку діяльності підприємств) [56].

Розробник системи «Акцент» – компанія ТОВ «Імпакт». Програмні розробки ТОВ «Імпакт» неодноразово були визнані переможцями міжнародних конкурсів серед розробників програмного забезпечення «Софтрегата» 1996, 1999, 2004 років. Програма «Акцент» призначена для комплексної автоматизації обліку діяльності підприємств. У програмі використовується план рахунків і шаблони господарських операцій, що

містять типові налаштування аналітичного, валютного й кількісного обліку для всіх розділів бухгалтерського обліку. До складу продукту включені різноманітні довідники, документи, стандартні звіти, що дозволяють одержувати дані бухгалтерського обліку в різних розрізах по будь-яких рахунках і об’єктам аналітики.

Основні можливості програми:

– ведення бухгалтерського, управлінського й фінансового обліку організації;

– підтримка обліку на довільному числі складів або групах складів;

– автоматичне формування проводок по документах;

– облік операцій по розрахунковому рахунку;

– облік касових операцій;

– облік розрахунків з постачальниками й покупцями;

– облік у роздрібній торгівлі;

– облік розрахунків з підзвітними особами;

– облік товарів, основних коштів і МБП;

– облік заробітної плати;

– визначення фінансового результату;

– автоматизація обліку податку на додану вартість (визначення першої події),

– автоматичне формування звітності: реєстр податкових накладних, декларація по податку на додану вартість із можливістю експорту в XML файл);

– автоматизація обліку валових доходів і видатків (визначення першої події);

– автоматичне формування Декларації по прибутку з можливістю експорту в XML файл;

– гнучкі можливості введення інформації за допомогою шаблонів господарських операцій, створюючи первинні документи, з одночасним формуванням проводок у журналі господарських операцій, уводячи

інформацію безпосередньо в журнал господарських операцій;

– основні можливості обліку руху ТМЦ: групування товарів і контрагентів по необмеженому числу аналітичних ознак; облік наявності й руху ТМЦ за гуртовою схемою (FIFO, середні ціни, ідентифікаційні ціни); облік наявності й руху ТМЦ за роздрібною схемою (FIFO, середні ціни, ідентифікаційні ціни); прайс-аркуші дозволяють формувати довільні види й кількість цін для об’єктів обліку;

– облік основних засобів: прихід основних засобів, введення в експлуатацію основних засобів, вибір методу й періоду нарахування зношення, розрахунок амортизаційної вартості, облік балансової вартості;, реалізація основних засобів, переміщення й ліквідація основних засобів;

– **м**ожливість створення звітів за довільні періоди часу, стандартні форми звітності;

– побудова довільних звітів, формованих за допомогою «Майстра звітів» для кожного рахунку, кореспондента або об’єкта обліку в розрізі будь-який додаткової аналітики;

– можливість змінювати правила побудови звітів по довільних ознаках без використання програмування.

Сервісні функції:

1. Автоматичне створення копій бази даних;

2. Імпорт списку банків з DBF файлу;

3. Підтримка системи «Асистент».

Для вибору програми для обліку, що підходить для ТОВ «ОФІС КОМФОРТ», в умовах використання інноваційних інформаційних технологій та систем важливо врахувати кілька ключових аспектів (табл. 3.2):

Проаналізувавши ключові аспекти для вибору програмного забезпечення та враховуючи розвиток інноваційних інформаційних технологій, проведемо оцінку, наскільки програмне забезпечення «Акцент» відповідає сучасним вимогам і чи є його використання раціональним в умовах цифровізації на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» за наступними ознаками.

Таблиця 3.2 – Ключові аспекти для вибору програмного забезпечення

Категорія	Типові вимоги	Деталізація
1	2	3
Функціональні можливості	Що система повинна робити?	Основні функції: Обробка платежів, управління проєктами, зберігання даних тощо. Інтеграції: З'єднання з іншими системами (бухгалтерська, CRM). Автоматизація: Спрощення рутинних завдань. Адаптація: Наштування під конкретні потреби. Звіти: Генерація звітів (фінансових, аналітичних тощо). Можливість розширення: Додавання нових функцій у майбутньому.
Продуктивність	Швидкість та ефективність роботи системи	Швидкість відгуку: Як швидко система реагує на запити. Масштабованість: Чи може обробляти збільшення навантаження. Стабільність: Як часто виходить з ладу. Надійність: Чи зберігаються дані в безпеці. Пропускна здатність: Обсяг даних, який система може обробити за одиницю часу.
Надійність	Впевненість у коректній роботі системи	Тестування: Які види тестування проведені. Гарантії: Які гарантії надає розробник. Досвід використання: Чи є досвід використання іншими компаніями. Відновлення після збоїв: Як швидко система відновлюється після збоїв.
Безпека даних	Захист інформації	Аутентифікація: Перевірка ідентичності користувача. Авторизація: Надання дозволів на виконання дій. Шифрування: Захист даних від несанкційованого доступу. Резервне копіювання. Захист від кібератак.
Інтерфейс для користувачі	Взаємодія користувача з системою	Інтуїтивність: Легкість у використанні. Естетика: Приємний зовнішній вигляд. Доступність: Зручність для різних користувачів. Локалізація: Адаптація до різних мов та культур. Відгуки системи: Оперативна реакція на дії користувача.
Варіант розгортання	Чи існує хмарне рішення	Визначити, чи підходить десктоп-клієнт або існує більша зацікавленість у хмарних рішеннях.
Технічна підтримка	Підтримка користувачів після впровадження	Документація: Наявність повної та зрозумілої документації. Онлайн-допомога: Доступ до бази знань, FAQ. Технічна підтримка: Надання допомоги користувачам при виникненні проблем. Оновлення: Регулярне оновлення системи. Час відповіді: Як швидко відповідають на запити користувачів.
Юридичні вимоги	Сумісність з законодавством	Захист персональних даних: Відповідність вимогам законодавства про захист персональних даних. Ліцензування: Необхідні ліцензії для використання системи.

Продовження таблиці 3.2

1	2	3
		Авторські права: Володіння авторськими правами на систему. Сумісність зі стандартами: Відповідність галузевим стандартам.
Вартість	Витрати на розробку, впровадження та обслуговування	Вартість ліцензії: Вартість використання системи. Вартість впровадження: Додаткові витрати. Вартість обслуговування: Вартість технічної підтримки. Можливість оренди: Альтернативні варіанти оплати. Співвідношення ціни та якості: Ефективність витрачених коштів.
Сумісність	Сумісність з іншими системами	Програмне забезпечення, яке існує: Сумісність з іншими програмами. Обладнання: Сумісність з різним обладнанням. Формати даних.
Екологічність	Вплив системи на довкілля	Енергоспоживання: Енергоефективність системи. Матеріали: Використання екологічно чистих матеріалів. Утилізація: Можливість утилізації після завершення терміну служби.
Соціальна відповідальність	Врахування соціальних аспектів	Доступність: Можливість використання людьми з обмеженими можливостями. Етичність: Відсутність дискримінації та упередженості. Підтримка локальних виробників: Використання продуктів та послуг місцевих компаній.

Джерело: Складено автором за [58]

1. Функціональні можливості та інновації. Програма «Акцент» пропонує широкий спектр функціональних можливостей для ведення бухгалтерського обліку: від обліку заробітної плати до складання податкової звітності. Програма розроблена з урахуванням чинного законодавства та вимог національних стандартів бухгалтерського обліку, що є її суттєвою перевагою. Однак, враховуючи стрімкий розвиток технологій, таких як штучний інтелект, автоматизація аналітичних процесів та інтеграція з хмарними сервісами, «Акцент» не повністю відповідає сучасним стандартам інноваційних IT-рішень. Хоча програма дозволяє здійснювати основні бухгалтерські операції, вона не пропонує можливостей для автоматизації складних аналітичних процесів, прогнозування або інтеграції з системами ERP. Таким чином, ТОВ «ОФІС КОМФОРТ», якщо прагне використовувати інноваційні підходи до управління даними, може зіткнутися з обмеженнями.

2. Інтеграція з іншими системами. В епоху інноваційних технологій

важливою вимогою до програмного забезпечення є можливість інтеграції з іншими бізнес–системами, такими як CRM та ERP. «Акцент» не має розширених можливостей інтеграції з іншими програмами, що є суттєвим недоліком у порівнянні з більш сучасними платформами. Це означає, що ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» доводиться самостійно розв’язувати питання інтеграції даних між різними системами, що може вимагати додаткових витрат та часу. В умовах швидкого розвитку хмарних технологій, блокчейну та великих даних, можливість інтеграції стає ключовою для успішного функціювання облікової системи.

3. Хмарні технології та віддалений доступ. Сучасні інформаційні технології активно використовують хмарні сервіси, які дозволяють забезпечити віддалений доступ до даних з будь-якої точки світу. Це особливо важливо для сучасних компаній. Програма «Акцент» не надає можливості повноцінного віддаленого доступу та не підтримує хмарних рішень на належному рівні. Це обмежує можливості підприємств щодо масштабування бізнесу та швидкого реагування на зміни. Таким чином, відсутність повноцінної підтримки хмарних технологій у «Акцент» ставить під сумнів його конкурентоспроможність у майбутньому.

4. Безпека даних. Забезпечення безпеки даних є однією з основних вимог до бухгалтерських програм. Програма «Акцент» надає базові інструменти для захисту інформації, зокрема, можливості створення резервних копій даних. Проте, на тлі сучасних викликів кібербезпеки, таких як зломи та витоки даних, цього недостатньо. Інноваційні технології вимагають більш розширених засобів захисту, таких як багатофакторна аутентифікація, шифрування даних та контроль доступу на основі ролей. Блокчейн-технології, які починають застосовуватися в облікових системах для забезпечення прозорості та захисту даних, не підтримуються «Акцентом». Це обмежує можливості підприємств, які прагнуть забезпечити максимальний захист своїх фінансових даних.

5. Зручність користувацького інтерфейсу. Інтерфейс «Акцент» є досить

простим та зрозумілим для користувачів, що є його перевагою. Однак він дещо застарілий у порівнянні з сучасними програмними рішеннями, які активно впроваджують інтуїтивні користувацькі інтерфейси з підтримкою налаштувань під індивідуальні потреби користувачів.

Програма «Акцент» може бути ефективним інструментом для малих та середніх підприємств, які потребують стандартних рішень для автоматизації бухгалтерського обліку. Вона забезпечує базовий функціонал, що дозволяє виконувати основні облікові операції, але не відповідає сучасним викликам, пов’язаним із впровадженням інноваційних інформаційних технологій, таких як хмарні сервіси, блокчейн, інтеграція з іншими бізнес-системами та підвищені вимоги до безпеки. Нижче наведемо аналіз сильних і слабких сторін програми «Акцент» (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Оцінка відповідності програми «Акцент» сучасним вимогам

Критерій	Оцінка	Коментар
1	2	3
Функціональні можливості та інновації	◆◆◆○○	Програма забезпечує базові функції бухгалтерського обліку, проте не підтримує сучасні технології, такі як штучний інтелект, автоматизований аналіз або прогнозування. Відсутня інтеграція з ERP-системами, що може створювати обмеження для бізнесу.
Інтеграція з іншими системами	◆◆○○○	«Акцент» має обмежені можливості інтеграції з CRM та ERP-системами. Відсутність гнучких рішень для обміну даними з іншими платформами створює труднощі в автоматизації процесів та управлінні великими масивами інформації.
Хмарні технології та віддалений доступ	◆◆○○○	Відсутність підтримки повноцінних хмарних технологій обмежує можливості віддаленої роботи та масштабування бізнесу. Це може бути проблемою для підприємств, які працюють із філіями або ведуть діяльність у різних регіонах.
Безпека даних	◆◆◆○○	Програма має базові інструменти безпеки, такі як резервне копіювання даних, але не підтримує сучасні засоби захисту (багатофакторна аутентифікація, шифрування даних, блокчейн). Це підвищує ризики витоку конфіденційної інформації.

Продовження таблиці 3.3

1	2	3
Зручність користувацького інтерфейсу	◆◆◆○○	Інтерфейс програми є зрозумілим та зручним для користувачів, проте має застарілий дизайн та не передбачає можливостей персоналізації під потреби конкретного підприємства.

◆ – 1 бал (мінімальний рівень)
◆◆◆ – 3 бали (середній рівень)
◆◆◆◆◆ – 5 балів (максимальний рівень)

Програма «Акцент» має базовий функціонал для ведення бухгалтерського обліку, однак у контексті сучасних вимог вона поступається більш інноваційним рішенням. Відсутність інтеграції з сучасними інформаційними системами, недостатня підтримка хмарних технологій та обмежені засоби кібербезпеки можуть створювати труднощі для ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» у процесі цифрової трансформації.

Для підвищення ефективності облікових процесів компанії варто розглянути можливість використання більш сучасних програмних рішень або модернізацію існуючої системи.

В умовах використання інформаційних технологій підприємство користується системою електронного документообігу «Вчасно».

Аналіз використання системи електронного документообігу «Вчасно», який використовує ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» показав, що:

– паперові документи поступово замінюються електронними, що дозволяє скоротити витрати на зберігання та пошук документів, а також підвищити швидкість обробки інформації;

– всі документи зберігаються в єдиній електронній базі даних, що забезпечує легкий доступ до необхідної інформації з будь-якого місця, де є підключення до інтернету;

– система електронного документообігу дозволяє відстежувати рух документів, встановлювати рівні доступу та контролювати виконання доручень;

– співробітники можуть працювати з документами віддалено, що особливо актуально в умовах військового стану та розвитку гнучких форм

організації праці.

Переваги електронного документообігу на сучасному етапі вдало використовує підприємство, але існують і виклики, пов’язані з подальшим впровадженням електронного документообігу, такі як:

– необхідність забезпечення надійного захисту електронних документів від несанкційованого доступу;

– інтеграція систем: складність інтеграції різних інформаційних систем;

– опір змін: не всі співробітники готові відмовитися від звичних паперових документів;

– висока вартість впровадження: впровадження системи електронного документообігу вимагає значних інвестицій.

Рекомендації щодо впровадження електронного документообігу складаються з поетапного впровадження, розпочинаючи з автоматизації найбільш простих і рутинних процесів, навчання персоналу.

При цьому важлива підтримка керівництва для впровадження нової системи, вибір надійного постачальника програмного забезпечення для електронного документообігу. Окрім того, потрібен регулярний моніторинг роботи системи та внесення необхідних змін.

Ще один програмний продукт, яким використовує ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» – це популярна в Україні програма M.E.Doc для електронного документообігу, подання звітності до державних органів та обміну податковими накладними.. Вона значно спрощує роботу бухгалтерів та податківців, автоматизуючи рутинні операції та забезпечуючи безпечний обмін документами.

Аналіз переваг та недоліків використання програмного забезпечення M.E.Doc наведено в таблиці 3.4.

Система M.E.Doc є потужним інструментом для автоматизації бухгалтерських процесів та забезпечення безпечного електронного документообігу. Однак, як і будь-яке програмне забезпечення, вона має свої

переваги та недоліки. Вибір M.E.Doc залежить від конкретних потреб підприємства, його розміру та бюджету.

Таблиця 3.4 – Аналіз переваг та недоліків використання програмного забезпечення M.E.Doc

Характеристика	Опис	Переваги	Недоліки
Основні функції	Подача звітності до податкових органів та інших державних установ, реєстрація податкових накладних, електронний документообіг з контрагентами, формування бухгалтерських документів.	Автоматизація процесів, зменшення кількості помилок, економія часу та ресурсів.	Може бути складною для нових користувачів, вимагає регулярних оновлень.
Переваги для користувачів	Спрощує роботу бухгалтерів, забезпечує оперативну подачу звітності, підвищує рівень безпеки даних, зменшує витрати на папір та поштові відправлення.	Можливість інтеграції з іншими програмними продуктами, наявність великої кількості функцій та налаштувань.	Висока вартість ліцензії для деяких модулів.
Недоліки	Високі вимоги до технічних ресурсів комп'ютера, необхідність постійного навчання користувачів, можливі збої в роботі системи.	Залежність від стабільної роботи інтернету.	
Сфери застосування	Бухгалтерський облік, податковий облік, електронний документообіг.	Підходить для підприємств різного розміру та сфер діяльності.	Може бути надмірно функціональною для малих підприємств.
Інтеграція	Може інтегруватися з іншими програмними продуктами.	Розширює можливості системи, дозволяє автоматизувати ще більше процесів.	Може вимагати додаткових налаштувань та витрат.

Джерело: Складено автором за [60]

Що стосується таких інформаційних ІТ-технологій, як хмарні технології, технології блокчейн, штучного інтелекту та машинного навчання, системи CRM+ERP та систем бізнес-аналітики то підприємством не використовуються.

Аналіз використання програми «Акцент» у бухгалтерському обліку ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» показав, що вона забезпечує основні функціональні можливості, необхідні для ведення обліку, проте має певні обмеження щодо

інтеграції з іншими системами, використання хмарних технологій та сучасних засобів кібербезпеки. В умовах швидкої цифровізації бізнес-процесів підприємствам важливо орієнтуватися на програмні рішення, які підтримують інноваційні технології, автоматизують складні аналітичні процеси та забезпечують гнучкість і масштабованість. Подальший розвиток автоматизації бухгалтерського обліку на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» може включати впровадження сучасніших рішень, що відповідатимуть вимогам безпеки, ефективності та інтеграції з іншими бізнес-системами.

3.2 Напрями удосконалення облікової політики підприємства як інструменту управління фінансовими ризиками

У сучасних умовах господарювання підприємства стикаються з різними фінансовими ризиками, що можуть впливати на їхню ліквідність, платоспроможність і прибутковість.

Одним із ключових інструментів управління цими ризиками є ефективно розроблена та адаптована до потреб бізнесу облікова політика підприємства. Вона визначає правила ведення бухгалтерського обліку, порядок визнання доходів і витрат, методи оцінки активів і зобов’язань, що безпосередньо впливає на фінансові результати та ризикованість діяльності.

Удосконалення облікової політики сприяє підвищенню прозорості фінансової інформації, покращенню якості прийняття управлінських рішень, мінімізації ризиків, пов’язаних із податковими зобов’язаннями, коливаннями валютних курсів, дебіторською заборгованістю та іншими факторами. Крім того, гнучкість облікової політики дозволяє швидко адаптуватися до змін законодавства та ринкового середовища, що забезпечує стійкість бізнесу в довгостроковій перспективі.

Розвиток цифрових технологій і впровадження автоматизованих

облікових систем відкривають нові можливості для вдосконалення облікової політики, зокрема через підвищення оперативності облікових процесів, зниження впливу людського фактора та підвищення точності фінансової інформації. У зв'язку з цим актуальним є визначення напрямів удосконалення облікової політики як інструменту управління фінансовими ризиками, що дозволить підприємству не лише ефективно контролювати свої фінансові потоки, а й забезпечити стійкий розвиток у конкурентному середовищі.

Своєчасне отримання оплати від клієнтів є критично важливим для підтримання фінансової стабільності підприємства. Впровадження ефективних контрольних механізмів дозволяє мінімізувати ризики виникнення простроченої заборгованості, покращити управління грошовими потоками та зменшити фінансові втрати (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 – Запропоновані контрольні механізми для мінімізації ризиків простроченої дебіторської заборгованості

Категорія заходів	Контрольні механізми
1	2
Автоматизовані нагадування	– E-mail-розсилки (нагадування за 7 днів, 3 дні, 1 день до дедлайну); – SMS-сповіщення про необхідність оплати; – Push-сповіщення в мобільному додатку; – автоматизовані голосові дзвінки.
Визначення кредитних лімітів та умов оплати	– встановлення індивідуальних кредитних лімітів для клієнтів; – поетапна оплата для нових або ненадійних клієнтів; – знижки за своєчасну оплату (наприклад, 2% при оплаті протягом 10 днів).
Контроль дебіторської заборгованості	– регулярний аналіз платіжної дисципліни клієнтів; – використання скорингових моделей для оцінки фінансового стану контрагентів; – впровадження рейтингової системи клієнтів (A – надійні, B – середньої надійності, C – високоризикові).
Чіткі умови договорів та штрафні санкції	– прописані строки оплати та відповідальність за порушення; – механізм нарахування штрафних санкцій за прострочення; – можливість припинення постачання товарів чи послуг у разі несплати.
Факторинг та страхування заборгованості	– передача дебіторської заборгованості банку або факторинговій компанії; – страхування дебіторської заборгованості для компенсації можливих втрат.

Продовження таблиці 3.5

1	2
Активне управління стягненням заборгованості	– телефонні дзвінки клієнтам після прострочення; – офіційні листи-вимоги про сплату боргу; – передача справи в колекторську службу або юридичний відділ; – судовий розгляд як крайній захід.

В таблиці 3.5 узагальнено основні механізми контролю та управління дебіторською заборгованістю, що дозволяють своєчасно нагадувати клієнтам про оплату та запобігати фінансовим втратам компанії.

Для мінімізації ризиків простроченої дебіторської заборгованості на підприємстві необхідно впроваджувати комплексні контрольні механізми, які дозволяють своєчасно нагадувати клієнтам про необхідність оплати, запобігати накопиченню боргів та ефективно управляти фінансовими потоками.

Одним із ключових заходів є автоматизовані нагадування про необхідність оплати. Вони можуть включати E-mail-розсилки, які надсилаються клієнтам за певний період до дедлайну (наприклад, за 7 днів, 3 дні та 1 день до спливу терміну платежу). Додатково можуть використовуватися SMS-сповіщення та push-нотифікації у мобільному додатку, що підвищує ймовірність того, що клієнт не пропустить платіж. Автоматизовані голосові дзвінки також є ефективним способом нагадування про заборгованість, оскільки забезпечують безпосередню комунікацію з клієнтом.

Важливим аспектом управління дебіторською заборгованістю є визначення кредитних лімітів та умов оплати. Підприємство може встановлювати індивідуальні кредитні ліміти залежно від фінансової дисципліни клієнта. Для нових або ненадійних партнерів можна застосовувати поетапну оплату, що зменшує ризик несплати. Додатково варто запровадити систему знижок за своєчасну оплату (наприклад, 2% при внесенні коштів протягом 10 днів), що стимулюватиме клієнтів виконувати

свої зобов’язання вчасно.

Ефективний контроль дебіторської заборгованості включає регулярний аналіз платіжної дисципліни клієнтів, що дозволяє виявляти проблемні контрагенти на ранніх стадіях. Використання скорингових моделей допомагає оцінювати фінансовий стан контрагентів та прогнозувати ризики неплатежів.

Ще одним важливим напрямом є чітке визначення умов договорів та застосування штрафних санкцій. У договорах необхідно чітко прописувати строки оплати та відповідальність за їх порушення. Для дисциплінування контрагентів доцільно передбачити механізм нарахування штрафів у разі прострочення платежів. Крім того, договір може містити положення про припинення постачання товарів чи надання послуг у разі несплати боргу, що змушуватиме клієнтів більш відповідально ставитися до виконання фінансових зобов’язань.

Для додаткового зниження ризиків можна застосовувати факторинг та страхування дебіторської заборгованості. Передача боргу банку або факторинговій компанії дозволяє швидко отримати необхідні кошти та уникнути касових розривів. Страхування дебіторської заборгованості забезпечує компенсацію можливих втрат у разі несплати з боку клієнтів.

Якщо заборгованість все ж виникла, необхідно проводити активне управління її стягненням. До початкових заходів можна віднести телефонні дзвінки клієнтам після прострочення платежу, що дозволяє нагадати їм про необхідність оплати.

Якщо це не дає результату, варто надсилати офіційні листи-вимоги про сплату боргу. У випадках тривалого прострочення доцільно передавати справу в колекторську службу або юридичний відділ для подальшого примусового стягнення.

Судовий розгляд є крайнім заходом, до якого варто вдаватися у разі неможливості врегулювання питання іншим шляхом.

Застосування запропонованої комплексної системи контролю

дебіторської заборгованості дозволяє мінімізувати ризики її виникнення, покращити платіжну дисципліну клієнтів та підвищити фінансову стабільність підприємства. Автоматизація нагадувань, аналіз кредитоспроможності клієнтів, чіткі умови договорів та своєчасне реагування на прострочення є ключовими інструментами ефективного управління дебіторською заборгованістю.

В умовах зростаючої конкуренції та фінансових ризиків ефективне управління дебіторською заборгованістю є одним із ключових завдань для ТОВ «ОФІС КОМФОРТ». Несвоєчасні платежі, прострочені борги та ненадійні клієнти можуть суттєво впливати на фінансову стійкість компанії. Для мінімізації ризиків і забезпечення стабільного грошового потоку пропонуємо запровадити рейтингову систему клієнтів.

Перед класифікацією клієнтів необхідно визначити ключові фактори, за якими вони оцінюватимуться. До основних критеріїв можуть входити:

– фінансова стабільність (наявність фінансових звітів, рівень прибутковості, платоспроможність);

– кредитна історія (наявність прострочених платежів у минулому, дотримання умов договорів);

– термін співпраці (тривалість партнерських відносин, історія взаємодії з компанією);

– обсяг і частота покупок (великий чи малий клієнт, регулярність замовлень);

– рекомендації та відгуки (відгуки інших постачальників або партнерів).

Дана система дозволяє класифікувати клієнтів за рівнем надійності на три категорії: A – надійні, B – середньої надійності, C – високоризикові.

Такий підхід допомагає визначити оптимальні умови співпраці з кожним контрагентом, встановити відповідні кредитні ліміти, застосовувати заходи контролю та своєчасно реагувати на потенційні фінансові загрози.

На основі зібраної інформації всі клієнти розподіляються за трьома

групами (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 – Запропонована рейтингова система клієнтів

Категорія	Опис	Умови співпраці	Контрольні заходи
A (надійні клієнти)	Довготривалі партнери, без прострочень, стабільна фінансова діяльність.	Максимально лояльні умови: тривалий відтермінування платежу, мінімальний контроль.	Мінімальний контроль, автоматичне продовження договорів.
B (середньої надійності)	Є незначні прострочення або недостатня історія співпраці. Фінансове становище середнє.	Обмежене відтермінування платежів, додаткові гарантії (авансові платежі, страхування угод).	Періодичний моніторинг платежів, нагадування про строки оплати.
C (високоризикові)	Часті затримки оплати, слабка фінансова звітність, коротка історія співпраці.	Мінімальне відтермінування або 100% передоплата.	Посилений контроль, юридичне забезпечення угод, можливе припинення співпраці.

Для клієнтів із високим ризиком (група C) можна застосовувати:

– факторинг – продаж дебіторської заборгованості банку чи фінансовій установі;

– страхування платежів – страхові компанії покривають ризик неплатежу;

– юридичний супровід – договори з чітко прописаними штрафами за прострочення;

– обмеження подальших угод – співпраця лише за передоплатою або припинення відносин.

Запровадження рейтингової системи в ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» сприяє не лише зниженню ризиків неплатежів, а й підвищенню ефективності фінансового управління, що є важливим фактором для довгострокової стабільності та розвитку бізнесу.

Пропонуємо внести зміни до Наказу про облікову політику підприємства в розділ «Дебіторська заборгованість», доповнивши його

наступним чином (Додаток А):

1. Оцінка платоспроможності клієнтів.

Запроваджується рейтинговий підхід для оцінки платоспроможності клієнтів, який дозволяє класифікувати їх за рівнем надійності на категорії:

– А (надійні клієнти) – виконують свої зобов’язання вчасно та без порушень;

– В (клієнти середньої надійності) – мають незначні порушення строків платежів, але загалом виконують умови договору;

– С (високоризикові клієнти) – мають значні порушення строків платежів або нестабільну фінансову ситуацію.

Цей підхід дозволяє встановлювати різні умови співпраці, включаючи обмеження кредитних лімітів або додаткові гарантії залежно від категорії клієнта.

2. Контрольні механізми для мінімізації ризиків простроченої дебіторської заборгованості:

– запроваджуються автоматизовані нагадування про необхідність оплати, які надсилаються клієнтам за кілька днів до настання строку платежу;

– визначаються критичні строки прострочення заборгованості, після яких застосовуються конкретні заходи, зокрема обмеження постачання товарів або надання послуг, а також передача справ до юридичного відділу для стягнення боргу;

– проводиться регулярний аналіз дебіторської заборгованості для виявлення тенденцій та своєчасного вжиття коригувальних заходів.

Ці доповнення дозволяють удосконалити процес управління дебіторською заборгованістю та мінімізувати ризики, пов’язані з простроченими платежами.

У цьому ж розділі можуть бути визначені:

– методи контролю дебіторської заборгованості, включаючи ліміти кредитування та строки оплати.

– процедури нагадування клієнтам про необхідність оплати (автоматизовані повідомлення, дзвінки тощо).

– заходи щодо роботи з простроченими боргами, такі як штрафні санкції, факторинг або судове стягнення.

– відповідальність за управління дебіторською заборгованістю (хто контролює, хто ухвалює рішення про дії в разі прострочення).

Таким чином, цей розділ наказу забезпечує чіткі правила та контрольні механізми, які допомагають мінімізувати ризики неплатежів і покращити фінансову стабільність підприємства.

3.3 Перспективи впровадження сучасних інформаційних технологій в обліковому процесі підприємства

У сучасних умовах стрімкого розвитку цифрових технологій автоматизація бухгалтерського обліку стає необхідною умовою ефективного управління підприємством. Інформаційні технології відіграють ключову роль у забезпеченні точності, швидкості та прозорості облікових процесів, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства. Впровадження сучасних програмних продуктів дозволяє мінімізувати людський фактор, зменшити ризики помилок, покращити контроль фінансових операцій і забезпечити своєчасну звітність.

Особливого значення інформаційні технології набувають для підприємств, що працюють у сфері оптової торгівлі, де велика кількість операцій з постачальниками, клієнтами та державними органами вимагає високого рівня автоматизації. Використання спеціалізованих бухгалтерських програм дозволяє ефективно вести облік товарних запасів, контролювати дебіторську заборгованість, інтегрувати бухгалтерію з банківськими системами та спрощувати подання податкової звітності.

Розвиток хмарних технологій, інтеграційних платформ та аналітичних інструментів відкриває нові можливості для підвищення продуктивності облікових процесів. Впровадження сучасних інформаційних технологій не тільки спрощує ведення бухгалтерського обліку, а й сприяє покращенню фінансового аналізу та ухваленню стратегічних рішень. У зв'язку з цим важливим є визначення перспективних напрямів цифровізації бухгалтерського обліку, що дозволить підприємствам адаптуватися до сучасних ринкових умов та забезпечити їхню фінансову стійкість.

Для ТОВ «ОФІС КОМФОРТ», яке займається оптовою торгівлею, вибір облікової системи має особливе значення, оскільки їх діяльність пов'язана з:

– широким асортиментом продукції – необхідно ефективно вести облік сотень або тисяч товарних позицій, контролювати залишки на складах та мінімізувати ризики дефіциту або надлишків;

– взаєморозрахунками з клієнтами – оптові продажі часто передбачають відстрочку платежів, тому важливо своєчасно контролювати дебіторську заборгованість та прогнозувати грошові потоки;

– обліком ПДВ та податковою звітністю – важливо автоматизувати процес формування податкових накладних та декларацій, щоб мінімізувати податкові ризики;

– інтеграцією з банками – спрощення платежів та імпорт банківських виписок дозволяє зменшити людський фактор при обліку фінансових операцій;

– автоматизацією документообігу – швидке формування рахунків, видаткових накладних, актів звірки з клієнтами та постачальниками.

З урахуванням цих особливостей для ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» необхідно обрати функціональне та зручне програмне забезпечення, яке забезпечить ефективний контроль фінансово-господарської діяльності.

Вибір правильної програми дозволяє підприємству оптимізувати облік, підвищити контроль за фінансами, мінімізувати ризики та покращити

прийняття управлінських рішень.

Таблиця 3.7 – Порівняння популярних бухгалтерських програм

Критерій	MASTER:Бухгалтерія	M.E.Doc	Дебет Плюс	SAP S/4HANA
1	2	3	4	5
Тип	Локальна та хмарна версія	Хмарна	Локальна	ERP-система для комплексного управління бізнес-процесами
Облік товарних запасів	Детальний облік, склади, партії	Відсутній	Простий складський облік	Підтримується, інтегрований з іншими модулями управління запасами
Облік дебіторської заборгованості	Автоматизований контроль	Відсутній	Обмежений	Інтелектуальні аналітичні інструменти для управління дебіторкою
Податковий облік (ПДВ)	Автоматичний розрахунок ПДВ, податкові накладні	Формування та подання звітності	Обмежена підтримка ПДВ	Автоматизація розрахунку ПДВ, інтеграція з податковими органами
Інтеграція з банками	API для банківських операцій	Відсутня	Відсутня	Повна інтеграція з банківськими системами та платіжними платформами
Фінансова звітність	Повний пакет звітів	Лише звітність	Базовий фінансовий облік	Розширена фінансова звітність, можливість налаштування під специфіку компанії
Автоматизація продажів	Автоформування документів, інтеграція з CRM	Відсутня	Мінімальна підтримка	Повноцінна автоматизація продажів, CRM та аналітика, інтеграція з маркетингом
Вартість	Середня	Доступна	Доступна	Висока, націлена на великі корпорації, з високими витратами на впровадження
Переваги	Гнучке налаштування, підтримка виробничого та торговельного обліку	Зручний документо обіг, електронна звітність	Просте рішення для бухгалтерії	Потужне ERP-рішення, охоплює всі бізнес-процеси, можливість масштабування на міжнародному рівні

Джерело: Складено автором за [62]

У таблиці 3.7 нами проведено аналіз найбільш популярних програм для бухгалтерського обліку та запропоновано оптимальний варіант для компанії, що займається оптовою торгівлею.

Отже, на основі проведених порівнянь в таблиці 3.7, можемо зазначити, що MASTER:Бухгалтерія виглядає найбільш універсальним рішенням для ТОВ «ОФІС КОМФОРТ», що займається оптовою торгівлею канцелярськими товарами, господарськими товарами, офісними меблями, побутовою хімією та іншими необхідними товарами для бізнесу, оскільки дозволяє вести складський облік, контролювати взаєморозрахунки з постачальниками та покупцями, а також забезпечує гнучке налаштування фінансової звітності.

Вибір програми для бухгалтерського обліку є критично важливим для підприємства, що займається оптовою торгівлею. Від цього залежить ефективність управління фінансами, контроль за товарними залишками, ведення податкового обліку та взаємодія з клієнтами. MASTER:Бухгалтерія є оптимальним вибором, оскільки пропонує комплексний функціонал, адаптований до потреб оптового бізнесу.

Однією з головних переваг є можливість повноцінного обліку товарних запасів. Програма дозволяє вести облік за партіями, відстежувати терміни придатності, контролювати залишки на складах та встановлювати мінімальні рівні запасів. Вбудована система резервування товару запобігає продажу вже заброньованих позицій, що є важливим для оптового підприємства. Крім того, програма підтримує інтеграцію з торговим обладнанням, таким як сканери штрих-кодів і принтери чеків, що значно прискорює процеси продажу та відвантаження.

MASTER:Бухгалтерія також забезпечує ефективний контроль за дебіторською заборгованістю. Підприємство може автоматизувати контроль строків оплати, виставлення нагадувань контрагентам, формувати аналітичні звіти та оцінювати фінансову дисципліну клієнтів. Це допомагає мінімізувати ризики виникнення простроченої заборгованості та покращити управління грошовими потоками.

Ще однією вагомою перевагою є автоматизація документообігу та продажів. Програма дозволяє швидко формувати рахунки, накладні та договори, що значно скорочує час на адміністрування операцій. Гнучка система ціноутворення дає можливість встановлювати індивідуальні знижки та спеціальні умови для клієнтів. Крім того, MASTER:Бухгалтерія інтегрується з CRM-системами, що покращує управління клієнтською базою та роботу відділу продажів.

Програма має розширені можливості для ведення податкового обліку. Вона автоматично розраховує податкові зобов’язання, формує податкові накладні та синхронізується з M.E.Doc, що спрощує подання звітності в контролюючі органи. Підтримка міжнародних стандартів обліку робить її зручним інструментом для компаній, які співпрацюють з іноземними партнерами.

Ще одним важливим аспектом є інтеграція з банківськими системами. MASTER:Бухгалтерія підтримує автоматичне завантаження банківських виписок, що дозволяє швидко звіряти платежі та зменшити ризик фінансових помилок. Також вбудований механізм платіжних доручень дозволяє відправляти платежі безпосередньо з програми.

Гнучка система тарифікації робить цю програму доступною як для невеликих компаній, так і для масштабного бізнесу. Вона дозволяє підприємству поступово розширювати функціональність, докуповуючи додаткові модулі за необхідності. Це дає можливість оптимально налаштувати систему під потреби конкретного бізнесу без зайвих витрат.

Таким чином, MASTER:Бухгалтерія є найкращим вибором для ТОВ «ОФІС КОМФОРТ», що займається оптовою торгівлею. Вона забезпечує повний контроль за товарними залишками, автоматизує продажі, дозволяє ефективно керувати дебіторською заборгованістю, має зручний податковий облік та підтримує інтеграцію з банками. Завдяки цим перевагам компанія отримує сучасний, гнучкий та надійний інструмент для управління фінансами та операційною діяльністю.

Впровадження MASTER:Бухгалтерія на підприємстві – це багатоступеневий процес, який потребує ретельного планування та поступової реалізації. Щоб забезпечити ефективну інтеграцію програмного забезпечення у бізнес-процеси підприємства, необхідно дотримуватись певної послідовності дій.

Тому, нами розроблено етапи впровадження програмного продукту MASTER:Бухгалтерія на підприємстві (табл. 3.8).

Таблиця 3.8 – Етапи впровадження MASTER:Бухгалтерія

№	Етап	Опис
1	2	3
1	Аналіз потреб підприємства	– визначення цілей автоматизації, – аналіз облікових процесів, – вибір відповідної редакції MASTER:Бухгалтерія.
2	Закупівля та встановлення програмного забезпечення	– придбання ліцензії, – встановлення програми на сервер та робочі станції, – налаштування підключення до бази даних.
3	Налаштування програми під специфіку підприємства	– внесення реквізитів підприємства, – налаштування облікової політики, плану рахунків, інтеграцій з іншими системами.
4	Перенесення даних із попередніх систем	– імпорт довідників (контрагенти, товари, послуги), – введення початкових залишків, – перенесення історичних даних (за потреби).
5	Навчання персоналу	– проведення тренінгів для бухгалтерів і фінансових менеджерів, – створення інструкцій з використання програми.
6	Тестування та запуск в експлуатацію	– проведення тестового періоду роботи, – перевірка коректності облікових записів, – формування першої звітності, – виправлення можливих помилок.
7	Технічна підтримка та оптимізація	– регулярне оновлення програми, – контроль роботи системи, – усунення технічних збоїв, – додаткове навчання персоналу за необхідності.

Як ми бачимо з таблиці 3.8 процес впровадження MASTER:Бухгалтерія на ТОВ «ОФІС КОМФОРТ» розпочинається з аналізу потреб та визначення цілей автоматизації. На цьому етапі керівництво та бухгалтери оцінюють особливості облікових процесів, які необхідно автоматизувати, аналізують

специфіку діяльності підприємства та обирають відповідну редакцію програми, що найкраще відповідає потребам компанії.

Після цього здійснюється закупівля та встановлення програмного забезпечення. Придбана ліцензія MASTER:Бухгалтерія встановлюється на сервер та робочі станції, виконується початкове налаштування системи, а також забезпечується підключення до бази даних.

Далі відбувається налаштування програми під специфіку ТОВ «ОФІС КОМФОРТ». Це включає внесення реквізитів компанії, визначення облікової політики, налаштування плану рахунків та інтеграції з іншими програмними рішеннями, такими як банківські системи, CRM або логістичні модулі.

Одним із найважливіших етапів є перенесення даних із попередніх облікових систем. Для коректної роботи бухгалтерії імпортуються довідники контрагентів, товарів і послуг, вводяться початкові залишки та, за необхідності, переноситься історія операцій.

Для ефективного використання програми персонал підприємства проходить навчання. Проводяться тренінги для бухгалтерів та фінансових менеджерів, розробляються детальні інструкції щодо роботи в системі, що допомагає мінімізувати помилки та підвищити ефективність роботи співробітників. Перед повноцінним запуском проводиться тестування системи. Протягом тестового періоду аналізується коректність відображення операцій, перевіряється правильність бухгалтерських записів, формується перша звітність, а всі виявлені помилки усуваються до офіційного запуску.

Завершальним етапом є технічна підтримка та оптимізація роботи програми. Регулярно встановлюються оновлення, контролюється стабільність системи, усуваються технічні збої. У разі необхідності проводиться додаткове навчання персоналу, що дозволяє підвищити ефективність використання MASTER:Бухгалтерія та оптимізувати облікові процеси підприємства.

Послідовне дотримання всіх цих етапів забезпечить ефективне впровадження MASTER:Бухгалтерія, оптимізує бухгалтерський облік

підприємства та підвищить операційну ефективність і фінансовий контроль.

Успішне впровадження MASTER:Бухгалтерія дозволяє підприємству отримати ефективну, автоматизовану та зручну систему бухгалтерського обліку, що підвищує точність фінансових розрахунків, оптимізує документообіг та полегшує подання податкової звітності.

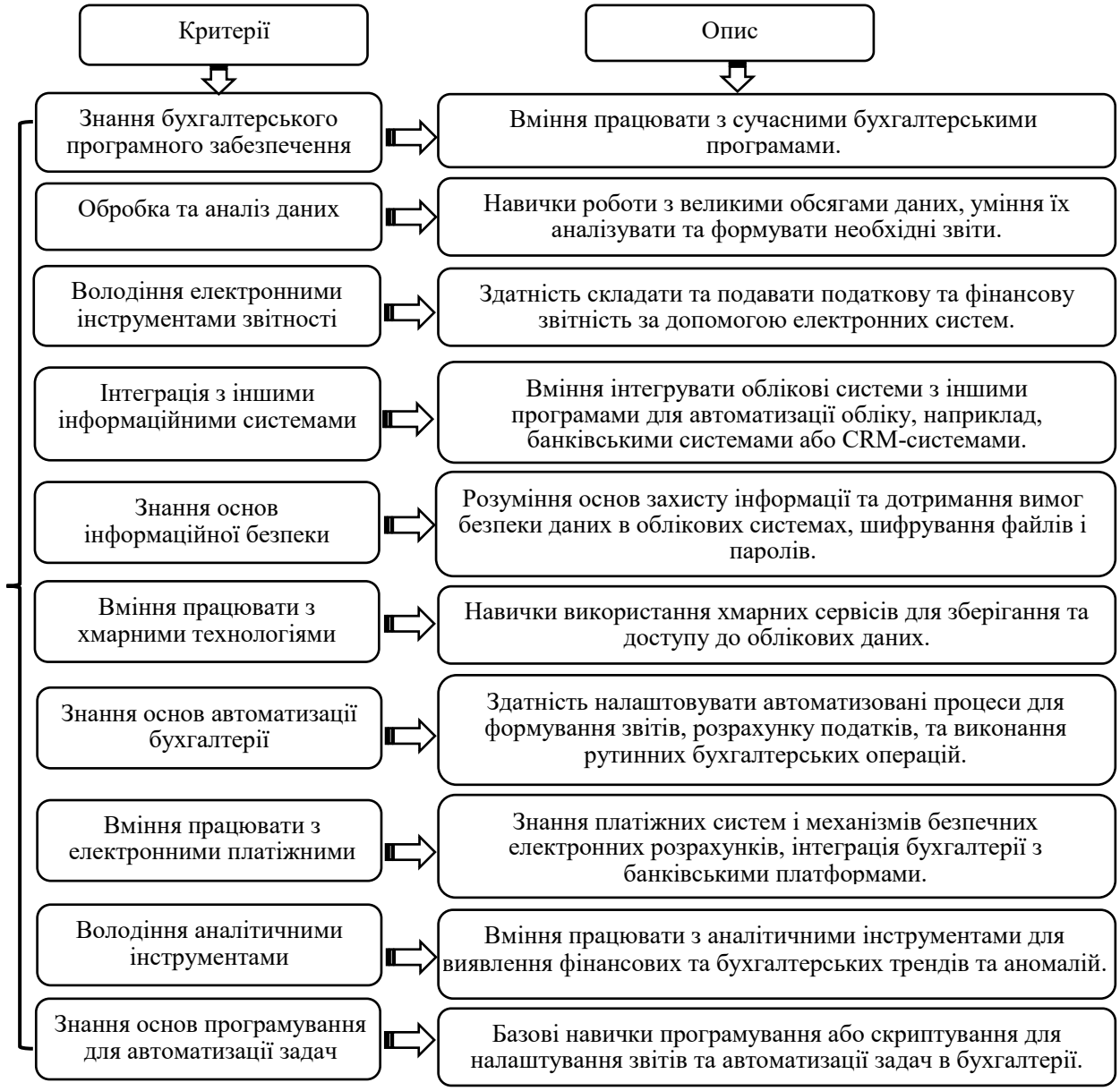

Рисунок 3.1 – Вимоги до цифрових компетенцій бухгалтера

В умовах сучасної цифрової трансформації бізнес-процесів бухгалтерія стає все більш залежною від інформаційних технологій та автоматизації. Для

ефективної роботи з сучасними обліковими програмами, системами звітності та іншими цифровими інструментами, бухгалтерам необхідно мати високий рівень цифрових компетенцій. Це дозволяє не лише забезпечити точність та своєчасність облікових операцій, але й значно підвищити ефективність роботи підприємства загалом.

На рисунку 3.1 наведено основні вимоги до цифрових компетенцій бухгалтера, які допомагають йому ефективно виконувати свою роботу в умовах автоматизованих та цифрових облікових систем.

Після визначення ключових цифрових компетенцій для бухгалтера, важливо перейти до побудови матриці компетенцій, яка є ефективним інструментом для оцінки та розвитку професійних навичок співробітників. Матриця компетенцій дозволяє не лише чітко визначити рівень володіння різними навичками, але й служить основою для подальшого планування професійного розвитку та підвищення кваліфікації бухгалтерів. Це дозволяє підприємству точно оцінювати потреби у навчанні, а також планувати впровадження нових технологій з урахуванням існуючого рівня компетенцій персоналу. Тому створення матриці компетенцій є важливим кроком для забезпечення високої ефективності роботи бухгалтерії у процесі цифровізації (табл. 3.9).

Таблиця 3.9 – Матриця компетенцій для бухгалтера

Категорія	Компетенція	Початковий рівень	Середній рівень	Просунутий рівень
1	2	3	4	5
Основні бухгалтерські навички	Ведення фінансового обліку	Знання основних принципів бухгалтерії та ведення обліку	Вміння вести облік активів та зобов’язань, нарахування зарплати	Вміння вести складні облікові операції, формування звітності за МСФЗ
Податковий облік	Облік ПДВ, податку на прибуток, інших податків	Розуміння основ податкового обліку	Знання податкового законодавства, складання податкових декларацій	Глибоке розуміння податкового законодавства, оптимізація податкових зобов’язань

Продовження таблиці 3.9

1	2	3	4	5
Цифрові навички	Використання бухгалтерського програмного забезпечення	Знання основ роботи з обліковими програмами	Вміння працювати з бухгалтерськими програмами SAP, M.E.Doc	Вміння інтегрувати системи обліку, налаштовувати та автоматизувати процеси
Аналіз фінансової звітності	Складання балансу, звітів про фінансові результати	Підготовка стандартної фінансової звітності	Аналіз та інтерпретація фінансових показників	Проведення глибокого аналізу та прогнозування фінансових результатів
Знання бухгалтерських стандартів	Міжнародні та національні стандарти бухобліку	Основи національних стандартів	Вміння складати звітність за МСФЗ	Глибоке знання МСФЗ, впровадження стандартів на підприємстві
Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості	Оцінка ризиків заборгованості, робота з контрагентами	Ведення обліку дебіторів та кредиторів	Аналіз платіжної дисципліни клієнтів та постачальників	Розробка політики управління дебіторською заборгованістю
Безпека та захист даних	Забезпечення конфіденцій-ності фінансової інформації	Дотримання стандартних процедур захисту даних	Знання правил безпеки, надання доступу до інформації	Розробка політик безпеки, контроль доступу до конфіденційних даних
Комунікаційні навички	Взаємодія з постачальни-ками, замовниками, фінансовими органами	Спілкування з контрагентами на основному рівні	Підготовка та обговорення звітності, ведення переговорів	Представлення компанії на зовнішньому рівні, складання звітності для державних органів

Ця матриця допомагає встановити чіткі критерії для оцінки кваліфікації бухгалтерів і дає змогу спланувати їх професійний розвиток. Вона також служить основою для ефективного навчання, оскільки дозволяє зрозуміти, які саме навички потребують покращення або додаткового навчання в процесі впровадження нових інформаційних технологій. Важливо зазначити, що програми навчання повинні бути регулярними і оновлюватися відповідно до змін в технологіях та вимогах бізнесу, оцінка ефективності навчання дозволить внести необхідне коригування в програми.

Отже, запропоновані заходи дозволять підприємству оптимізувати витрати, підвищити рівень фінансового контролю та забезпечити

відповідність нормативним вимогам. Впровадження сучасних електронних інструментів сприятиме підвищенню ефективності облікових процесів, мінімізації ризиків та покращенню фінансової дисципліни.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі досліджено організаційно-методичне забезпечення облікового процесу в умовах використання інформаційних технологій на прикладі ТОВ «ОФІС КОМФОРТ». Робота охоплює теоретичні засади облікового процесу, сутність та значення облікового процесу в управлінні підприємством, його роль у прийнятті управлінських рішень, а також сучасні тенденції цифровізації облікових процедур. Розглянуто вплив інформаційних технологій на бухгалтерський облік, зокрема використання хмарних технологій, штучного інтелекту, блокчейн-технологій та автоматизованих систем. Проаналізовано організацію та документальне забезпечення облікового процесу, включаючи особливості формування первинної документації та порядок обробки облікових даних.

У роботі також досліджено методичні підходи до організації облікового процесу та класифікацію його складових залежно від умов господарської діяльності підприємства. Виконано оцінку економічної ефективності автоматизації облікового процесу, що включало аналіз витрат і вигод від впровадження інформаційних технологій. Визначено напрями удосконалення облікової політики підприємства як інструменту управління фінансовими ризиками, розроблено контрольні механізми для мінімізації дебіторської заборгованості та методичний підхід до рейтингової системи контрагентів.

Окрему увагу приділено перспективам впровадження сучасних інформаційних технологій у бухгалтерський облік підприємства, а також викликам, пов’язаним із цифровою трансформацією, таким як кібербезпека та підвищення кваліфікації персоналу. Досліджено перспективи подальшої цифровізації бухгалтерського обліку та потенційні можливості застосування штучного інтелекту, машинного навчання та блокчейн-технологій у фінансовому менеджменті підприємства. Визначено ключові виклики та

ризики, пов’язані з переходом до цифрових систем обліку, зокрема питання кібербезпеки та необхідність підвищення кваліфікації бухгалтерів.

На основі виявлених недоліків нами обґрунтувано теоретичні положення та розроблено практичні рекомендації щодо напрямів удосконалення облікового процесу з використанням інформаційних технологій, а саме:

– удосконалено поняття «обліковий процес», який слід розглядати як сукупність взаємопов’язаних дій та процедур, спрямованих на систематичне спостереження, фіксацію, обробку, аналіз та узагальнення інформації про господарську діяльність підприємства з метою забезпечення її достовірного відображення у фінансовій та управлінській звітності для прийняття обґрунтованих управлінських рішень;

– запропоновано класифікацію облікового процесу, яка дозволяє розглянути його з різних точок зору та розкрити його особливості залежно від умов господарської діяльності підприємства;

– запропоновано контрольні механізми для мінімізації ризиків простроченої дебіторської заборгованості, що дозволять мінімізувати ризики її виникнення, покращити платіжну дисципліну клієнтів та підвищити фінансову стабільність підприємства;

– запропоновано методичний підхід щодо впровадження рейтингової системи контрагентів, що допомагає визначити оптимальні умови співпраці з кожним контрагентом, встановити відповідні кредитні ліміти, застосовувати заходи контролю та своєчасно реагувати на потенційні фінансові загрози;

– запропоновано на підприємстві впровадити програму MASTER: Бухгалтерія, яка дозволить отримати ефективну, автоматизовану та зручну систему бухгалтерського обліку, що підвищує точність фінансових розрахунків, оптимізує документообіг та полегшує подання податкової звітності;

– розроблено етапи впровадження MASTER: Бухгалтерія на підприємстві, що забезпечить ефективне його впровадження, оптимізує

бухгалтерський облік підприємства та підвищить операційну ефективність і фінансовий контроль;

– розроблено матрицю компетенцій для бухгалтера, яка допоможе встановити чіткі критерії для оцінки кваліфікації бухгалтерів, дає змогу спланувати їх професійний розвиток і служить основою для ефективного навчання, оскільки дозволяє зрозуміти, які саме навички потребують покращення або додаткового навчання в процесі впровадження нових інформаційних технологій.

Розроблені методичні підходи та практичні рекомендації можуть бути використані для підвищення ефективності бухгалтерського обліку на підприємствах різних сфер діяльності. Запропоновані механізми автоматизації сприятимуть оптимізації облікового процесу, зниженню ризиків фінансових помилок і покращенню управлінського контролю. Використання інформаційних технологій дозволить підприємствам адаптуватися до змін у бізнес-середовищі, підвищити конкурентоспроможність та забезпечити більш ефективне використання фінансових ресурсів.

Отримані результати можуть бути застосовані в наукових дослідженнях, спрямованих на подальше вдосконалення цифрових рішень у сфері бухгалтерського обліку, а також у практичній діяльності підприємств, що прагнуть інтегрувати сучасні технології для оптимізації своїх фінансових процесів.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Бенько М.М., Москалюк Г.О. Бухгалтерська та управлінська звітність в умовах глобалізації та цифровізації: інновації та проблеми. *Державне управління та адміністрування, сфера обслуговування, економіка та міжнародні відносини як рушійні сили економічного зростання держав XXI століття* 2021-2022. Видання 2. С. 2-18.

2. Блокчейн і бухгалтерський облік. URL: https://nexia.dk.ua/ blokchein-i-bukhhalterskyi-oblik (дата звернення: 02.12.2024).

3. Бородкін О.С. Бухгалтерський облік: теорія і практика : монографія. Київ : Лібра, 2008. 320 с.

4. Бруханський Р., Спільник І. Цифровий облік: поняття, витоки та актуальний дискурс. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Випуск 3-4. С. 7-20.

5. Василина А.В. Використання хмарних технологій в бухгалтерському обліку. *Управління, адміністрування та право: проблеми, тенденції, досягнення.* 2022. № 6. С. 9-16.

6. Великий Ю. В. Внутрішній контроль і аудит в Україні. *Інвестиції: практика та досвід.* 2017. № 7. С. 5-7. URL: http://nbuv.gov.ua /UJRN/ipd_2017_7_3.

7. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL:https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zv/ikt/arh_ikt_u.html (дата звернення: 25.12.2024).

8. Глушков В.М. Теорія та методи бухгалтерії : підручник. Київ : Астропринт, 2013. 400 с.

9. Голуб М. Основи обліку та фінансового аналізу : посібник. Київ : КНЕУ, 2014. 560 с.

10. Гончарук І. В., Коваль О. В., Старосуд В. І. Обґрунтування

програмного забезпечення для автоматизації обліку на Ялтушківській дослідно-селекційній станції ІБК і ЦБ НААН України. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 2. С. 7-22.

11. Господарський кодекс України. Офіційний веб-портал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15.#Text (дата звернення: 25.10.2024).

12. Давидюк Т. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Харків : Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.

13. Давидюк Т. В., Манойленко О. В., Ломаченко Т. І., Резніченко А. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Харків : Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.

14. Домбровська Н. Р. Удосконалення обліку дебіторської заборгованості в умовах застосування комп'ютерних технологій. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні* : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль : ТНЕУ. 2012. С. 15-18.

15. Дохід від договорів з клієнтами : Міжнародні стандарти фінансової звітності 15. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS-15_ukr-compressed.pdf. (дата звернення 17.11.2024)

16. ДСТУ 3396.1-96 Захист інформації. Технічний захист інформації. Порядок проведення робіт, чинний від 1997-07-01. Вид. офіц. Київ, 1997. 6 с. URL: https://tzi.com.ua/downloads/DSTU%203396.1-96.pdf (дата звернення 20.11.2024)

17. ДСТУ 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT) Системи управління якістю. Вимоги, чинний від 01.07.2016. Київ. ДП «УкрНДНЦ», 2016. 30 с. URL: https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209001.pdf (дата звернення 20.11.2024)

18. ДСТУ ISO/IEC 27001:2015 Інформаційні технології. Методи захисту. Системи управління інформаційною безпекою. Вимоги, чинний від 18.12.2015. Київ. ДП «УкрНДНЦ», 2016. 28 с. URL: https://www.assistem.kiev.ua/doc/dstu_ISO-IEC_27001_2015.pdf (дата

звернення 20.11.2024)

19. ДСТУ ISO/IEC 27002:2023 (ISO/IEC 27002:2022, IDT) Інформаційна безпека, кібербезпека та захист конфіденційності. Засоби контролювання інформаційної безпеки, чинний від 22.08.2023. Київ. ДП «УкрНДНЦ», 2023. 28 с. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=104399 (дата звернення 20.11.2024)

20. Ентоні Р. Основи бухгалтерії : підручник. Київ : Основи, 2010. 544 с.

21. Єфименко О.І. Ризики та інформаційна безпека в обліку : підручник. Київ : Січ, 2010. 260 с.

22. Івахненков С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2013. 349 с.

23. Калабухова С. В. Вплив облікової політики на аналітичні показники фінансової звітності підприємства. Міжнародна науково-практична *Інтернет-конференція «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія*», 30 червня 2017 року, м. Тернопіль. С. 127-130.

24. Канцедал Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів. *Accounting and Finance*. 2019. № 1 (83). С. 29-34.

25. Класифікація інформаційних технологій. StudFiles. URL: https://studfile.net/preview/7821227/page:3/ (дата звернення: 02.12.2024).

26. Кльоба Л. Г. Цифровізація – інноваційний напрям розвитку банків. URL: : http://www.economy. nayka.com.ua/ pdf/12_2018/86.pdf.

27. Консолідована фінансова звітність Міжнародні стандарти фінансової звітності 10. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%A4% D0%97_10_ukr_2021.pdf. (дата звернення 18.11.2024)

28. Король С. Я., Польовик Є. В. Діджиталізація економіки як фактор професійного розвитку. *Modern Economic*. 2019. № 18. С. 67-73.

29. Кужельний М. В., Левицька С. О. Організація обліку : підручник. Киів : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

30. Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку : монографія. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2014. С. 373.

31. Лобанов В.П. Теорія і практика фінансового обліку: підручник. Київ : МАУП, 2005. 320 с.

32. Нікбахт Г. Основи фінансового обліку : посібник. Київ : Дело, 2012. 256 с.

33. Облік SaaS – нові технології обліку та управління. URL: https://oblik.ua/ (дата звернення: 25.10.2024). -

34. Оренда : Міжнародні стандарти фінансової звітності 16. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS16-ukr_AH-compressed-1.pdf. (дата звернення 17.11.2024)

35. Орлов І. Організація бухгалтерського обліку в умовах цифровізації економіки. *Acta Academiiae Beregsasiiensiis. Economiics*. 2022. Випуск 1. С. 265-274.

36. Офіційний сайт: M.E.Doc – Обирайте рішення для своєчасної звітності та миттєвого обміну електронними документами. URL: https://medoc.ua/(дата звернення: 02.12.2024).

37. Перспективи розвитку ринку хмарних обчислень в Україні: переваги та ризики. *Аналітична записка.* URL: https://niss.gov.ua/ doslidzhennya/informaciyni–strategii/perspektivi–rozvitku–rinku–khmarnikh–obchislen–v–ukraini (дата звернення: 25.12.2024).

38. Перше застосування міжнародних стандартів фінансової звітності : Міжнародні стандарти фінансової звітності 1. Дата оновлення: 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_004#Text (дата звернення 16.11.2024)

39. Підбір програмного забезпечення (ERP, CRM, WMS, TMS, HRM, BPM).oneservice-consulting. URL: https://www.oneservice-consulting.com/pidbir-programnogo-zabezpechennia (дата звернення: 25.12.2024).

40. Подаков Є. С., Пристемський О. С. Актуальні проблеми використання програмного забезпечення для ведення обліку та формування

звітності. *Економіка і суспільство.* 2018. № 16. С. 942-946.

41. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755–VI. Дата оновлення: 01.01.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755 –17 (дата звернення: 25.10.2024).

42. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. *Міністерство фінансів України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text (дата звернення: 25.09.2024).

43. Попович М. С. Застосування NFC технологій в бухгалтерському обліку. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2017. № 1(49). Том 1. С. 351–355.

44. Порядок електронної інформаційної взаємодії Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів і Державного реєстру фізичних осіб - платників податків : . Наказ Міністерства фінансів України від 21.08.2023 № 494/446. Дата оновлення: 21.08.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1564-23#Text (дата звернення 20.11.2024)

45. Порядок прийняття рішень про реєстрацію/ відмову в реєстрації податкових накладних/ розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних : Наказ Міністерства фінансів України від 13.12.2019 № 520. Дата оновлення: 19.12.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/z1245-19#Text (дата звернення 20.11.2024)

46. Порядок роботи з електронними документами у діловодстві та їх підготовки до передавання на архівне зберігання : Наказ Міністерства юстиції України від 11.11.2014 № 1886/5 Дата оновлення: 29.10.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1421-14#Text (дата звернення 20.11.2024)

47. Потапова Н. А. Смарт-логістика: концептуальні засади та практика реалізації. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Логістика».* 2018. № 863. С. 150-159.

48. Правдюк Н. Л., Обнявко М. В. Впровадження блокчейну в облікову систему: кроки назустріч. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/

?op=1&z=9913 (дата звернення: 12.02.2025).

49. Правдюк Н. Л., Коваль Л. В., Коваль О. В. Облікова політика підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 647 с.

50. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Дата оновлення: 23.09.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text (дата звернення 15.11.2024)

51. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 05.10.2017 № 851-VIII. Дата оновлення: 31.12.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text (дата звернення 18.11.2024)

52. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги : Закон України від 05.11.2018 № 2155-VIII. Дата оновлення: 18.12.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text (дата звернення 16.11.2024)

53. Про затвердження Порядку обміну електронними документами з контролюючими органами : Наказ Міністерства фінансів України від 06.06.2017 № 557. Дата оновлення: 01.05.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0959-17#Text. (дата звернення 19.11.2024)

54. Прохоров М.В. Як блокчейн змінить бухгалтерію. 2019. URL: http://bz.ligazakon.ua/magazine_article/BZ012012 (дата звернення: 02.12.2024).

55. Пушкарь І. В., Гринь В. П., Геращенко І. А. Вплив елементів облікової політики на фінансові результати підприємства. *Інновації та їхній вплив на економіку та суспільство:* збір. тез доповідей міжнарод. наук.-практ. конф. (25 жовтня 2024 р., м. Суми). Суми: 2024, 187 с. URL: https://researcheurope.org/book-66

56. Сєдов О.О. Бухгалтерський облік в умовах глобалізації : монографія. Київ : ВД «Професіонал», 2012. 280 с.

57. Спільні угоди : Міжнародні стандарти фінансової звітності 11. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%A4%D0%97%2011_ ukr_2022.pdf. (дата звернення 18.11.2024)

58. Страхові контракти : Міжнародні стандарти фінансової звітності 17.

URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS17%20ukr_AH.pdf. (дата звернення 18.11.2024)

59. CRM для бізнесу CPM-система для ecommerce та сфери послуг. Автоматизація бізнесу та спілкування з клієнтами – KeyCRM. CRM для бізнесу. Українська CPM-система для e-commerce та сфери послуг. Автоматизація бізнесу та спілкування з клієнтами – KeyCRM. URL: https:// ua.keycrm.app/

60. Сусіденко В. Т. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2021. 224 с.

61. Тейлор Ф. Принципи наукового управління : підручник. Київ : МАУП, 2006. 312 с.

62. ТОП 10 Українських програм для ведення бухгалтерії. Oneservice-consulting. URL: https://www.oneservice–consulting.com/top-10-program–bukhgalterskogo–obliku–na–zaminu–1s–chi–bas (дата звернення: 25.12.2024).

63. Фінансові інструменти : Міжнародні стандарти фінансової звітності 9. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS_9_Ukrainian-compressed.pdf

64. Чабан Г. В., Бурлаков О. О. Аналіз факторів впливу на формування облікової політики в системі управління підприємством. *Економічний вісник університету.* 2017. Вип. 32(1). С. 38-45.

65. Чебанова Н. В. Облікова політика – основний елемент системи бухгалтерського обліку. *Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки.* 2018. № 1. С. 139-148.

66. Швидкий М.Г. Управління інформаційними системами в обліку : монографія. Київ : КНЕУ, 2016. 270 с.

67. Agarwal N. and Bajaj, S. (2022), Everything you need to know about Accounting Data Analytics, *Software suggest,* URL: https://www.softwaresuggest.com/blog/know-about-accounting dataanalytics/#

68. Digitalisation in Accounting – Edition 2022/2023. KPMG. URL: https://kpmg.com/de/en/home/insights/2022/11/digitalisation-in-accounting-2022.html

69. Benitez C. 19+ Fascinating Cloud Computing Statistics & Facts for (2024). Findstack. URL:https://findstack.com/resources/cloud-computing-statistics

70. Faggella, D. (2020), AI in the Accounting Big Four – comparing Deloitte, PwC, KPMG, and EY, EMERJ. The AI Research and Advisory Company, URL: https://emerj.com/ai-sector-overviews/ai-in-the-accounting-bigfour-comparing -deloitte-pwc-kpmg-and-ey/(Accessed 4 Nov 2024)

71. Kyle, Wiggers. (2021), Zeni raises $13.5M to automate bookkeeping With AI, *VentureBeat.* URL: https://venturebeat.com/business/zeni-raises-13-5m-to-automate-bookkeeping with-ai/

72. Liao N. (2022), Artificial Intelligence in Accounting: what will happen to accounting jobs?, *CMA Exam Academy*, URL: https://cmaexamacademy.com/artificial-intelligence-in-accounting/

73. Semantic Scholar AI-Powered Research Tool. Semantic Scholar AI-Powered Research Tool. URL: https://www.semanticscholar.org/

74. Stinchcombe K. Ten years in, nobody has come up with a use for blockchain. (2017). URL: https://hackernoon.com/ ten-years-in-nobody-has-come-up-with-a-use-case-forblockchain-ee98c180100

75. World Economic Forum (2022), Global Competitiveness Report, URL: https://www.weforum.org/reports/how-to-end-a-decade-of-lostproductivity-growth

76. Yoon, S. (2020), A study on the transformation of accounting based on new technologies: evidence from Korea, *Sustainability* no. 12. URL: www.mdpi.com/journal/sustainability

ДОДАТОК А

ВИТЯГ З НАКАЗУ ПРО ОБЛІКОВУ ПОЛІТИКУ

Відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі Закон № 996) наказую встановити такі принципи, методи і процедури, що будуть використовуватись підприємством для складання і подання фінансової звітності і формувати облікову політику підприємства.

НАКАЗУЮ:

РОЗДІЛ Х. ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ

1. **Загальні положення**

1.1. Даний розділ визначає порядок обліку, моніторингу та контролю дебіторської заборгованості з метою мінімізації фінансових ризиків та забезпечення своєчасного надходження грошових коштів.

1.2. Управління дебіторською заборгованістю здійснюється на основі принципів своєчасності, ефективності, контролю та мінімізації ризиків.

2. **Рейтингове оцінювання контрагентів**

2.1. Для оцінки платоспроможності клієнтів запроваджується рейтинговий підхід, що поділяє клієнтів на три категорії:

– **А (надійні клієнти)** – здійснюють оплату вчасно, не мають прострочених платежів, мають стабільний фінансовий стан.

– **В (клієнти середньої надійності)** – мають незначні прострочення або періодичні затримки платежів, але загалом виконують фінансові зобов’язання.

– **С (високоризикові клієнти)** – часто порушують строки оплати, мають значну прострочену заборгованість або нестабільний фінансовий стан.

2.2. Категорія клієнта визначається на основі фінансового аналізу, історії платежів та співпраці з підприємством.

2.3. Для кожної категорії встановлюються різні умови співпраці, включаючи кредитні ліміти, строки оплати та необхідність додаткових гарантій.

3. **Контроль та заходи щодо дебіторської заборгованості**

3.1. Підприємство запроваджує такі механізми контролю:

– автоматизовані нагадування про оплату.

– визначення критичних строків прострочення та відповідних заходів реагування.

– проведення регулярного аналізу дебіторської заборгованості.

3.2. У разі прострочення платежів понад встановлені строки застосовуються такі заходи:

– відправлення офіційного повідомлення про заборгованість.

– обмеження подальших поставок товарів або надання послуг.

– передача справи до юридичного відділу для стягнення боргу.

3.3. Відділ фінансового контролю здійснює щоквартальний аналіз дебіторської заборгованості та надає відповідні звіти керівництву.

Продовження ДОДАТКУ А

4. **Методи контролю дебіторської заборгованості, включаючи ліміти кредитування та строки оплати**

– для забезпечення контролю за дебіторською заборгованістю підприємство впроваджує систему лімітів кредитування для кожного клієнта на основі його платоспроможності та ризиковості.

– клієнти, які відносяться до категорії **А (надійні)**, отримують більш високі ліміти кредитування та подовжені строки для здійснення оплати.

– клієнти категорії **В (середньої надійності)** мають середні ліміти і коротші терміни для оплати.

– клієнти категорії **С (високоризикові)** обмежуються мінімальними лімітами кредитування та вимогою авансових платежів або максимально коротких строків оплати.

5. **Процедури нагадування клієнтам про необхідність оплати (автоматизовані повідомлення, дзвінки тощо)**

– для зниження ризику прострочення заборгованості, підприємство використовує автоматизовану систему нагадувань, яка повідомляє клієнтів за кілька днів до настання терміну оплати.

– у разі прострочення платежу, клієнти отримують електронні листи, SMS-повідомлення або дзвінки для нагадування про необхідність виконання зобов'язань.

– з метою підвищення ефективності комунікації застосовуються індивідуальні дзвінки для роз'яснення причин затримки і можливих варіантів вирішення ситуації.

6. **Заходи щодо роботи з простроченими боргами, такі як штрафні санкції, факторинг або судове стягнення**

– у разі виникнення простроченої заборгованості підприємство застосовує штрафні санкції, що передбачають нарахування пені на суму простроченої заборгованості, що стимулює клієнтів до своєчасних розрахунків.

– у разі неможливості вирішення питання шляхом переговорів або після вичерпання усіх заходів контролю, заборгованість передається на факторинг, щоб забезпечити швидкий оборот коштів.

– якщо борг не погашений протягом визначеного терміну, підприємство вживає заходів щодо судового стягнення заборгованості.

7. **Відповідальність за управління дебіторською заборгованістю**

– за управління дебіторською заборгованістю відповідає фінансовий відділ підприємства, який веде облік заборгованості, контролює строки оплати і проводить роботу з клієнтами для зменшення прострочених боргів.

– у разі необхідності застосування санкцій або ініціювання факторингу чи судового процесу, відповідальність за ухвалення рішень покладається на керівника фінансового відділу або уповноваженого працівника.

– керівництво підприємства також здійснює контроль за реалізацією політики управління дебіторською заборгованістю і забезпечує належну підтримку у разі виникнення складних ситуацій з великими сумами заборгованості.

Цей розділ набирає чинності з дати підписання наказу і є обов'язковим для виконання всіма відповідальними особами.